

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha, 2020

Anna Paulová

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Hra na klarinet

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**VÝRAZOVÉ KLARINETOVÉ PROSTŘEDKY VE
SKLADBÁCH KARLA HUSY, ZDEŇKA ŠESTÁKA A
JIŘÍHO TEMPLA**

Anna Paulová

Vedoucí práce: prof. Jiří Hlaváč

Oponent práce: prof. Vlastimil Mareš

Datum obhajoby: 25. června 2020

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

FACULTY OF MUSIC AND DANCE

Music art

Clarinet

MASTER'S THESIS

**THE EXPRESSIVE CLARINET MEANS IN
COMPOSITIONS OF KAREL HUSA, ZDENĚK ŠESTÁK
AND JIŘÍ TEML**

Anna Paulová

Thesis Advisor: prof. Jiří Hlaváč

Examiner: prof. Vlastimil Mareš

Date of graduate: 25th June 2020

Academic Degree: MgA.

Prague, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/magisterskou/disertační práci na téma

Výrazové klarinetové prostředky ve skladbách Karla Husy, Zdeňka Šestáka a Jiřího Temla

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Ráda bych poděkovala profesoru Jiřímu Hlaváčovi za odborné vedení, trpělivý přístup a následné korekce textu mé práce. Dále doktoru Zdeňku Šestákovi a Jiřímu Temlovi za cenné informace a poskytnutí řady materiálů. Všem děkuji za velkou ochotu a vstřícnost.

Abstrakt

Diplomová práce „*Výrazové klarinetové prostředky ve skladbách Karla Husy, Zdeňka Šestáka a Jiřího Temla*“ pojednává o osobnostech tří českých skladatelů přibližně stejné generace a jejich tvorbě pro klarinet. Je rozdělena do tří hlavních kapitol a každému skladateli je věnována jedna část. V práci se věnuji životu a kompoziční tvorbě těchto skladatelů a zabývám se také interpretačním rozbohem vybraných děl.

Abstract

The master's thesis „*The expressive clarinet means in compositions of Karel Husa, Zdeněk Šesták and Jiří Teml*“ is dealing about the personalities of three Czech composers of approximately the same generation and their work for clarinet. The thesis is separated into three chapters and one part is dedicated to each composer. In my work I deal with the life and compositional work of these composers and I also deal with the interpretative analysis of selected works.

Obsah

Úvod.....	1
1. Karel Husa – život a přehled díla.....	3
1.1 Pařížské období.....	8
1.2 V Americe.....	14
1.3 Klarinet v díle Karla Husy.....	29
1.4 Tři studie pro sólový klarinet.....	33
1.4.1 Mountain Bird (Horský pták).....	35
1.4.2 Poignant Song (Tklivá píseň).....	39
1.4.3 Relentless Machine (Neúprosný stroj).....	43
2. Zdeněk Šesták – skladatel a muzikolog.....	46
2.1 Dílo.....	52
2.1.1 Orchestrální a vokálně – symfonická hudba.....	53
2.1.2 Vokální a duchovní hudba.....	57
2.1.3 Komorní hudba pro smyčcové nástroje.....	58
2.1.4 Komorní hudba pro dechové nástroje.....	59
2.2 Klarinet v díle Zdeňka Šestáka.....	62
2.3 Musica tripartita pro klarinet sólo.....	65
2.3.1 Moderato assai, affanato.....	66
2.3.2 Molto agitato.....	69
2.3.3 Třetí věta s označením $\text{♩} = 68$	72
3. Jiří Teml – přehled života.....	77
3.1 Plzeňské období.....	82
3.2 Pražské období.....	85
3.3 Dílo.....	88

3.3.1 Orchestrální skladby.....	88
3.3.2 Komorní tvorba.....	89
3.3.3 Sborová tvorba.....	89
3.4 Klarinet v tvorbě Jiřího Temla.....	90
3.5 Sólo pro Šmahu.....	96
Závěr.....	109
Seznam pramenů.....	111
Seznam elektronických pramenů.....	112
Seznam příloh.....	115
Přílohy.....	116

Úvod

Téma „*Výrazové klarinetové prostředky ve skladbách Karla Husy, Zdeňka Šestáka a Jiřího Temla*“ jsem si vybrala, protože se vedle standardního světového klarinetového repertoáru zaměřuji po celou dobu svého studia na Hudební a taneční fakultě Akademie múzických umění v Praze i na díla českých skladatelů 20. a 21. století. Skladby těchto autorů byly předmětem mého zájmu a velmi mě oslovily.

S díly těchto skladatelů jsem se setkávala postupně. Nejdříve se mi dostala do rukou nahrávka klarinetisty Irvina Venyše *Moving clarinet*, kde jsem měla možnost poprvé slyšet skladbu *Tři studie pro sólový klarinet* Karla Husy. Skladba mě v tomto skvělém provedení velmi zaujala a rozhodla jsem se k jejímu nastudování. Zařadila jsem ji mimo jiné na seznam skladeb pro Studijní prémii Nadace Českého hudebního fondu v roce 2016 a od té doby jsem ji provedla na několika koncertech a také na soutěži Nadace Bohuslava Martinů pořádanou ve stejném roce. Posléze jsem nastudovala se svým Mucha triem skladbu *Sonata a tre* pro housle, klarinet a klavír. S Karlem Husou jsem se bohužel osobně nesetkala. Chystala jsem se ho kontaktovat písemně po mém provedení jeho Tří studií pro sólový klarinet a velmi mě zaskočilo jeho úmrtí 14. prosince 2016.

Se skladbou *Musica tripartita* Zdeňka Šestáka jsem se poprvé seznámila již jako žákyně Základní umělecké školy Zbraslav, kde jsem mimo jiné navštěvovala také výuku hry na klavír u paní učitelky Libuše Vanišové. Tuto vynikající pedagožku spolu s jejím manželem Václavem Vanišem pojilo celoživotní přátelství s doktorem Zdeňkem Šestákem. Václav Vaniš slyšel tuto skladbu na koncertě v kostele sv. Vavřince v podání klarinetisty Irvina Venyše a vyprávěl mi o této působivé skladbě a o jejím brilantním provedení. Přinesl mi noty od pana Šestáka a moc se těšil, až skladbu budu studovat. V té době ještě nebylo v mých technických možnostech ji zahrát, a tak skladba čekala na mé provedení několik let. Dílo jsem poprvé veřejně provedla na Koncertě s českými skladateli v červnu 2018. Od té doby jej často a ráda provádím na koncertech u nás i v zahraničí. Při této příležitosti jsem měla také možnost a čest se s tímto výjimečným člověkem a skladatelem setkat osobně.

S dílem Jiřího Temla jsem se poprvé seznámila jako interpretka během provedení jeho *Pastorely pro ženský sbor a komorní soubor na lidové texty* společně s klarinetistkou Věrou Kestřánkovou a Smíchovskou komorní filharmonií na koncertě 14. prosince 2014 v Betlémské kapli v Praze. Se skladatelem jsem se posléze často setkávala na koncertech soudobé hudby. Jeho tvorba mě nadchla barevností a nápaditostí kompozice. Klavírista Daniel Wiesner mi později doporučil k nastudování skladbu tohoto velmi plodného autora s názvem *Komorní hudba pro klarinet a klavír*, kterou jsem zahrála taktéž na Koncertě s českými skladateli v červnu 2018. Jiří Teml zkomponoval v témže roce skladbu *Sólo pro Šmahu* s příslibem mé účasti při premiéře. Doufám také, že budu mít někdy v budoucnu příležitost zahrát i jeho *Concerto doppio per due clarinetti e orchestra*.

Pokusila jsem se přiblížit život každého z těchto skladatelů, jejich cestu k hudbě a převážně skladatelskou činnost. Podrobně jsem se zabývala tvorbou věnovanou klarinetu a zaměřila jsem se na interpretační rozbor sólových skladeb pro klarinet, při kterém čerpám z vlastních zkušeností.

V této práci jsem čerpala převážně z mé osobní korespondence a rozhovorů se Zdeňkem Šestákem a s Jiřím Temlem a také z odborných publikací napsaných o těchto autorech. Věřím, že moje práce bude zajímavým zdrojem informací nejen pro klarinetisty, ale i pro ostatní studenty, kteří se zajímají o českou soudobou hudbu.

1. Karel Husa – život a přehled díla

Karel Husa se narodil 7. srpna 1921 v Praze. Jeho otec, Karel Husa starší, pracoval v družstvu při výrobě protéz, později si otevřel obchod s obuví. Matka Božena, rozená Dongresová, darovala k Vánocům synovi housle „půlky“. Osmiletý hoch začal chodit na hodiny houslové hry k učiteli Antonínu Švejnovi. Pod jeho vedením, vedle hry na housle, dostával nejrůznější úkoly, například opis etud a různých skladeb pro housle. Tím se učil psát noty, ověřoval si podobu skladeb a pokoušel se také sám komponovat. Maminka velmi podporovala hudební zájem nejen u syna, ale i u dcery Boženy a dětem pravidelně zpívala před spaním. Přáním obou rodičů bylo, aby sestra pokračovala ve studiu klavíru na konzervatoři. Oba sourozenci doma často muzicírovali a hráli první Karlovy skladbičky. Hudba pro něj byla v té době jen koníčkem.¹

Karel Husa navštěvoval také hodiny klavíru u profesorky Marie Holubové - Bílé na Pražské konzervatoři. Ani výuka u této renomované profesorky jej nepřesvědčila o potřebě věnovat se hudbě profesionálně. Naopak přestal na housle a klavír cvičit a věnoval se aktivně sportu. Kopané, tenisu a dalším míčovým hram.²

Rodiče svého syna k hudbě nenutili. Otec měl stejně o volbě jeho povolání jiné představy, přál si, aby se stal stavebním inženýrem. Karel Husa maturoval v červnu 1939 na reálném gymnáziu v Praze na Strossmayerově náměstí a v září stejného roku nastoupil na České vysoké učení technické. Jeho zájmem i snem byly konstrukce mostů. Vše ale dopadlo jinak. V listopadu 1939 vyšlo v Protektorátu Čechy a Morava nařízení o uzavření všech českých vysokých škol. Karel Husa nemohl jako všichni studenti pokračovat ve studiu a začal se sestrou vypomáhat svému otci v obchodě s obuví. Maloval propagační plakáty a tím se dostal ke kreslení a malbě. Navštěvoval soukromé hodiny u profesora Akademie výtvarných umění Jana Kotka a učitele Josefa Bechníka. U mladého studenta se projevil

¹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 9.

² VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 9.

soustředěný zájem o výtvarné umění a dispozice výtvarného nadání. Obdivoval Marca Chagalla, jeho grafiky a malby s ptáky a postavami poletujícími po nebi.³

Se svými rodiči jezdil každoročně na prázdniny do rekreačního střediska v Holoubkově u Rokycan, kam jezdili na dovolenou i významní hudebníci. Setkal se zde s Janem Kubelíkem a jeho synem Rafelem, violistou Pražského kvarteta Ladislavem Černým a dalšími osobnostmi.⁴

Po několika letech začal opět hrát a cvičit na housle. Otec mu za odměnu, při výpomoci v obchodě, koupil nové housle z tradiční houslařské dílny Karla Josefa Dvořáka. Jako každý mladý muž narozený v roce 1921 měl i Karel Husa povinnost nastoupit nucené práce v Německu. Violoncellista a koncertní mistr České filharmonie Váša Černý a jeho bratr houslista Josef Černý se poznali s rodiči a byli také jejich sousedy. Věděli o Karlově hudebním nadání a poradili mu, aby šel studovat na Pražskou konzervatoř, která jako střední škola nebyla uzavřena. Tato možnost studia by jej zachránila před totálním pracovním nasazením do Německa, a tak se začal připravovat na přijímací zkoušky. Vhodným hudebním oborem se jevila kompozice, protože ve hře na housle příliš nepokročil. Další soused, profesor konzervatoře Jaroslav Řídký se nabídl, že Karla připraví na přijímací zkoušky. Ověřil nejen jeho tvůrčí schopnosti, ale nejdříve si vyzkoušel a zjistil, že má rovněž vynikající hudební sluch.

*„Pan profesor Řídký mně tehdy zahrál několik tónů na klavír, hluboké i hodně vysoké, a řekl, že můj sluch je v pořádku. Pak dodal: Miláčku, když budete dělat úlohy z harmonie, udělám z Vás komponistu.“*⁵

V září roku 1941 složil Karel Husa úspěšně přijímací zkoušky a byl přijat ke studiu na Pražské konzervatoři. Nastoupil do skladatelské třídy profesora Jaroslava Řídkého a rovnou do druhého ročníku.⁶

³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 9-10.

⁴ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 10.

⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 10-11.

⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 11.

Od té doby se začal naplno věnovat hudbě a jako student konzervatoře nemusel nastoupit na nucené práce do Německa. V té době konzervatoř řídil právník a renomovaný klavírista, hudební pedagog a spisovatel Václav Holzknecht. Na konzervatoři působili v oddělení skladby významné osobnosti, jakými byly například významný hudební teoretik Otakar Štín, skladatel a dirigent Rudolf Karel, dirigent Pavel Dědeček.⁷

„V letech 1940 – 1946 jsem byl v kompozici žákem Jaroslava Řídkého, významného českého skladatele a pedagoga. To, co nás naučil, nám pomáhalo v celém hudebním životě. V naší třídě byly pozdější přední skladatelské osobnosti, mj. Jan Fischer, Otmar Mácha, Jiří Jaroš, Jan Rychlík. Mluvím-li za sebe, připravil mne můj profesor během šesti let studia od úplných začátků ve skladbě až k absolutoriu. Když jsem poté v Paříži viděl, že často skladatelé z různých zemí světa neměli tak důkladnou přípravu, uvědomil jsem si, co jsem po této stránce v Praze získal.“⁸

Jaroslav Řídký vedl své studenty k propracované partituru a čistému zápisu. Nepotrpěl si ani na přílišné hudební modernismy. Karel Husa připomínal jeho výrok:

„To dělejte, až skončíte studium na konzervatoři.“⁹

Na profesora Řídkého potom Husa celý život vzpomínal a v eseji Problémy dnešního skladatele píše:

„Mne komponovat naučil český skladatel Jaroslav Řídký. Ostatní učitelé, i ti pozdější, jako Arthur Honegger a Nadia Boulangerová, mi dali rady, ale Jaroslav Řídký mne naučil pořádně skladatelskému řemeslu, což každý neumí – učitelů, jako byl Řídký, je ve světě málo.“¹⁰

⁷ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 21.

⁸ AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6. s. 3.

⁹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 13.

¹⁰ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 13.

Během studia na konzervatoři zkomponoval Husa *Smyčcový kvartet č. 0 „Nultý“* (1943), *Sonatinu pro klavír* (1943), *Sonatinu pro housle a klavír* (1945), *Suitu pro violu a klavír* (1945) a *Ouverturu* (1945).¹¹

Smyčcový kvartet č. 0 je napsán v sonátové traktaci a má tři věty. Premiéra se konala až 23. února 2000 v podání Apollon kvarteta z Hudební fakulty AMU. Dílo bylo také nahráno a vydáno a na kompaktním disku.¹²

Sonatina pro klavír je také třívětá a jedná se o svěží kompozici. Karel Husa se na tomto díle naučil komponovat pro klavír a objevil nové možnosti harmonie. Kromě diatoniky se ve skladbě objevují také chromatické a modální postupy. Skladbu premiéroval tehdejší student konzervatoře Jiří Berkovec 20. dubna 1945 a měla velký ohlas a úspěch u publika i odborné veřejnosti. Byla vydána tiskem a často se hraje dodnes.¹³

Dalším kompozičním úkolem byla *Sonatina pro housle a klavír*. Jako aktivní hráč na housle zde zúročil interpretační zkušenosti na housle a také znalost nabytou při opisování houslových virtuózních skladeb. Také v klavírním partu se projevuje zkušenost z předchozího klavírního díla. S pravidly sonátové formy již pracuje volněji a nově používá ve velké míře chromatiku a modální intervaly – lydickou kvartu, mixolydickou septimu a frygickou sekundu. Skladba byla poprvé provedena 27. září 1945 v rámci koncertu Sdružení pro soudobou hudbu Přítomnost, profesionálními hudebníky, houslistou Spytihněvem Šormem a pianistou Otakarem Paříkem.¹⁴

V *Suitě pro violu a klavír* se skladatel poprvé odchýlil od sonátové formy. Dílo má tři věty (Preludium, Elegie, Marciale) a je napsané v třídílné formě A-B-A. Karla Husu inspiroval k tvorbě tébr violy se sytou barvou spodních tónů a zpěvnost ve vyšších polohách. Skladatel zde poprvé použil celotónové postupy a je zde slyšet

¹¹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 13.

¹² VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 14.

¹³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 14.

¹⁴ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 21.

také jeho velké zaujetí francouzskou hudbou. Prvními interprety této skladby byli Antonín Hyksa a Jiří Berkovec. Premiéra se konala 26. listopadu 1946.¹⁵

Jako absolventskou skladbu napsal Karel Husa *Ouverturu pro orchestr*, se kterou také 18. června 1946 úspěšně zakončil studium na Pražské konzervatoři. Jedná se o jeho první orchestrální dílo. Ačkoli na skladbě pracoval v posledním roce druhé světové války, není to zde výrazově téměř znatelné. Naopak její atmosféra je velmi melodická a lyrická. To ocenila hlavně hudební kritika. *Ouverturu* poprvé uvedl Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK a Karel Husa skladbu sám také dirigoval. Později autor dílo přejmenoval na *Studentskou ouverturu*.¹⁶

Po absolutoriu na Pražské konzervatoři pokračoval Karel Husa ve studiu na Akademii múzických umění v Praze stále pod vedením profesora Jaroslava Řídkého. Dostává se do povědomí odborné veřejnosti jako výborný mladý skladatel a nadějný dirigent. V průběhu studia na Akademii múzických umění v Praze vzniká jeho další dílo – *Sinfonietta* (1946). Je psána pro komornější obsazení v třídílné cyklické formě. V díle je již patrná určitá kompoziční zralost a velká míra fantasmie skladatele. Skladbu premiéroval Symfonický orchestr Československého rozhlasu s dirigentem Karlem Ančerlem 25. dubna 1947 a opět slavila velký úspěch nejen u publika, ale i hudební kritiky. Za tuto skladbu získal v roce 1948 cenu České akademie věd a umění.¹⁷

Karel Husa se začal zajímat o možnosti dalšího studia v zahraničí, nechtěl ustrnout a „usnout na vavřínech“. Jeho přáním bylo studovat u jednoho ze svých hudebních idolů, Sergeje Prokofjeva v Moskvě, Bohuslava Martinů v USA, nebo Arthura Honeggera a Charlese Muncha v Paříži. Maminka si přála nejvíce, aby šel studovat do Paříže, a toto společné přání nakonec bylo naplněno.¹⁸

¹⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 15.

¹⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 15-16.

¹⁷ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 16.

¹⁸ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 16.

1.1 Pařížské období

Karel Husa odjel do Paříže, jednoho z hlavních evropských kulturních center a strávil zde osm let svého života jako stipendista francouzské vlády. Nejdříve studoval tři roky na École Normale de Musique pod vedením skladatele Arthura Honeggera a dirigenta Jeana Fourneta. Dirigování dále studoval pod vedením Eugena Bigota na Conservatoire National de Musique a soukromě také u Andrého Cluytense.

S francouzštinou zpočátku trochu zápasil, i když se učil již v Praze v reálce. Postupně se ovšem domluvil francouzsky velmi dobře.¹⁹

Karel Husa pokračoval ve studiu velmi úspěšně a Arthur Honegger ho označil za jednoho ze svých nejlepších žáků. Všimla si ho také Nadia Boulanger, když prostudovala jeho *Sonatinu pro klavír* a chtěla Karla Husu poznat osobně. Začala skladateli pomáhat, aby se jeho skladby dostaly na pařížskou hudební scénu. Karel Husa u Nadii Boulanger později studoval na American Conservatory ve Fontainbleau.²⁰

Nadia Boulanger byla vyhledávanou učitelkou celé řady výborných hudebníků. Vychovala mnoho výjimečných a zároveň různorodých osobností, jako byl Aaron Copland, Elliott Carter, Quincy Jones, Daniel Barenboim, Philipp Glass, Ástor Piazzolla a další.²¹ Karel Husa se při studiu u Nadii Boulanger seznámil například s Leonardem Bernsteinem nebo s Johnem Cagem.²²

Vedle studia pronikal Karel Husa do kulturního života v Paříži. Navštěvoval galerie a výstavy moderního umění. Chodil na koncerty převážně soudobé hudby a zajímal se také o dirigentské osobnosti a sólisty. K lepšímu poznání moderních skladeb se zabýval také studiem partitur. Často vyhledával koncerty francouzských skladatelů, nežijícího Clauda Debussyho, Maurice Ravela a Alberta Roussela, ruského skladatele Igora Stravinského, který v té době žil v Paříži. Seznámil se také

¹⁹ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 23.

²⁰ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 17.

²¹ Nadia Boulangerová. *Český rozhlas Brno* [online]. 24. září 2010 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/nadia-boulangerova-6479043>.

²² JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 23.

s hudbou Daria Milhaua, Arthura Honeggera, André Joliveta a Oliviera Messiaena, s nímž také jako dirigent spolupracoval.

Zúčastnil se také koncertů ruských skladatelů, Sergeje Prokofjeva a Dmitrije Šostakoviče. Zajímal ho také Paul Hindemith, Karol Szymanowský, Witold Lutoslawsky, Béla Bartók, Zoltán Kodály nebo George Enescu. Z českých skladatelů obdivoval nejvíce Bohuslava Martinů a Leoše Janáčka, kteří pro něj byli největšími hudebními Čechy.²³

Posílal zprávy o těchto provedeních a hudebním dění v Paříži do pražského hudebního časopisu Tempo. V úvaze o Bohuslavu Martinů, kterou poslal do Prahy, píše:

„U nás se říká, že Bohuslav Martinů je ‚francouzský‘: když jsem slyšel jeho Toccatu et due Canzoni, řekl jsem si zde v Paříži, jak je Martinů český. Zajisté že prošel tzv. École Francoise (školou, kterou prošlo tolik cizích skladatelů), žil v pařížském prostředí plném kumštýřského kvasu, to všechno zanechalo v něm stopy, ale určitě, když posloucháte jeho hudbu, cítíte, že Bohuslav Martinů zůstává českým. Skvělá instrumentace a osobitě synkopické melodie vytvářejí nynější portrét českého světového skladatele.“²⁴

Karel Husa se poté roku 1947 s Bohuslavem Martinů a jeho ženou setkal také osobně.²⁵

Obdivoval také svého profesora Arthura Honeggera. Zúčastnil se pařížské premiéry jeho *Symfonie č. 3 „Liturgické“* a *Symfonie č. 4 „Deliciae Basilienses“*.

Ve zprávě do Prahy citoval slova muzikologa a hudebního kritika Bernarda Gavotyho:

„Liturgická je bezpečně honeggerovská nejenom rukopisem, ale i od první do poslední noty poznamenána spárem Iva... Arthur Honegger nám dává mistrovské

²³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 18.

²⁴ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 19.

²⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 19.

*dílo, jehož stavební materiál je nám sice známý, ale nitro uchvacuje, neboť je v něm skryt génius.*²⁶

Seznámil se také s hudbou Arnolda Schönberga a jeho žáků. Měl možnost také slyšet Koncert pro housle a orchestr a úryvky z opery *Vojcek* Albana Berga.

Karel Husa tímto v Paříži poznal mnoho různých kompozičních směrů a Arthur Honegger také nevytvořil kompoziční školu jednoho směru. Vyučoval nejružnější osobnosti, například také Pierra Bouleze. Vycházel z neoklasicismu a mezi souzvuky nerozlišoval konsonance a disonance. S dvanáctitónovou řadou však pracoval ve smyslu rozšířené tonality. Karel Husa měl pod jeho vedením v komponování volnost a složil tyto skladby: *Tři fresky pro orchestr* (1947), *Smyčcový kvartet č. 1* (1948), *Divertimento pro smyčcový orchestr* (1948), *Sonátu č. 1 pro klavír* (1949) a začal také komponovat *Concertino pro klavír* (1950).²⁷

Orchestrální skladba *Tři fresky* měla premiéru 27. dubna 1949 v Praze. Skladatel o díle píše v programu: „*Všechny tři věty navazují formálně a ideově na sebe a jsou vlastně třívětou symfonií.*“ První freska Preludium je v sonátové formě, druhá freska je ve třídílné formě A-B-A a třetí freska je dvojitá fuga. V tomto díle Karel Husa dokázal, že je již zkušený komponista a od Arthura Honeggera čerpal nové podněty a rady.²⁸

Smyčcový kvartet č. 1 věnoval Karel Husa svým spolužákům z Akademie múzických umění v Praze, Smetanovu kvartetu. Premiéra se konala 30. května 1948 v Praze. Skladba slavila velký úspěch a po koncertu se psalo v tisku o Karlu Husovi jako o „jedné z největších nadějí české hudby“ (Práce, 30. května 1948 aj.). Arthur Honegger po prostudování partitury předvídal Karlu Husovi velkou budoucnost. Kvartet má tři části a je psán v tradiční sonátové formě. Za *Smyčcový kvartet č. 1* obdržel Karel Husa v Bostonu cenu Lily Boulanger. Byla sestrou Nadii Boulanger a

²⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 18.

²⁷ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 20.

²⁸ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 20.

rozhodovala v porotě o udílení cen mimo jiné společně s Igorem Stravinským, Aaronem Coplandem a Sergejem A. Kusevickým.²⁹

Po letech vzpomínal Karel Husa slovy: „*Po prázdninách roku 1947 jsem se vrátil z Prahy do Paříže, abych napsal smyčcový kvartet, v němž bych se osamostatnil od obou svých učitelů – od Jaroslava Řídkého i od Arthura Honeggera.*“³⁰

Karel Husa přijel do Prahy na svatbu své sestry. Dostal nabídku na místo asistenta dirigenta Rafaela Kubelíka v České filharmonii. Tuto nabídku však musel odmítnout, protože chtěl pokračovat ve studiu v Paříži. Jeho pobyt v Praze se však prodloužil, protože v únoru roku 1948 nastal politický převrat. Na jaře roku 1948 mu také končilo stipendium francouzské vlády. Žádal o stipendium od UNESCO a získal doporučení od Arthura Honeggera a dalších osobností, ale od československých úřadů podporu nedostal a stipendium mu nebylo uděleno. Na základě jeho úspěchu mu bylo naštěstí francouzské vládní stipendium prodlouženo na dalších pět let.³¹

Skladatel se vrátil do Paříže a zkomponoval *Divertimento pro smyčcový orchestr*. Dílo není napsáno v sonátové formě, ale podle názvů tří vět I. Overture (Allegro moderato), II. Aria (Moderato molto), III. Finale (Allegro ma non troppo) připomíná spíše barokní suitu. *Divertimento* mělo premiéru 10. října 1949 na festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu (ISMC) a uvedl jej orchestr Radio Paris. Dílo bylo také později s úspěchem provedeno italským orchestrem I Pomeriggi Musicali di Milano pod vedením Rafaela Kubelíka.³²

Po *Divertimentu* složil Karel Husa *Sonátu č. 1 pro klavír*. Sonáta má tři věty I. Adagio. Allegro moderato, II. Lento, III. Largo. Allegro moderato. Skladatel se jakoby vrací ke svému *Smyčcovému kvartetu č. 1*. Jedná se o rozsáhlé dílo, které navazuje svou délkou a stavbou na pozdní romantiky, jakým byl Max Reger. Klavírista zde může uplatnit také velkou virtuozitu, která připomíná až díla Ference Liszta. Ve skladbě se objevuje často nejen chromatika, ale také skladatelovy typické modální

²⁹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 21.

³⁰ AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6. s. 4.

³¹ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 24.

³² VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 25.

prvky. Sonáta je věnována klavíristce Luise Vosgerchian, která ji také 15. října 1950 premiérovala v Bostonu a poté uvedla roku 1993 v Praze na autorském večeru klavírních skladeb Karla Husy.³³

Skladateli hrozilo, že ztratí československé stání občanství a nebude se moci vrátit do vlasti. Rozhodoval se, jestli se má do Československa vrátit nebo zůstat v Paříži. Jak sám uvádí:

„Mé hlavní důvody, proč se nevrátit do Československa byly umělecké, ne pouze politické. Chtěl jsem studovat dva až čtyři roky v Paříži, poté odjet do Spojených států, cestovat, dirigovat a stát se známým skladatelem. Politika nebyla to hlavní, chtěl jsem v první řadě dokázat, že jsem skladatel.“³⁴

V té době ztratil jeho československý pas platnost, ale skladatel získal nové francouzské doklady, se kterými mohl cestovat po Evropě.³⁵

Jako student Arthura Honeggera napsal ještě poslední skladbu *Concertino pro klavír a orchestr*. Jedná se o jeho první koncertantní dílo, kde klavír s orchestrem vedou dialog a orchestr zde nemá pouze doprovodnou funkci. Ve druhé větě se objevují krásná sóla pro flétnu, klarinet a smyčce. *Concertino* poprvé zaznělo na koncertě 6. června 1952 v podání klavíristky Helène Boschi a Bruselského rozhlasového orchestru a dirigentem Danielem Sternfeldem. Skladatel později v roce 1983 *Concertino* upravil také pro dechový ansámbli. Tato verze měla premiéru 27. ledna 1984 s pianistou Gary Wolfem a dechovým ansámblem University of Central Florida a Karel Husa dílo sám dirigoval.³⁶

Karel Husa v roce 1949 úspěšně dokončil studium a získal diplom na Conservatoire Nationale de Musique. Také jako dirigent získal hodnocení „trés bien“ (výborně) od profesora Eugena Bigota.³⁷

³³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 25.

³⁴ Citace z anglického originálu HITCHENS, Susan Hayes. *Karel Husa: a bio-bibliography*. New York: Greenwood Press, 1991. Edice Bio-Bibliographies in Music, Nr. 31. ISBN 0-313-25585-7. s. 7

³⁵ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 25-26.

³⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 26.

³⁷ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 26.

Od té doby začal komponovat samostatně a začal získávat stále více nabídek jako dirigent. Vedle toho také soukromě vyučoval. V roce 1950 získal od Sergeje Kusevitského nabídku vyučovat a dirigovat na hudebním institutu v Tangelwoodu v USA. Z důvodu zdravotních komplikací musel tuto nabídku odmítnout. Karel Husa se během svého léčení v nemocnici seznámil se svou budoucí manželkou, Simone Perault, která v nemocnici pracovala jako jeho ošetřovatelka. Sňatek byl uzavřen 2. února 1952 a mladí manželé se nastěhovali k rodičům manželky.³⁸

V tomto období začíná Karel Husa komponovat tyto skladby: *Slovenské evokace pro klarinet, violu a violoncello*, *Symfonii č. 1*, *Portrét pro smyčce* a *Smyčcový kvartet č. 2*.³⁹

V roce 1952 začal skladatel pracovat na *Symfonii č. 1*, která se skládá ze tří vět: I. Adagio misterioso. Allegro assai, II. Grave, III. Poco più vivo. Karlu Husovi se začalo stýskat po jeho pražské rodině a domovině. Tento stesk se začal promítat již v Evokacích, které jsou přesto ještě pozitivní. V *Symfonii č. 1* je ovšem velká míra tragičnosti. Muzikolog Jaromír Havlík ji ve své studii Symfonie Karla Husy nazval tragickou trilogií a našel v ní tóny pochmurné, tajemné a pesimistické. Až v poslední větě se podle něj objevují také jasnější a optimističtější tóny. Premiéru díla provedl 4. března 1954 Symfonický orchestr belgického rozhlasu pod taktovkou Daniela Sternfelda.⁴⁰

Po *Symfonii č. 1* napsal *Portrét pro smyčce*. Skladba je komornějšího charakteru a skladatel ji věnoval svému učiteli Arthuru Honeggerovi. *Portrét pro smyčce* je psán v třídílné formě A-B-A a je postaven na principu řady, která vychází z anagramu jména a příjmení Arthura Honeggera – A (on) H E G GIS E Re (D). První provedení díla se konalo 10. října 1953 v podání Südwest-Orchester Baden-Baden.⁴¹

S Paříží se Karel Husa rozloučil *Smyčcovým kvartetem č. 2*. Skladba má tři věty: I. Adagio. Allegro con fuoco, II. Lento assai, III. Adagio. Allegro con brio a není psána v cyklické sonátové formě. Uvolnění tonality vede v některých částech až

³⁸ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 26.

³⁹ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 27.

⁴⁰ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 29-31.

⁴¹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 31-32.

k atonalitě. Autor charakterizuje dílo: „*Kvartet č. 2 je velmi vášnivé dílo*“. Z hlediska stylu a formy je dílem zlomu. Ve skladbě se již neobjevuje tragika, ale hudba naopak vyjadřuje pozitivní citění ze změn v jeho osobním životě. *Kvartet č. 2* premiérovalo Perreninovo kvarteto 23. října 1954 v Paříži. Premiéry se skladatel bohužel nezúčastnil, protože v té době již odjel do USA.⁴²

Karel Husa získal od svého bývalého spolužáka Elliotta Galkina nabídku stát se profesorem hudební teorie a dirigentem na Cornell University v Ithace. Výrazně se o tuto příležitost zasloužila Nadia Boulanger, která měla v USA sestru Lily Boulanger a na toto místo ho doporučila. Skladatel nabídku přijal a vzpomíná:

„V roce 1954 jsem dostal nabídku, abych učil na Cornellově universitě v americkém státu New York. "Mademoiselle Boulanger" to podpořila, i když mi zároveň sdělila, jak lituje, že mne Evropa ztrácí.“⁴³

1.2 V Americe

Karel Husa cestoval do Spojených států amerických lodí na konci září roku 1954. Do Ameriky přijel nejdříve sám a jeho manželka s dvěma dcerami přijela několik týdnů poté. Obdržel souhlas k výkonu hudebního povolání a celá jeho rodina dostala také povolení k pobytu. Získal na univerzitě v Ithace nejdříve smlouvu na tři roky. Již po roce byl ovšem jmenován mimořádným profesorem na ithacké univerzitě. Proto se manželé Husovi rozhodli v Ithace zůstat a v roce 1959 získali americké státní občanství. Karel Husa měl zpočátku problémy s angličtinou, kterou se začal učit až po příjezdu do Ameriky a nový jazyk ho učili i jeho žáci.⁴⁴

⁴² VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 32-35.

⁴³ AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6. s. 9.

⁴⁴ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 36.

Po svém příjezdu do Ameriky se dozvěděl, že zemřela jeho matka. Otec a sestra před ním tuto skutečnost tajili, protože se obávali, aby nepřijel na pohřeb matky do Československa a tím pádem odložil cestu do Ameriky.⁴⁵

Přijetí nabídky vyučovat na Cornell University v Ithace vyřešilo skladateli existenční situaci. Universita v Ithace se nachází v severní části státu New York ve Spojených státech amerických na jižním břehu jezera Cayuga. Založil ji Ezra Cornell v polovině 19. století. Je orientovaná převážně na přírodní, technické a medicínské obory. Hudební oddělení bylo založeno okolo roku 1900. Ve Spojených státech existuje skoro na každé univerzitě nějaký dechový i symfonický orchestr. Hráči v orchestru jsou studenti nejrůznějších oborů a nejedná se o profesionální muzikanty, ale spíše o nadšené amatérské hráče.⁴⁶

Karel Husa na Cornell University vyučoval nejdříve základy hudební teorie a skladbu. Později vedl také univerzitní symfonický orchestr a byl jmenován mimořádným profesorem. Na komponování nezbývalo skladateli po výuce moc času, a tak skládal hlavně o víkendech a o prázdninách. Pro univerzitní orchestr vytvořil snadnější instruktivní skladby. Jako první skladba tohoto charakteru vznikly v roce 1955 *Čtyři maličkosti pro smyčcový orchestr*. Husa skladbu zkomponoval ve snadně hratelých tóninách v klasicistním až neobarokním stylu. Použil zde také několik svých oblíbených folklórních motivů. Například ve druhé Maličkosti pracuje opět s nápěvem lidové písně *Dobrá noc, má milá*, kterou mu zpívala jeho maminka, když byl malý. Dále také ve Finále můžeme slyšet nápěvek melodie lašského tance *Ma mila mamulko*, která se objevuje mimo jiné v Ukvalské lidové poezii v písních Leoše Janáčka.⁴⁷

V roce 1955 složil *Osm českých duet*. Skladba pro čtyřruční klavír je dalším instruktivním dílem, které se těšilo velké oblibě na amerických hudebních školách. Skladatel se opět inspiroval českým a moravsko-slezským folklórem. *Osm českých*

⁴⁵ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 28.

⁴⁶ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 28.

⁴⁷ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 38.

duet provedl Karel Husa na jednom z koncertů v Ithace se světově proslulým pianistou českého původu Rudolfem Firkušným.⁴⁸

Dvanáct moravských písní pro zpěv a klavír vyšlo v newyorském nakladatelství Associated Music Publishers pod názvem *Twelve Moravian Songs for Voice and Piano*. Karel Husa nemohl ve Spojených státech vydávat své skladby s českými názvy a písně musely být podloženy anglickým textem. V předmluvě skladatel český text uvedl a američtí interpreti nakonec česky zpívali.⁴⁹

V roce 1957 složil *Elegii pro klavír* na památku své zemřelé maminky. Jedná se o hudební miniaturu v třídílné formě, která je psána ve stylu díla *Portrét pro smyčce*.

Fantasii pro orchestr poté zkomponoval skladatel na přání Sdružení přátel hudby při Cornell University. Opět se musel přizpůsobit technickým možnostem orchestru: „*Abych rozdělil cvičení, dal jsem první větu hlavně smyčcům, druhou dechům, a též naučil celý orchestr 5/8 takt, což nebylo lehké. A až v poslední větě se věnovat novým zvukům celého ansámblu.*“⁵⁰

Ve třetí větě Nocturne (Moderato) se často objevuje ptačí motiv. Karel Husa vzpomíná, že již v dětství naslouchal v brdských lesích ptačímu zpěvu. Později vnímal výtvarné motivy ptactva na plátnech Marca Chagalla a ptačí nápěvy ve skladbách Oliviera Messiaena. Zvukové motivy spojoval se svými zážitky a tato inspirace se projevovala v jeho skladbách. Všechny tři Fantasie jsou vzpomínkou na jeho domov.⁵¹

Fantasie měla úspěšnou premiéru v Ithace 28. dubna 1957 a Karel Husa se rozhodl poslat skladbu Aaronu Coplandovi. V dopise z 16. prosince 1957 Aaron Copland napsal: „*Děkuji Vám za zaslání partitury a záznamů Vašich Fantazií. Rád jsem se seznámil s příkladem Vaší hudby z poslední doby. Fantasie jsou*

⁴⁸ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 38-40.

⁴⁹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 40-41.

⁵⁰ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 41.

⁵¹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 42-43.

*pozoruhodně barvitým dílem, jak už Vám pravděpodobně řekli i jiní. Vzbuzují u mě zájem o poznání dalších faset Vašeho stylu.*⁵²

Po *Fantaziích* složil v roce 1958 *Divertimento pro žesťové a bicí nástroje* pro koncertní dechový orchestr.⁵³

Karel Husa poté navázal kontakt s Aaronem Coplandem a dalšími představiteli americké hudební moderny. Přestává komponovat pouze účelovou a instruktivní hudbu. Ve svém kompozičním stylu se postupně odklání od rozšířené tonality a začíná používat také dvanáctitónovou řadu. Do této doby skladatel dodekafonické a seriální techniky nepoužíval, ale také je neodsuzoval. V časopise *Proměny* v roce 1962 o tom napsal: „*Skladby Schönbergovy, Bergovy a Webernovy se v pařížských koncertech provozovaly stále více. Pro mne byl tehdy dvanáctitónový systém nesrozumitelný, ale nezavrhoval jsem jej, neboť jsem si říkal, že tito skladatelé dovedli skvěle komponovat v tradičním stylu (Schönberg: Verklärte Nacht, Alban Berg: Klavírní sonáta), a proto se sotva dostali na scestí. A začal jsem se o tuto hudbu zajímat.*“⁵⁴

V letech 1959-1967 složil tyto skladby: *Poème pro violu a komorní orchestr* (1959), *Elegie et Rondeau pro altový saxofon a klavír* (1960), *Mozaiky pro orchestr*, *Serenádu pro dechový kvintet a smyčce, xylofon a harfu nebo klavír* (přepracoval *Slovenské evokace*, 1963), *Fresque pro orchestr* (revidoval první část pařížských *Fresques*, 1963), *Festive Ode for an Academic Occasion* pro sbor a orchestr nebo dechový orchestr (zkomponoval ke stému výročí vzniku Cornell University v roce 1964), *Concerto pro žesťový kvintet a orchestr nebo klavír* (1965), *Deux Préludes* pro flétnu, klarinet a fagot (1966) a *Concerto pro altový saxofon a dechový orchestr* (1967).⁵⁵

Prvním dílem, které Karel Husa zkomponoval na principu dodekafonie je *Poème pro violu a komorní orchestr*. Skladba se skládá ze tří vět, I. Improvisando, II. Misterioso, III. Dolce a každá věta má svou dvanáctitónovou řadu. Violová *Poème*

⁵² VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 43.

⁵³ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 29.

⁵⁴ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 43-48.

⁵⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 45.

měla premiéru 16. června 1960 na festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu (ISCM) v Kolíně nad Rýnem. Hudební kritik z *Münsterische Zeitung* po premiéře napsal: „*V Americe působící Čech se svou Poemou pro violu a orchestr překonal samoučelnost konstrukce a nasadil hudební fantasií, která znovu vedla k linii, emoci a instrumentální barvě.*“⁵⁶

Elegie a rondo pro altový saxofon a orchestr vznikla z původní klavírní *Elegie*, ke které Karel Husa přikomponoval Rondeau. Dílo věnoval vynikajícímu německému saxofonistovi Sigurdu Manfredu Rascherovi, který jej také premiéroval 6. května 1962 společně s Cornell Symphony Orchestra a dirigentem Karlem Husou.⁵⁷

Mozaiky pro orchestr autor složil během svého studijního pobytu v Paříži, kam odjel v roce 1961, aby v knihovně ve Versailles připravil k vydání díla francouzských barokních mistrů. Skladba má pět krátkých částí a skladatel zde opět uplatnil seriální metody. První Mozaika má podtitul *Stověžatá Praha*, druhá *Tragédie*, třetí *Pražské jaro*, čtvrtá *Karlův most* a poslední *Praha ve sněhu*. Mozaiky jsou hudbou o současnosti. Kladou otázku: „Co se světem v době katastrof bude?“. Dílo slavilo úspěch nejen na premiéře na mezinárodním hamburském hudebním festivalu, ale převážně také na americké premiéře roku 1965 v podání Boston Symphonic Orchestra a dirigentem Erichem Leinsdorfem. Tento úspěch na jednom z nejprestižnějších amerických hudebních center vrátil Karla Husu ke komponování umělecky svébytné hudby.⁵⁸

Na *Mozaiky* navázal dalším dílem, kterým byl *Koncert pro altový saxofon a dechový orchestr*. Tento velice virtuózní saxofonový koncert je třívětý a jeho věty mají zajímavé názvy: I. Prologue, II. Ostinato, III. Epilogue. Karel Husa pokračoval ve spolupráci se saxofonovým virtuosem Sigurdem Manfredem Rascherem, který skladatele velmi inspiroval: „*Našel prstoklady pro altissimo registr, který rozšířil o tóny k tehdy existujícímu rejstříku až po čtyřčárkové f, a jiné technické finesy.*“⁵⁹

⁵⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 48-50.

⁵⁷ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 46.

⁵⁸ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 50-53.

⁵⁹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 53-54.

Nově vzniklými skladbami se Karel Husa dostává stále více do povědomí odborné hudební veřejnosti. Také jeho bývalý spolužák z Paříže Elliott Galkin o jeho skladbách píše v amerických hudebních časopisech.⁶⁰

Na základě velkých úspěchů *Smyčcového kvartetu č. 2* v provedení Fine Arts String Quartet začal Karel Husa komponovat *Smyčcový kvartet č. 3*. Skladatel na kvartetu pracoval od podzimu 1967 do jara 1968 a věnoval jej souboru Fine Arts String Quartet, který dílo také 14. října 1968 v Goodman Theater v Chicagu premiéroval. Kvartet má čtyři věty a Karel Husa zde opět pracuje s dvanáctitónovou řadou s využitím zvukových efektů a nejrůznějších moderních technik, například aleatoriku, mikrointervaly, glissando a přerušované flažolety. Fine Arts String Quartet po úspěšné premiéře hrál *Smyčcový kvartet č. 3* na mnoha dalších pódiích ve Spojených státech a zařadil skladbu i na svá evropská turné.⁶¹ Soubor přihlásil dílo do komise pro udělování Pulitzerovy ceny a Karel Husa byl velmi překvapen, když tuto prestižní americkou cenu v roce 1969 obdržel:

„Jednoho dne jsem učil na Ithaca College a někdo mi telefonuje. Někjaký pán mi říká - podívejte, telefonoval jsem k Vám domů a řekl jsem Vaší ženě, že jste dostal Pulitzerovu cenu a ona říkala, že to nechcete. Ale já to musím dát za pět minut na evropské novinky. Tak je to tedy pravda? A já jsem říkal - to je omyl, já to samozřejmě chci. Večer jsem se domů vrátil a moje žena mi řekla - někdo tady telefonoval a říkal, že jsi vyhrál nějaký surprise a já řekla, že to nechceme. Musím totiž říct, že se v té době často telefonovalo a nabízelo - chcete abyste za jeden dolar dostali čtyři žurnály? A my jsme říkali - ne, my to nechceme. A jmenovalo se to pull it surprise (najdi překvapení). A moje žena řekla - ne, můj manžel to nechce.“⁶²

V květnu roku 1968 skladatel obdržel zadání na koncertantní skladbu většího rozměru pro Ithaca Concert Band. Při komponování této skladby se Karel Husa 21. srpna 1968 z amerických médií dozvěděl o násilné okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Jejich vpád v něm vyvolal vzpomínky na obsazení Československa německou armádou v březnu 1939. Složil skladbu, ve které vyjádřil

⁶⁰ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 30.

⁶¹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 56-59.

⁶² SPISAROVÁ, Renáta. *Osudy hudebního skladatele Karla Husy*. In: www.rozhlas.cz: Osudy [online]. 2011 [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/literatura/_zprava/928870

protest proti bezpráví a násilí, které bylo na českém a slovenském národu spácháno. Nazval ji *Hudba pro Prahu 1968*. Původní verze byla pro dechový orchestr a pracoval na ni od konce srpna do října 1968. Později skladbu upravil pro symfonický orchestr. *Hudbu pro Prahu* premiéroval Ithaca College Concert Band pod vedením Kennetha Snappa. Symfonická verze díla se dočkala premiéry 31. ledna 1970 v Mnichově v podání Mnichovské filharmonie pod taktovkou Karla Husy. Českou premiéru měla *Hudba pro Prahu 1968* až 13. února 1990 ve Smetanově síni Obecního domu v Praze v provedení zlínské Filharmonie Bohuslava Martinů taktéž pod vedením skladatele. *Hudba pro Prahu* se stala velmi oblíbeným dílem, hrají ji přední světové orchestry po celém světě a dočkala se již více než deseti tisíc repríz.⁶³

Skladba má čtyři věty, I. Introduction and Fanfare (Adagio. Allegro), II. Aria (Moderato molto), III. Interlude (Misterioso), attacca IV. Toccata and Chorale (Vivace, Adagio). Autor vysvětluje v programu ke koncertu myšlenky, které ho vedly k napsání *Hudby pro Prahu 1968*:

*„Skladbu stmeluje trojice stěžejních myšlenek. První a nejzávažnější z nich představuje starý husitský bojový chorál z 15. století, Ktož jsú boží bojovníci a zákona jeho, symbolizující po staletí vzdor i naději, kdykoli na český národ dolehne těžká rána osudu. Použili ji i mnozí čeští skladatelé, včetně Smetany v Mé vlasti. Začátek této duchovní písně ohlašují v úvodní větě tichounce tympány, posléze vyvrcholí v mocném unisonu (Chorale). Na žádném místě není píseň citována ve své úplnosti. Druhou stěžejní myšlenkou je hlahol zvonů rozléhající se městem známým též jako Praha stověžatá, využívající velkolepého zvuku jejích chrámových zvonů zosobňujících zde úzkostné volání, ale i vítězný pokřik. Poslední ze základních myšlenek je motiv sestávající z trojice akordů, jenž se poprvé objeví velice nenápadně v podkladu piccolového sóla na začátku skladby ve flétnách, klarinetech a hornách. Později se znovu vynoří, tentokrát ve výrazné dynamice, například uprostřed Arie. Při tvorbě *Hudby pro Prahu 1968* bylo použito rozmanitých kompozičních a instrumentačních postupů a vyzkoušeny některé nové zvukové prostředky, jak představuje například oddíl s bicími nástroji v části Interlude, závěr díla a další pasáže. Značný prostor je zde věnován i symbolice; vedle úzkostného volání o pomoc v první větě (Fanfare), neochvějného hlasu naděje představovaného*

⁶³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 59.

*husitským chorálem, hlaholu zvonů či výrazu tragédie (Aria) je to i ptačí zpěv na samém začátku (sólo pikoly), symbolizující onu svobodu, již Praha ve své tisícileté historii poznala vždy pouze na krátké okamžiky.*⁶⁴

Hudbu pro Prahu 1968 provedl mimo jiné mnohokrát vynikající dirigent William D. Rivelli, který poté Karla Husu požádal, aby vytvořil novou skladbu pro University of Michigan Symphonic Band. Karel Husa tedy napsal v roce 1971 skladbu *Apoteóza této Země pro dechový orchestr a sbor*. Dílo má tři části, které nesou názvy I. Apothesis, II. Tragedie of Destruction, III. Postscript. Verzi pro koncertní dechový orchestr a smíšený sbor později přepracoval také pro symfonický orchestr se smíšeným sborem. Skladatel píše o díle:

*„Napsání Apoteózy této Země bylo motivováno současným zoufalým stavem lidstva a jeho nezměrnými problémy, vražděním, válkou, hladem, hubením fauny, ohromnými požáry lesů a kritickým znečištěním prostředí. Jestliže bude pokračovat surová posedlost lidstva a zneužívání krás přírody s toutéž bezohlednou rychlostí jako dosud, může to vést pouze ke katastrofě. Skladatel věří, že zničení této krásné země může být zastaveno a že ničivá tragédie – hudebně zde zobrazená v druhé větě – i její zhoubné následky (Postscript ve třetí větě), může existovat pouze jako fantazie, že se nikdy nestane skutečností. V první větě, nazvané Apotéza, se Země objevuje nejprve jako světelný bod ve vesmíru. Naše paměť a obrazotvornost jej přibližuje podobně, jako se objevoval astronautům vracejícím se z Měsíce. Země se stále zvětšuje, a my se můžeme dokonce rozpomenout na některé její tragické momenty (jako údery xylofonu na konci této věty). Druhá věta, Tragedie zkázy, se projevuje skutečnou brutalitou člověka vůči přírodě, vedoucí ke zničení naší planety, snad radioaktivním výbuchem. Země umírá jako smrtelně zraněné zvíře. Poslední věta je Postscript obsahující uskutečnění, stručně řečeno: Země se ve vesmíru rozpadla v prach, hlasy se rozptýlily v prostoru.“*⁶⁵

Karel Husa poté píše na zadání Evanston Sympony Orchestra státu Illinois skladbu *Dva sonety podle Michelangela pro orchestr*. Michelangelo, který byl legendárním sochařem a malířem, patřil již dlouho k jeho oblíbeným básníkům a o

⁶⁴ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. str. 59-60.

⁶⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 63.

sonetech píše: „Ačkoli jsou staré 450 let, zachovávají tu stejnou sílu, dokonce ještě větší, jsou nám blízko v našem každodenním rušném životě, který nás nutí zapomínat na krásy našeho světa.“⁶⁶

V roce 1975 se Karel Husa vzdal místa dirigenta na Ithaca College a věnoval se jen výuce kompozice. Získal více času pro komponování a jako skladatel dosáhl velkého uznání a úspěchu po celém světě.⁶⁷

V roce 1976 zkomponoval *Americké Te Deum* pro smíšený sbor, baryton a dechový ansámbl, které poté v roce 1978 upravil také pro symfonický orchestr. V díle použil texty básníků – Oleho Rolvaaga, Paula Engleho, Henryho Davida Thoreaua a Otokara Březiny. V jazyku oratoria převažuje americká angličtina. Některé verše Otokara Březiny zůstávají v autentické češtině a v němčině zůstal žalm Moravských bratří. Premiéra se uskutečnila 5. prosince 1976 na Celoamerickém hudebním festivalu v Cedar Rapids v provedení barytonisty Allana D. Kellara a Coe College Wind Ensemble, Coe Concert Chorale, Cedar Rapids Concert Chorale a dirigenta Karla Husy.⁶⁸

Zkomponoval ještě další vokální skladby a patří k nim *Tři moravské písně* (1981), *Každý den pro smíšený sbor a capella* (1981) a *Kantáta pro smíšený sbor a žesťové kvinteto* (1983). Vokální hudbě se nadále nevěnoval.⁶⁹

Skladatel složil v roce 1975 svůj první balet *Monodrama (Portrét umělce* podle filosofické eseje *Tvůrčí proces* Jamese Baldwina). Nejedná se ovšem o tradiční balet, protože v Monodramu se na scéně netančí. Umělci se na jevišti vyjadřují gesty, pohybem, a mimikou za doprovodu hudby.⁷⁰

V roce 1980 poté pracuje na dalším baletu *Trojanky*. Ten se dá již z hlediska formy nazvat klasickým baletem. Libreto je převzaté z tragédie antického řeckého dramatika Eurípida. Skladateli předloha připomínala to, „co se stalo ve čtyřicátých

⁶⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 67.

⁶⁷ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 32.

⁶⁸ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 72-79.

⁶⁹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 79-82.

⁷⁰ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 119.

letech v Lidicích, ve francouzském Oradouru a jinde, co se i dnes děje porůznu ve světě a také do budoucna hrozí nebezpečí dalších Lidic, dalších Oradourů! ⁷¹
Premiéra díla se uskutečnila 28. listopadu 1981 v provedení Louisville Balletu a University of Louisville Orchestra pod vedením skladatele. ⁷²

V roce 1973 se Karel Husa vrátil ke kompozici komorní hudby, kterou obohatil o jedenáct nových skladeb. Komponuje *Sonátu pro housle a klavír* (1973), *Sonátu pro klavír č. 2* (1975) a *Krajiny pro žesťové kvinteto* (1977). *Krajiny* skladatel složil na objednávku od Western Brass Quintet, ve složení dvě trubky in C, lesní roh, pozoun a tuba. Dílo je velmi virtuózní pro všechny nástroje a zachycuje znění a atmosféru přírody. Dalšími díly jsou *Tři taneční skici pro čtyři perkusionisty*, *Sonata à tre pro housle, klarinet a klavír* (1982), *Rozpomínání pro dechové kvinteto a klavír* (1994), *Smyčcový kvartet č. 4 „Poems“* (1990) a *Jezero Cayuga. Paměti* (1992). ⁷³

V tomto období vznikají také významná koncertantní a orchestrální díla. Na objednávku Michigan State University složil Karel Husa v roce 1982 *Koncert pro dechový ansámbl*. Dílo klade vysoké nároky na virtuositu všech sólových nástrojů a skladatel se nechal inspirovat *Symfonií pro dechové nástroje* Igora Stravinského. Premiéra díla se uskutečnila 3. prosince v provedení Michigan State University Wind Symphony pod taktovkou skladatele. ⁷⁴

Skladatel zkomponoval v roce 1983 *Symfonii č. 2 „Odrazy“*. Symfonie má tři věty a je psána pro klasické obsazení orchestru, které autor rozšířil například o indiánské bicí nástroje. Pracuje na hledání nového zvuku, v díle se hojně objevují čtvrttóny a glissando smyčců jako doprovod melancholické melodie sólového hoboje a můžeme zde slyšet také zvuky zvonů a ptačí zpěv. ⁷⁵

Fanfáru na Smetanovu hudbu pro symfonický ansámbl složil na památku stého výročí úmrtí Bedřicha Smetany. Skladba měla premiéru na festivalu v San Diegu

⁷¹ AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6. s. 10.

⁷² VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 123.

⁷³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 96.

⁷⁴ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 34.

⁷⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 113.

v podání tamějšího dechového ansámblu. Karel Husa v této krátké skladbě použil pochodové téma ze čtvrté části Smetanova *Valdštýnova tábora*.⁷⁶

Koncert pro orchestr vytvořil na objednávku od New York Philharmonic Orchestra a jeho uměleckého ředitele a dirigenta Zubina Mehty. Jedná se o jedno z nejslavnějších děl tohoto skladatele. Obdivoval virtuositu tělesa a interpretační umění jejich dirigenta a to ho vedlo k mnoha inspiracím. Premiéra *Koncertu pro orchestr* se uskutečnila 26. září 1986 a ihned po jeho provedení byl uváděn dalšími předními americkými symfonickými orchestry. Dílo bývá nejvíce srovnáváno s *Koncertem pro orchestr* Bély Bartóka a hudební kritička Anna Šerých dílo popisuje takto: „Má vše, co má koncert mít, napětí, sdělnost, koncertantnost. Žádá po každé skupině nástrojů bravurní hru a plnost výrazu. Je to abstraktní hudba, já v ní slyšela zřetelně artikulovaný záznam dnů 20. století – úzkost hrůzy a naději.“⁷⁷

Koncert pro varhany a orchestr byl komponován na zakázku pro Michealson-Morley Centennial Celebration k oslavě stého výročí pokusu amerických fyziků Alberta A. Michealsona a Edwarda W. Morleyho, kteří pozorováním rychlosti slunečního světla položili základy moderní astrofyzice. Karel Husa sám různé světelné proměny kolem sebe rád pozoroval a ovlivňovaly jeho pohled na svět a výtvarné vnímání. Věty opět nesou netypické názvy: I. Majestic (Maestoso, Allegro), II: Tragic (Adagio), III. Dramatic. Interlude (Impovisando. Vivace), IV. Playful (Hravě, Allegretto). V rychlých větách využívá virtuositu varhan na maximum. Druhá věta naopak obsahuje velkou míru lyriky až tragiky a skladatel se zde inspiroval dílem Gustava Mahlera. Varhany zde vedou dialog s orchestrem smyčcových nástrojů, v obsazení orchestru chybí dřevěné dechové nástroje. Premiéra se konala 28. září 1987 v provedení vynikajícího českého varhaníka Karla Paukerta s orchestrem clevelandského Institute of Music a dirigentem Karlem Husou. Skladatel dílo věnoval památce významného chemika českého původu Franka Hovorky. Manželka Franka Hovorky dílo sponzorovala.⁷⁸

⁷⁶VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 89.

⁷⁷VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 128.

⁷⁸VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 132

Po *Koncertu pro varhany a orchestr* získal Karel Husa zadání od Chicago Symphonic Orchestra a jeho uměleckého ředitele a dirigenta Sira George Soltiho. Ten si přál na zájezdu v Austrálii publiku představit jejich výborného sólotrumpetistu Adolpha Hersetha. Karel Husa také obdivoval jeho virtuózní hru a znal se s ním dokonce osobně. *Koncert pro trubku a orchestr* má tři věty a skladatel jej zkomponoval v „jemu vlastním hudebním stylu“. Virtuozitu sólisty předvedl v kadenci (Vivace possibile) ve třetí větě. Obsazení klasicko-romantického orchestru doplnil o harfu a řadu bicích nástrojů, například o vibrafon, xylofon, činely, zvonkohru a zvony, templ-blocky a bubny. Premiéra 11. února 1988 v Chicagu slavila velký úspěch a dílo bylo poté ve třech reprízách provedeno na měsíčním turné v Austrálii.⁷⁹

Koncert pro violoncello a orchestr je dalším významným dílem Karla Husy, který jej napsal na zakázku od University of Southern California. Jedná se o rozsáhlé dílo a skládá se z pěti vět: I. Introduction, (Moderato), II. Recitative (Allegro), III. Anecdote (Presto, Pizzicato batato), IV. Remembrance (Adagio), V. Hymn (Allegro). Opět uplatňuje princip dvanáctitónové řady a v Program note partitury píše: „*Skládal jsem jej pro vlastní potěšení z komponování a poslouchání hudby, vzrušení z toho, že žijeme v dnešním světě, který se vyznačuje nejen velkým pokrokem, ale i nevyřešenými elementárními problémy, jako je svoboda, respekt k člověku a k přírodě. Poslední věta je Hymnus, vrcholí v závěru, v němž se violoncello vzpíná do svých nejvyšších poloh a připomíná snad let ptáků – napadá mě let albatrosa. Bylo by zoufalé myslet si, že člověk může věrně vyjádřit něco tak nádherného.*“ Husův violoncellový koncert se řadí k vrcholným koncertům 20. století pro tento nástroj. Poprvé zazněl na koncertě 2. března 1989 v provedení sólisty Lynna Harella a University of Southern Kalifornia Symphony Orchestra pod taktovkou Daniela Lewise. Za toto dílo obdržel prestižní americkou cenu Grawemeyer Award.⁸⁰

Po období politických změn v Československu přijel Karel Husa v únoru 1990 poprvé do Československé republiky. Byl pozván k prvnímu českému provedení *Hudby pro Prahu 1968*.⁸¹ Velkou zásluhu na tom měl jeho přítel, skladatel Jan Hanuš, s kterým si od roku 1946 dopisoval: „*Češtinu jsem si uchoval díky četbě*

⁷⁹VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 133.

⁸⁰VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 138.

⁸¹VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 151.

*básníků, hlavně Halase, Holana, Zahradníčka, Nezvala, Seiferta a ponejvíce Březiny; a samozřejmě dopisováním s rodinou. Ze skladatelů pouze Jan Hanuš, drahý přítel, mi psal od roku 1946 až do dneška. Psal i v těžkých dobách, kdy jsme oba věděli, že dopisy jsou kontrolovány. Za to jsem mu nesmírně vděčen. Byl to rovněž on, kdo mně zasílal partitury českých skladeb a informoval mne o české a slovenské hudbě, Byl jsem totiž žádán universitou, abych kupoval českou hudbu pro knihovny, takže jsem ji, doufám, podle možností dobře znal.*⁸² Od té doby navštívil Českou republiku opakovaně a jeho díla byla u nás také čím dál více uváděna.⁸³

V roce 1992 odešel po mnohaleté činnosti profesora skladby na Cornell University do penze jako emeritní profesor. Od té doby se mohl více věnovat komponování a měl plno tvůrčích nápadů. Dostal se na vrchol skladatelské tvorby a jako skladatel byl uznáván po celém světě.⁸⁴

Koncert pro housle a orchestr dokončil v roce 1993. Jedná se o další dílo, které skladatel zkomponoval na objednávku New York Philharmonic Orchestra, v tomto případě k příležitosti oslav 150. výročí založení tohoto proslulého tělesa. S radostí skládal koncert pro nástroj, na který v mládí začínal. Byl si vědom toho, že „to, co se považovalo před sto lety za obtížné, je nyní běžně hráno studenty konzervatoří. Hlavní věcí pro skladatele by ovšem neměly být technické výzvy. Důležitější jsou ideje a obsah – někdy označované za inspirace. Ty se ovšem obtížněji popisují." K jednotlivým větám se přesto vyjadřuje: I. Moderato, ma deciso-monologue and recitative: „Žijeme ve světě mnoha společenství, ale přesto se velmi často dostavuje pocit osamocení mezi lidmi." II. Adagio: „Dovedeme pozorovat Zemi nebo jiné planety z vesmírné lodi, ale stále nejsme schopni zabránit umírání hladovějících dětí ani ničení úžasných přírodních zdrojů." III. Allegro giocoso: „Stále jsme se ještě nedostali k přemýšlení nad tajemstvím a krásou života, jeho radostí, jeho světlých i stinných stránek, nad jeho nádhernými barvami (jako lesy Celníka Rousseaua nebo lety ptáků namalovaných Chagallem). V těchto pohnutých dobách se musíme mnoho učít od velkolepé Přírody."

⁸² AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6. s. 10.

⁸³ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 152.

⁸⁴ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 144.

Premiéra *Houslového koncertu* se konala 27. května 1993 v New Yorku v provedení houslisty Glenna Dicterowa a New York Philharmonic, kterou řídil Kurt Masur. Glenn Dicterow hrál koncert ještě několikrát a napsal Karlu Husovi v dopise: „Byl jsem poctěn, že jsem se mohl podílet na premiéře a byl to vrchol mého života.“⁸⁵

V tomto období napsal Karel Husa další skladby: *Pět poem pro dechové kvinteto* (1994), *Divoké barvy pro dechový ansámbl* (1995), *Středozápadní slavnosti pro tři žesťové soubory a bicí nástroje* (1996), *Slavnost pro orchestr* (1997), *Pohlednice z domova pro altový saxofon a klavír* (1997) a *Píseň pro smíšený sbor* (2000).

V roce 1995 mu prezident České republiky Václav Havel udělil Zlatou medaili za zásluhy za významnou uměleckou činnost napomáhající obnově demokracie. Karel Husa nemohl ze zdravotních důvodů do Prahy přiletět a ocenění za něj musela převzít dcera Caroline. Stříbrnou medaili hlavního města Prahy obdržel roku 1998.

Skladateli se ozvaly znovu zdravotní potíže. Trpěl poruchami zraku a sluchu, zvýšeným tlakem a závratěmi. V dopise z 30. října 2006 napsal Jiřímu Vysloužilovi: „Momentálně jsem, jak se zde říká, „prázdný“ – wide, tj. vyčerpaný. Celé září a říjen zkoušky, koncerty (dva dny v Rochesteru, týden v Cincinnati Ohio) a má dcera - doktor mně hrozí špitálem.“⁸⁶

I přes zdravotní problémy vznikají tyto skladby: *Sonatina pro flétnu a klavír* (transkripce *Sonatiny pro housle a klavír*, 2001), *Osm českých duet pro flétnu, klarinet a klavír* (2005), *Gepard pro dechový ansámbl* (2007) a skladatel zahájil také práci na *Chicago Symphony*.⁸⁷

V roce 2000 obdržel čestný doktorát Akademie múzických umění v Praze a čestný doktorát Masarykovy univerzity v Brně.

Husův děkovací proslov na Akademii múzických umění v Praze zaujal všechny účastníky slavnostního aktu hloubkou myšlenek a vzorně vyslovovanou češtinou. Cituji závěr z jeho projevu:

⁸⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 142.

⁸⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 146.

⁸⁷ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014. s. 35-36.

„Ještě jednou Vám děkuji za tak krásnou poctu! Přeji z celého srdce vše nejlepší Vám všem, české hudbě, velkou budoucnost jako hudbě světového významu, mé rodné zemi trvalou svobodu.“⁸⁸

Karel Husa s manželkou Simone, zatoužili po klidu a chtěli bydlet poblíž své rodiny. Opustili po padesáti letech Ithaku a přestěhovali se do městečka Apex v Severní Karolině.⁸⁹

Skladatel se nevzdal pomýšlení na komponování, ale po zdravotních problémech dokončení skladeb stále odkládal. Stále pracoval na *Chicago Symphony* a dalších skladbách. Složil několik skladeb menšího rozměru: *Tři studie pro sólový klarinet* (2007), *Čtyři české skici pro hoboj a klavír* (2010) a *Malé scherzo pro klavír* (2011).

Karel Husa zemřel ve Spojených státech 14. prosince 2016 ve věku 95 let a jeho skladby se stále s velkou pozorností provádějí na hudebních pódích po celém světě.

⁸⁸ AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6. s. 11.

⁸⁹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 146-147.

1.3 Klarinet v díle Karla Husy

Karel Husa zkomponoval řadu sólových, komorních a koncertantních skladeb pro dechové nástroje. Komponoval také pro koncertní dechový orchestr. Ve své práci jsem se zaměřila na díla, ve kterých je zastoupený klarinet.

- *Slovenské evokace pro klarinet, violu a violoncello* (1951)
- *Serenáda pro dechové kvinteto, smyčce, harfu a xylofon* (1963)
- *Dvě preludia pro flétnu, klarinet a fagot* (1966)
- *Sonata à tre pro housle, klarinet a klavír* (1981)
- *Rozpomínání pro dechové kvinteto a klavír* (1982)
- *Pět poem pro dechové kvinteto* (1994)
- *Tři studie pro sólový klarinet* (2007)

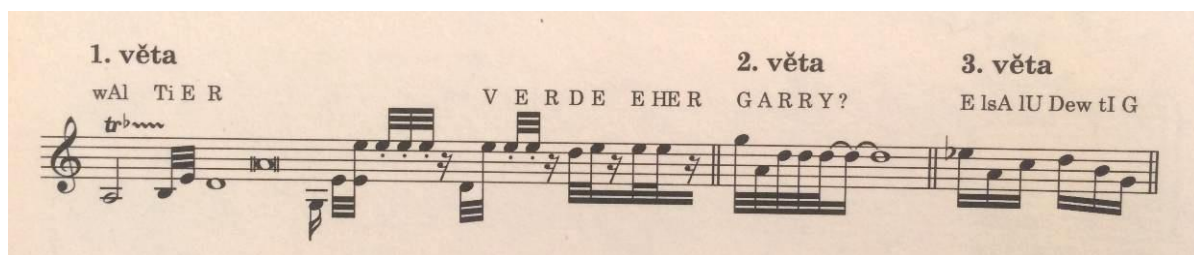
V roce 1951 zkomponoval Karel Husa ***Slovenské evokace pro klarinet, violu a violoncello***. Trio má tři části, které nesou názvy: I. La Montagne (Exaltando. Ritmico), II. La Nuit (Tranquillo possibile), III. La Danse (Ritmico). Skladatel se zde inspiroval moravsko-slovenským folklórem. Například ve druhé větě vychází z melodie písně *Dobrá noc, má milá*. V tomto díle se promítají skladatelovy vzpomínky na rodinu a vlast.⁹⁰

Sonata à tre pro housle, klarinet a klavír vznikla na podnět amerického Verdehr tria, kterému je také věnována. Tento soubor hraje ve složení Walter Verdehr (housle), Elsa Ludewig-Verdehr (klarinet) a Gary Kirkpatrick (klavír). K základnímu repertoáru Verdehr tria patří *Kontrasty pro housle, klarinet a klavír* Bély Bartóka. Toto dílo inspirovalo Karla Husu jednak obsazením, ale také charakterem hudby. Jednotlivé části nesou výrazová označení I. With intenzity (S důrazem), II. With sensitivity (S citem), III. With velocity (S rychlostí).

⁹⁰ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 27-29.

Skladatele pojilo přátelství se členy tohoto souboru. Řídil se latinským pravidlem *Quod ad cantum redigiur omne quod dicitur* – ve volném překladu: „Co již bylo jednou řečeno, může být uvedeno i v hudbu“.

V pojednání *Analysis of Sonata à tre* objevil Craig Cummings v hudebních motivech kryptogramy jmen jednotlivých členů Verdehr tria. V první větě odvozené z příjmení Waltra Verdehra, v druhé větě Garyho Kirkpatricka a ve třetí větě Elsy Ludewig-Verdehr.⁹¹

Obr. 1 – Kryptogramy jmen členů Verdehr tria⁹²

V první větě se virtuózně představí housle, ve druhé větě klavír a ve třetí větě připadne vedoucí úloha klarinetu. V houslovém a klarinetovém partu se často objevují čtvrtóny, které mohou činit určité technické problémy. Jejich řešení díky zvláštním hmatům popsala americká klarinetistka Pamela Helton ve studii *Performance of the Sonata à tre by Karel Husa* (The Clarinetist, únor března 1993).

⁹¹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 96.

⁹² VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 96.

The image displays six sets of musical illustrations, each consisting of a staff with notes and a corresponding diagram of a clarinet key mechanism. The illustrations are labeled as follows:

- Illustration A (Example Four):** Shows two fingerings for a quarter note, with a 'Ped.' (pedal) marking below the notes.
- Illustration B (Example Six):** Shows six different fingerings for a quarter note.
- Illustration C (Example Seven):** Shows two fingerings for a quarter note.
- Illustration D (Example Eight):** Shows two fingerings for a quarter note.
- Illustration E (Example Nine):** Shows four fingerings for a quarter note.
- Illustration E cont. (Example Nine):** Shows ten fingerings for a quarter note.
- Illustration F (Example Ten):** Shows one fingering for a quarter note.

Obr. 2 - Řešení čtvrttónových hmatů americké klarinetistky Pamelý Helton⁹³

⁹³ Převzato z VYSLOUŽIL, Jiří. Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. str. 97

Skladba zaujme rozmanitými zvukovými prostředky a také neobvyklým způsobem hry, například přidržení struny u klavíru nebo předepsanou hrou blízko klavírních strun u klarinetu.⁹⁴

Sonata à tre měla premiéru 23. března 1982 v Hong Kongu v podání Verdehr tria. Tento soubor dílo uvedl na koncertech po celé Americe, na zájezdech v Evropě a na podzim roku 1989 také v Praze. Česká premiéra této skladby se uskutečnila v podání brněnského souboru *Sonata à tre* (ve složení Marie Gajdošová – housle, Emil Drápela – klarinet a Dana Drápelová), které po skladatelově svolení nese své jméno po této skladbě.⁹⁵

Pět poem pro dechové kvinteto skladatel zkomponoval v roce 1994 na zadání bostonské Nadace Sergeje Kusevického. Karel Husa zde opět používá své oblíbené ptačí motivy. V Program note uvedl: „*Obdiv pro ptactvo, tato podivuhodná stvoření, která tak velkolepě zkrášlují naše životy.*” Inspiraci nacházel u některých skladeb Arthura Honeggera a poučil se také na dílech Oliviera Messiaena. Části vět nazval takto: I. Walking Birds. Moderato marziale (Procházející se ptáci), II. Happy Bird. Quasi recitativo. (Šťastný pták). Interlude: Lamenting Bird...(Adagio, Nařikající pták), III. With a Dead Bird (Poco più vivo, S mrtvým ptákem), IV. Fighting Birds. Vivace (Hašteřící se ptáci), V. Bird Flying High Above (Odlétající pták). Dílo mělo úspěšnou premiéru 10. února 1995 v Carnegie Hall v New Yorku v podání Quintet of the America.⁹⁶

⁹⁴ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014, s. 47.

⁹⁵ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 96.

⁹⁶ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 109-111.

1.4 Tři studie pro sólový klarinet

Karel Husa zkomponoval *Tři studie pro klarinet sólo* jako povinnou skladbu pro 60. ročník Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro v roce 2008 a dílo věnoval profesoru Jiřímu Hlaváčovi k jeho 60. narozeninám.⁹⁷

Tomu předcházela dlouholetá spolupráce a součinnost profesora Jiřího Hlaváče při provádění *Slovenských evokací*, *Postcard from Home*, *Sonaty a tre* a *Dvou preludií pro flétnu, klarinet a fagot*. Jiří Hlaváč vzpomíná:

„Když jsem se poprvé tváří v tvář setkal se skladatelem Karlem Husou, věděl jsem o něm jen několik základních informací. Znal jsem původ a místo jeho narození, ale nevěděl jsem, jak osudem zkušený kumštýř uměl soustavnou prací čelit momentům, kdy mu mocipáni upřeli možnosti pravidelných návštěv jeho země, jeho města a rodiny.

*Znal jsem několik skladeb vzniklých v Americe, ale nikdy jsem je nehrál. To až později jsem měl možnost a čest provést *Postcard from Home* pro altsaxofon klavír, *Slovenské evokace* pro klarinet, violu a violoncello a nakonec *Tři studie pro klarinet*, které mně byly dokonce dedikovány. Při studiu jsem poznával osobnost a duši skladatele velmi podrobně, jako při rentgenu. A k tomu jsem si dosazoval poznatky z osobních setkání. Poprvé to bylo v kostele sv. Šimona a Judy v Praze. Společně s Ivanem Štrausem a Evženem Ratayem jsme hráli na koncertu, který byl přenášen Československou televizí, ony *Slovenské evokace* a Karel Husa seděl v hledišti v první řadě.*

Naše druhé setkání bylo vázáno na udílení čestného doktorátu Akademie múzických umění v Praze. Návrh Umělecké radě hudební fakulty jsem předložil jakožto děkan školy a byl jsem velmi šťasten, že byl jednomyslně přijat a schválen. Vypracoval jsem i laudatio a moc se těšil na další kontakty.

*Setkání třetí bylo tak trochu v rovině virtuální reality, a přesto na mne zapůsobilo nejsilněji. V roce 2008 jsem dostal k šedesátinám darem *Tři studie pro klarinet*. Skladba byla psána pro Mezinárodní hudební soutěž Pražské jaro a já to*

⁹⁷ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 149.

vnímal jako velkou poctu soutěží, které, shodou náhod a okolností, už 16 let předsedám. Spolu s Karlem jsme skladbu v průběhu jejího vzniku konzultovali a diskutovali nad některými momenty. Když došlo k fázi tištění materiálu, bylo mně oznámeno, že Karel Husa mi skladbu dedikoval. Musím k tomu dodat alespoň toto: za svůj život jsem nastudoval a v premiérách uvedl přes sto skladeb českých a zahraničních autorů a většina z nich mně byla věnována. Karel Husa mne poctil takzvaně na dálku, a to šlo přes srdce a kumštýřskou úctu. Neskonale si tohoto faktu vážím, stejně jako přátelství, které mne s Karlem pojí. Uplynuly další roky, náš kontakt je jen písemný, ale nic to na našem přátelství nemění.“⁹⁸

Podle zadání měla skladba hlavně ukázat virtuozitu hráče, jak v maximálních výrazových, ale také zvukových možnostech nástroje. Karel Husa popsal skladbu takto: „Rozhodl jsem se ve Třech studiích zdůraznit exprese v první, hraní legata v druhé a staccato v třetí části.“⁹⁹

Skladatel využívá klarinet na maximum. Zachází až do krajních technických možností a využívá celého rozsahu nástroje od nejhlubších tónů po čtyřčárkovanou oktávu. Klarinet předvádí nové zvukové možnosti, například bohatou dynamiku, různé druhy trylků, glissando, tremola a také čtvrttóny.¹⁰⁰

Tři kontrastní části napovídají tvůrčí záměr a inspiraci díla: I. Mountain Bird (Horský pták), II. Poignant Song (Tklivá píseň), III. Relentless Machine (Neúprosný stroj) a postupně představují tři různé způsoby hraní: *expressivo*, *legato*, *staccato*.

Zajímavé také je netradiční rozvržení tempa vět (pomalu – pomalu – rychle). Skladba je zapsána v taktech, ale jejich délka se často mění. Metrům ovšem není v žádné části uvedeno. Všechny věty mají výrazová označení I. *with exaltation*, II. *with sensitivity*, III. *with virtuosity*.¹⁰¹

⁹⁸ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 6-7.

⁹⁹ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 149.

¹⁰⁰ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 149.

¹⁰¹ JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014, s. 57.

1.4.1 Mountain Bird (Horský pták)

V prvních dvou taktách se objevuje motiv, který se v následujících čtrnácti taktách stále rozšiřuje. Po každém motivu následuje pauza s korunou. Jedná se o napodobování ptačího zpěvu, v tomto případě si asi každý posluchač může představit horského ptáka zpívajícího někde na vrcholu hor. Při interpretaci těchto pár úvodních taktů mi tato představa velmi pomohla.

Karel Husa
(~1921)

♩ = ca 72 with exaltation

Clarinet in B \flat

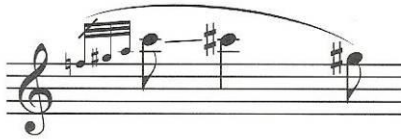
f *sonore*

Obr. 3 – Začátek první studie Mountain Bird

K dodržení zápisu je ovšem nezbytné zachovat ve všech taktách správné autorem uvedené metrum. Každá pomlka je totiž jinak dlouhá, například první čtvrtěová pomlka s korunou by měla být delší než následující osminová pomlka s korunou na prvním řádku. Mohlo by totiž pak dojít k přílišnému „kouskování“ – oddělování jednotlivých motivů a věta by tak nedržela pohromadě jako celek.

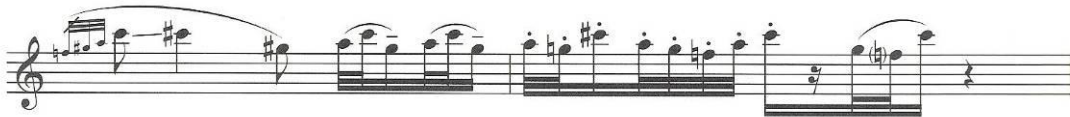
V této části je také velmi důležitá akustika sálu, ve kterém se skladba hraje. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že tohoto efektu se mi podařilo docílit nejlépe v sále s větší halovou akustikou, například v Sále Martinů.

V sedmém taktu se objevuje první glissando, pro které se mi nejvíce osvědčil boční hmat, kdy k základnímu hmatu tónu c2 začínám ukazováčkem pravé ruky pomalu přikrývat třetí a čtvrtou pomocnou trylkovací klapku. Aby nedošlo k nepříjemnému zvuku, měl by se hráč obecně při tvorbě glissanda vyvarovat přílišnému povolování krku.

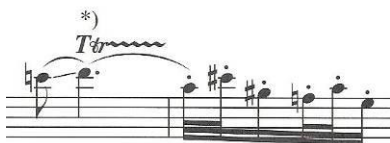
Obr. 4 – První glissando

Z důvodu rychlé a čisté výměny následujícího spoje a-cis-gis volím pro cis3 hmat prvním prstem levé ruky (jinak otevřený klarinet).

Obr. 5 – Tónový spoj a-cis-gis

V devátém taktu následuje první trylek na jednom tónu – trill same pitch with different fingerings (znamená trylkovat na stejném tónu jen použitím odlišného hmatu). Pro tento trylek se mi nejvíce osvědčil hmat malíčku levé ruky trylkovat na tónu h1. Klapku h1 lze použít také i u většiny ostatních trylků tohoto typu.

Obr. 6 – Trylek na tónu stejné výšky (trill same pitch with different fingerings)

Všechny tóny ve staccatu je potřeba zřetelně jazykem vyslovovat, aby došlo k výraznému kontrastu mezi staccatem a legatem. Fráze končí opět trylkem tónu

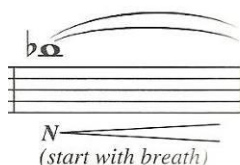
stejně výšky s crescendem, opět je důležité během trylku na konci nezeslabit, ale naopak utnout tón v nejsilnější dynamice.

Obr. 7 – Staccatové tóny a trylek na konci fráze

Při poslechu první studie můžeme často slyšet rozložené akordy, které jsou doplněny o chromatické tóny. Ty mohou také činit určité technické problémy. Hráč by měl dbát na to, aby všechny tóny byly zřetelně vyhrané.

Druhá plocha začíná tónem b2 s označením *start with breath* a je tedy nezbytné začít tón naprosto neslyšně pouze dechem a postupně zesilovat.

Obr. 8 – Tón s označením *start with breath*

Následuje technicky náročná pasáž složená z běhů s chromatickými postupy a rozloženými akordy. Doporučuji jednotlivé dvaatřicetinové běhy rozdělit a cvičit je po menších částech. Mezi ně je vložen počáteční motiv, který by měl být v interpretaci slyšitelný. Další technické obtíže mohou nastat hned na konci prvního řádku, kde se objevuje *accelerando* v tremolech současně s dynamickými oblouky *crescenda* a *decrescenda*. Hráč by se měl snažit především o co největší zvukový efekt.

The image shows three staves of musical notation for a clarinet study. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat, and a common time signature. It contains a melodic line with a 9-measure phrase, dynamic markings of *mp*, *cresc. poco a poco*, and a final section with *accel.*, *in.*, *trem.*, and *fff*. The second staff continues the melodic line with a 13-measure phrase, dynamic markings of *fff*, *sfz*, *p*, and *mp*. The third staff concludes with a 6-measure phrase, dynamic markings of *f*, *mf*, and *f*.

Obr. 9 – Motorický pohyb na druhé ploše první studie

Posledních sedm taktů je reminiscencí začátku první studie a klarinet se představí hned ve všech polohách svého rozsahu.

V posledních třech taktech se může objevit další technické úskalí skladby hlavně z hlediska práce s dechem. Doporučuji proto se po koruně dostatečně nadechnout a úsporně také zacházet s dynamickými efekty na trylku fis₂, aby poslední dva takty zazněly v plné energii a síle.

The image shows three staves of musical notation for the piece 'Mountain Bird'. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat, and a 3/4 time signature. It includes the instruction '(mf) dimin. e accel.' followed by a dynamic of *p* and 'Poco meno'. The second staff starts with 'rall.' and 'dim.', followed by 'echo' and 'ppp', then 'Tempo I' and 'ff'. The third staff begins with 'ff cresc.', followed by 'sff=pp molto cresc.' and 'fff'. The notation includes various note values, rests, and articulation marks like accents and slurs.

Obr. 10 – Závěr první studie Mountain Bird

1.4.2 Poignant Song (Tklivá píseň)

Druhá část má výrazové označení *with sensitivity* a je postavena na schématu A-B-A s tempovým rozvržením pomalu-rychle-pomalou. Začíná tónem g1, který by hráč opět podle označení měl začít hrát „z ničeho“ a pokračovat jen mírným crescendem do pianissima. Z důvodu snadnější tvorby a výraznějšího efektu glissanda bych volila pro následující tón f1 hmat prvního, druhého a třetího prstu levé ruky a volného palce.

The image shows the beginning of the 'Poignant Song' study. It features a single staff with a treble clef and a 3/4 time signature. Above the staff, it says '♩ = 56 - 60 with sensitivity'. The notation includes a quarter note, a half note, and a quarter note, with a dynamic of *pp* and 'ad lib.' written above the final note. There are also 'N' markings with arrows indicating phrasing or breath marks.

Obr. 11 – Začátek druhé studie Poignant Song

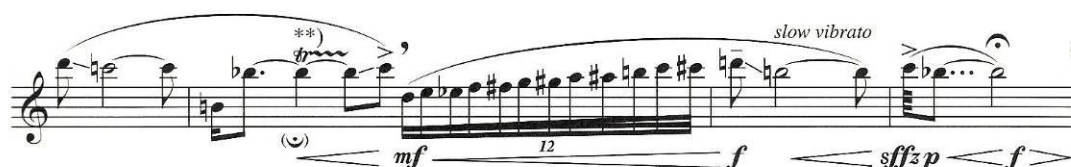
Ve třetím taktu přichází další místo s glissandy. Například pro tón b1 volím hmat ukazováčku levé ruky na tónu a1 s přidáním druhé pomocné trylkovací klapky.

Obr. 14 – Čtvrttónový trylek na tónu dis1

Následuje další běh s označením *breath tone*, který by měl hráč postupně zrychlit a také zeslabit a pouze dechem vytvořit efekt do ztracena.

Objevuje se další výrazový prostředek, kterým je *slow vibrato*. Tohoto efektu pomalého vibrata docílíme nejlépe pomalým střídáním intenzity dechu z bránice.

Obr. 15 – Výrazový prostředek *slow vibrato*

V této střední části se klarinet postupně dostává do dynamiky forte fortissimo až k poslednímu tónu e3 s korunou, na kterém by se měl hráč crescendem dostat do maximální možné dynamické síly. Důležité opět je tón utnout a nezeslabit. Po koruně by měl klarinetista pokračovat stále v dynamice forte fortissimo a zatím neubírat.

12 accel. quasi gliss. 12 chrom. *mf* *ff*

fff *fff* molto espr. *fff* Tempo I

Obr. 16 – Ukázka střední části druhé studie Poignant Song

Poslední část návratu Tempo primo se postupně zklidňuje a klarinet se z dynamiky forte fortissimo zeslabuje do piano pianissimo až do *d1* s označením *hollow sound* (dutý zvuk) a *al niente*. Určité technické problémy se mohou objevit ve spoji malé *f* - *e3* v pianu. Pro měkčí zvuk tónu *e3* bych proto doporučila přefuk hmatu *g2* - oktávová klapka, první, druhý, třetí prst levé ruky. Glissando bych řešila pouze překrytím kraje „brýlí“ na spodním dílu nástroje.

espr. rit. quasi gliss. 3 *dim. poco a poco* *mf* *f* *p* *mp < mf > p*

p *dim.* *senza vib.* *hollow sound* *ppp* *dim.* *al* *N*

*) 1/4 quarter-tone lower **) slow to fast trill

Obr. 17 – Závěr druhé studie Poignant Song

1.4.3 Relentless Machine (Neúprosný stroj)

Třetí studie se výrazně odlišuje od předchozích dvou částí. Vzniká zde jakási skrytá polyfonie mezi opakovaným tónem a střídajícím se s ostatní melodií. Stále motoricky se opakující rytmický pohyb souvisí s názvem studie – Neúprosný stroj.

První tón studie by měl hráč opět začít téměř neslyšným tónem a současně trylkovat na tónu stejné výšky a zesilovat. Ve třetím taktu se objevují první čtvrttóny. Pro snížené malé b volím základní hmat s přidáním třetího prstu pravé ruky. Následující zvýšené malé b hraji základním hmatem malého h opět s přidáním třetího prstu pravé ruky. Zvýšený tón h malé řeším základním hmatem, s přidáním tzn. „vidličky“ pravé ruky. Pro další zvýšený tón c1 bych volila základní hmat tónu cis1, který snížím třetím a čtvrtým prstem pravé ruky. Poslední čtvrttón zvýšeného cis1 hraji hmatem první druhý prst levé ruky a třetí čtvrtý prst pravé ruky.

Obr. 18 – Začátek třetí studie Relentless Machine

V taktu 20 se poprvé objeví rytmicky a melodicky výrazný motiv, který se v průběhu celé části výrazně obměňuje například změnou dynamiky, rejstříku, vzdáleností intervalů, inverzí a jiným pořadím tónů. Rytmicky ovšem motiv zůstává téměř stejný. Tento hlavní motiv neustále intenzivně vzrůstá dynamicky i tempově a nabírá na dramatičnosti.

Obr. 19 – Motorický pohyb ve třetí studii Relentless Machine

Rytmus by měl být v celé části naprosto přesný. Důležité je také dodržovat všechna označení dynamiky, akcentů a způsobů nasazení. Doporučuji proto celou třetí část cvičit pravidelně s metronomem. Začátek motivu totiž nezávisí ani tak na rychlosti jako spíše na výrazné interpretaci motorického pohybu.

V této studii se také objevují tři druhy zabarvení tónu. „*Breath tone*“ se již objevil v předchozí studii a hráč by se zde měl snažit o jakýsi zastřený zvuk tvořený pouze mírným foukáním vzduchu do nástroje na hranici slyšitelnosti. „*Natural tone*“ by měl klarinetista hrát co nejpřirozenější barvou zvuku nástroje. „*Reedy tone*“ doslovně znamená „plátkový tón“ a hráč by měl podle mého názoru docílit ostřejšího tónu hlavně v nasazení.

V taktu 66 se objevuje další trylek na stejném tónu, který bych při použití základního hmatu h1 hrála ukazovákem levé ruky.

Obr. 20 – Trylek tónu stejné výšky na tónu h1

V taktu 122 následuje poslední trochu jazzem inspirovaná část, která se postupně zrychluje. Při interpretaci mi proto velmi pomohla představa jazzového trumpetisty. Rychlé spoje vysokých tónů mohou skýtat další technické problémy. Převážně pak spoj a3-fis3, kdy pro fis3 bych použila „dlouhý hmat“ – přefuk tónu e2.

The image shows four staves of musical notation in treble clef, 2/4 time. The first staff starts with a tempo marking of *più f* and includes markings for *mp* and *più f*. The second staff begins with *a tempo* and *più f*, followed by *accel.*, *Poco più*, *ff*, and *p*. The third staff features *accel.*, *a tempo*, *molto cresc.*, *ff*, and *sffz*. The fourth staff concludes with a *3"-4"* marking over a final melodic phrase.

Obr. 21 – Závěrečná část třetí studie inspirovaná jazzem

Celá studie končí překvapivě melodickým motivem v pianissimu.

The image shows a single staff of musical notation in treble clef. It begins with *molto accel.* and *quasi gliss.*, followed by *Più vivo*, *fff*, and *pp*.

Obr. 22 – Závěr třetí studie

2. Zdeněk Šesták – skladatel a muzikolog

Skladatel a muzikolog Zdeněk Šesták se narodil 10. prosince 1925 v Cítolibeč u Loun. Pochází z hudbymilovné rodiny. Jeho matka Marie Šestáková, roz. Hartmanová byla učitelka, zpívala v chrámovém sboru cítolibskeho chrámu sv. Jakuba a nějaký čas sbor dokonce řídila. Otec Jan Šesták pracoval jako úředník, hrál sice na housle, ale jeho syn Zdeněk na něj vzpomíná zejména jako na velmi dobrého violoncellistu. „*Otec dojížděl každý čtvrtek do Prahy do Symfonického orchestru československých železničářů, stejně jako ostatní železničáři – muzikanti z celých Čech, jež dráha jednou týdně uvolňovala pro zkoušky orchestru.*“¹⁰²

Jednou měl také příležitost vystoupit jako člen orchestru s Českou filharmonií. Zdeněk Šesták vzpomíná:

*„Otec často vyprávěl, jak přišel do zkoušky železničářské filharmonie jednou vysoký pán, takový profesorský typ, brejličky, a dal si přehrát jednoho po druhém z hráčů violoncellové skupiny. Vybral si pak tři violoncellisty, otec byl mezi nimi, aby posílili skupinu violoncell v provedení symfonické básně podle Jaroslava Vrchlického Pohádka o Šemíku (1899) na koncertě v České filharmonii. Kdo myslíte, že byl onen pán? To nebyl nikdo jiný než Otakar Ostrčil. Bylo to v roce 1921, díval jsem se do análů České filharmonie a bylo tomu skutečně tak. Tak můj otec tu hrál v České filharmonii pod taktovkou tohoto vynikajícího českého umělce, dirigenta Národního divadla a skladatele, autora slavného díla Křížová cesta (1928) a Svita c moll (1912). Na to otec vzpomínal až do své smrti.“*¹⁰³

Otec mu již v raném dětství poskytl první hudební vzdělání a učil ho na housle. Od šesti let dojížděl do hudební školy ve Slaném za učitelem Pavlem Čadou, který byl mimo jiné spolužákem Miloslava Kabeláče a Klementa Slavického ze skladatelské třídy Karla Boleslava Jiráka. Při studiu na reálném gymnasiu v Lounech docházel také na hodiny klavíru k učitelce Miladě Hájkové- Lůžkové. Zdeněk Šesták později v roce 1963 této paní učitelce věnoval instruktivní skladby *Studentská knížka* pro čtyřruční klavír. Během studia na gymnasiu působil také jako hráč na flétnu

¹⁰² BEZDÍČEK, Viktor. *Zdeněk Šesták - Zrození symfonika*. Praha, 2003. Doktorská práce. Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, s. 22.

¹⁰³ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 5.

v Lounské filharmonii. Hra na tento nástroj se mu později velmi hodila, když vykonával vojenskou službu. Repertoár tehdejší Lounské filharmonie byl poměrně náročný, často prováděli například vrcholná díla Ludwiga van Beethovena, Franze Schuberta, Richarda Wagnera, z českých skladatelů pak Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a Zdeňka Fibicha. U mladého studenta tento repertoár vzbudil zájem o symfonickou hudbu.¹⁰⁴

Díky svému otci získal také vokální představitost a stal se členem cítolibského mužského sboru Pěvecko, kde působil jako druhý tenorista a první basista. V cítolibské kronice z roku 1946 bylo poznamenáno: „*Do života spolku po stránce umělecké zasahuje Zdeněk Šesták, posluchač konzervatoře, který spolu s celou rodinou: otcem, matkou, bratrem pozdvihuje spolek nad ochotnickou úroveň.*” Sbormistrem tohoto sboru byl ředitel cítolibské obecné školy a varhaník Karel David, který byl také jeho prvním učitelem na klavír.¹⁰⁵

Již ve svých deseti letech dostal Zdeněk Šesták příležitost vystupovat v chrámu sv. Jakuba a provádět zde své první skladby. V roce 1936 potřebovali v Cítolibech obsadit místo druhého varhaníka. Varhaník Karel David pozval jednou v neděli mladého Zdeňka do kostela. Skladatel vypráví: „*Přišel jsem tam, bylo to kolem Tří králů, kostel byl plný, ale pan řídící nikde. Posadili mě k varhanům, dali mi noty – prý věděli, že přijdu-, ale pan řídící stále nešel. Z listu zahrát, to pro mě nebyl problém, varhan jsem se ale bál, o tahání rejstříků jsem neměl ponětí. Blížila se půl devátá a já musel začít. Pamatuju si, že jsem hrál Veselé vánoční hody. Teprve později jsem se dozvěděl, že pan řídící David, který byl také kronikářem hasičského sboru, po veselém hasičském bále – jak tak rád popíjel- zaspal.*” Od té doby začal mladý Zdeněk působit v chrámu jako druhý varhaník.¹⁰⁶

Ještě jako student gymnázia složil tento výjimečně nadaný student mši *Missa sancti Georgii* a skladbu *Čtyři kusy pro klavír*. Také na základě těchto skladeb byl úspěšně přijat na Pražskou konzervatoř do skladatelské třídy profesora Emila Hlobila a profesora Miroslava Krejčího. Paralelně také studoval hudební vědu na Filosofické

¹⁰⁴ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 5-6.

¹⁰⁵ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 6.

¹⁰⁶ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 7.

fakultě Univerzity Karlovy u profesora Josefa Huttera a profesora Jana Němečka. Rovněž navštěvoval přednášky profesora Jana Patočky o antické filosofii. Studium na Filosofické fakultě nemohl z politických důvodů dokončit. Rigorózní zkoušku na téma církevní hudby v cítolibské hudební kultuře 18. století složil až v roce 1991 po čtyřiceti dvou letech. Jeho přednáška měla obrovský úspěch a následně dostal nabídku k přednáškám na katedře hudební vědy Filosofické fakulty. PhDr. Zdeněk Šesták nabídku přijal a přednášel na této fakultě dva roky.¹⁰⁷

Jako student Pražské konzervatoře složil několik skladeb, například *Sonatinu pro housle a klavír* (cena České akademie věd a umění), *Sonátu pro violu*, *Sonatinu pro klavír*, *1. Smyčcový kvartet* a *Velikonoční meditaci pro housle a varhany*, *Pastorelu* (předehra k pohádkové hře *Čarovný proutek*). Studentské skladby prováděl také na koncertech v chrámu sv. Jakuba v Cítolibeč nebo na domácích koncertech.¹⁰⁸ V roce 1948 zkomponoval *Dvě velikonoční fantasie* pro housle a varhany, které premiéroval houslista Josef Suk a varhaník Jiří Ropek v chrámu sv. Jakuba v Praze.¹⁰⁹

Jeho *Missa brevis Citolibensis* vznikla roku 1949 a měla premiéru v kostele sv. Václava v Praze na Květnou neděli v roce 1950. Lidová demokracie o tom napsala: „*Již o Květné neděli jsme měli příležitost poslechnouti si mši mladého skladatele Zdeňka Šestáka v nuselském kostele sv. Václava. I když jednotlivé části nemají jednotící linie, polyfonicky plynulou výstavbu, přece již ukazují schopnosti i možnost vyjádření se výrazně a zejména melodická vynalézavost, hlavně v menších útvarech (Sanctus, Benedictus) nepostrádá svěžesti a plynulosti.*“¹¹⁰

Ještě jako student konzervatoře napsal dvě skladby se stejným názvem *Ave Maria* na latinské texty:

*Ave Maria, gratia plena Dominus tecum,
benedicta tu in mulieribus et benedictus,
et benedictus fructus ventris tui Jesus.*¹¹¹

¹⁰⁷ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 7.

¹⁰⁸ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 7.

¹⁰⁹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 7.

¹¹⁰ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 7.

¹¹¹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 7.

V roce 1950 absolvoval skladatel Pražskou konzervatoř a jako absolventskou skladbu zkomponoval symfonickou předehru *Padlým bojovníkům*. Inspiroval se koncem války a dílo získalo ocenění na soutěži k 5. výročí osvobození v Ostravě.

V tomto roce po absolutoriu se také v Cítolibečích oženil s Marií Žateckou. V té době Šesták spolu se svojí snoubenkou prožíval katastrofu její rodiny, která byla v roce 1949 zbavena veškerého majetku. Tchána odsoudili a byl dva roky vězněn. Pro otcovské požehnání museli jet do vězení.¹¹²

Poté musel nastoupit na vojenskou základní službu do Terezína jako střelec těžkého kulometu. Mladý Zdeněk se za každou cenu snažil této činnosti zbavit. Zašel se představit k vojenské hudbě v terezínské posádce a byl pozván ke konkurzu. Nejdříve ho přijali jako pianistu, měl hrát v tanečním orchestru a doprovázet například klarinetové koncerty (W. A. Mozart, C. M. von Weber, F. V. Kramář), Selanku Zdeňka Fibicha či Premièrè rhapsodie Clauda Debussyho. Ale protože v každé posádce převládala dechový orchestr, brzy musel zvládnout hru na flétnu.

„Za gymnazijních studií jsem hrál v Lounské filharmonii na typ obyčejné flény, tady jsem se musel doslova téměř přes noc přeučit na flétnu tzv. Böhmovu systému. Skutečně mě k tomu orchestru rozkazem převedli. Nelžu vám, že jsem v létě ve výcvikovém táboře cvičil denně šestnáct hodin, abych se tu vůbec udržel a neposlali mě zpátky k těm hrozným kulometům.“¹¹³

Vojnu strávil Šesták jako flétnista u Vojenské hudby ve Slaném. Seznámil se zde s velitelem a kapelníkem Hudby Hradní stráže Janem Fadrhensem a napsal pro něj vojenský pochod a řadu dalších skladeb.¹¹⁴

Po absolvování vojenské služby působil v několika zaměstnáních. V letech 1952 – 1954 pracoval v hudebním oddělení v Ústředním domě lidové tvořivosti v Praze, od roku 1954 – 1957 byl zaměstnán v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého a Ústředním domě armády. V tomto období se snažil především materiálně zajistit svoji rodinu. Tato práce ho ale plně neuspokojila.

¹¹² BEZDÍČEK, Viktor. *Zdeněk Šesták - Zrození symfonika*. Praha, 2003. Doktorská práce. Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, s. 32.

¹¹³ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 8.

¹¹⁴ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 8.

Po několika zkušenostech věděl, že bez potřebného soustředění k tvůrčí práci se nemůže tomuto povolání naplno věnovat.¹¹⁵ Proto se od roku 1957 začal plně věnovat skladatelské a badatelské činnosti jako svobodnému povolání.¹¹⁶

V letech 1968-1969 zastával funkci ústředního dramaturga symfonické, komorní a vokální hudby v Českém rozhlasu. V akademickém roce 1991-1992 přednášel hudební regionalistiku na katedře hudební vědy Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.¹¹⁷

Místo jeho narození – Cítoliby u Loun výrazně ovlivnilo Šestákův život i jeho uměleckou a vědeckou činnost. Cítoliby u Loun je město s mimořádnou kulturní tradicí, která sahá až do 18. století. Na zámku v Cítolibech sídlil šlechtický rod Pachtů, který umožňoval studium nadaným dětem.¹¹⁸

Na kůru kostela sv. Jakuba v Cítolibech objevil pan Šesták staré notové zápisy. Jednalo se o unikátní soubor církevní hudby, která je naprosto ojedinělá v celé Evropě. Během studií na konzervatoři se začal zabývat bádáním těchto rukopisů. Celkovou analýzou těchto dosud nezveřejněných notových materiálů pochopil jejich přínos a vědecky jej dokázal. Jednalo se především o díla Václava Jana Kopřivy a jeho synů Karla Blažeje Kopřivy a Jana Jáchyma Kopřivy. K dalším skladatelům patří například: Jan Adam Gallina, Jakub Lokaj, Jan Nepomuk Vent a další. Skupinu těchto autorů pojmenoval Zdeněk Šesták jako „cítolibskou skladatelskou školu“. Hudbu těchto skladatelů několikrát natáčel a mnoho českých i zahraničních těles ji také uvádí na koncertech dodnes. Vydavatelství Supraphon vydalo komplet těchto nahrávek pod názvem „*Hudba cítolibských mistrů 18. století*“. Doprovodný text kompletu Supraphonu je vzhledem k rozsahu bukletu omezený, proto se Zdeněk Šesták rozhodl napsat podrobnou analýzu cítolibského odkazu v jeho

¹¹⁵ BEZDÍČEK, Viktor. *Zdeněk Šesták - Zrození symfonika*. Praha, 2003. Doktorská práce. Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, s. 36.

¹¹⁶ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 8.

¹¹⁷ Zdeněk Šesták. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7280

¹¹⁸ Zdeněk Šesták. *Musicbase: Hudební informační středisko* [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/955-sestak-zdenek/>

muzikologickém díle, v knize *Musica Antiqua Citolibensis*. Skladatel pracuje také na další knize s hlubšími analýzami těchto děl.¹¹⁹

Skladatel Z. Šesták o své badatelské práci říká:

„Tohle bádání je vášeň. Potřeboval bych nejméně dva životy, jeden pro svou vlastní hudební tvorbu a ten druhý pro to bádání. Jen co času bylo zapotřebí pro spartování těch skladeb. Když to tak počítám, k dnešnímu dni jsem zpracoval v partiturách na 540 minut staré citolibské hudby, jež se rozezněla! Byl bych rád, kdybyste chápali tuto moji badatelskou činnost ne pouze jako příspěvek k poznání české hudební minulosti, ale také jako moji kolegiální službu a pomoc předchůdcům, kteří působili v mém rodišti, aby se na ně v tom bezedném a často nespravedlivém propadlišti času nezapomnělo. Jsem rád, že se mnohaletým úsilím přece jen podařilo dokázat na znějící hudbě, že citolibská hudební kultura 18. věku je opravdu nosná a že stojí za to se jí důkladně zabývat. A co je důležité: je to kultura do značné míry svá, vzbuzující zasloužený respekt.

Citolibský chrám mi dal mnoho, zde jsem se jako hudebník mohl před vstupem na pražská studia vyvíjet. Touto svou hudebně historickou prací se jen snažím splácet velký dluh, který vůči tomuto místu mám. Je to tedy i záležitost mého srdce, nikoliv pouze nějaké racionální vědecké úvahy. Při odhalování netušené krásy i historických souvislostí s tím spojených jsem často stál nad starými partesy, psanými hnědavým duběnkovým inkoustem, s velkou pokorou a obdivem u vědomí, co ti prostí venkovští umělci dokázali. A přiznám se vám, že jsem při té badatelské práci nejednou prožíval slastné až opojné okamžiky objevitele. Jsem vděčen i za tyhle vzácné a neopakovatelné chvíle.“¹²⁰

Skladateli bylo v roce 2006 uděleno Nadací Dagmar a Václava Havlových Vize 97 uznání za přínos filosofii vzdělávání. V roce 2008 obdržel cenu Ministerstva kultury České republiky za celoživotní přínos české kultuře v oblasti hudby.¹²¹

¹¹⁹ ŠUŠLÍK, Petr: Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce, Osobnost Zdeňka Šestáka. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012, s. 23.

¹²⁰ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Citoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 109-110.

¹²¹ Zdeněk Šesták. *Osobnosti.cz* [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/zdenek-sestak.php>

2.1 Dílo

Tvorba Zdeňka Šestáka není přímo závislá na jeho badatelské činnosti. V hudbě se přitom často inspiroval obsahově i výrazově právě z pramenů citolibské skladatelské školy. Tento vliv české kantorské tradice se projevuje v jeho skladbách s pevným tvarem a promyšlenou stavební strukturou. Skladatel se drží přesvědčení, že může přetrvat jen hudba, která má duchovní a citové zázemí. Toto smýšlení se snaží uplatnit v celé své rozsáhlé tvorbě, kterou tvoří převážně symfonická, koncertantní, komorní i vokální hudba. Zdeněk Šesták napsal také řadu instruktivních skladeb, ve kterých jsou tyto rysy také zřetelné. Řadíme sem dětské sbory, úpravy lidových písní a kantáty. Skladatel celý život usiluje o rozvíjení české hudebnosti také podporou amatérských pěveckých sborů a celkové hudební aktivity. V tvorbě je ovlivněn studiem antické filosofie a náměty nachází v historii, literatuře a poezii.¹²²

Inspiroval se básníky K. H. Máchou, J. Horou, K. Bieblem, F. Halasem, V. Nezvalem, F. Villonem, G. Apollinaiem, A. S. Puškinem, ale rovněž lidovou poezií.

Jeho dílem často prostupuje také filozofický pohled na svět, který je patrný ve skladbách: „*Sokratovské meditace*“ pro violu a orchestr (1982), symfonické variace „*Zpřítomnění okamžiku*“ (1980), houslový koncert „*Sursum Corda*“ (1981), variační symfonická freska *Paměť* (1983), 5. symfonie „*Chronos*“ (1981) a 6. symfonie „*Věčný nepokoj srdce*“ (1979).¹²³

Jeho postoj k životu a umění vystihuje jeho životním krédem:

Res fugit, ars restat, plus ars Guam res mihi praestat

Majetek pomine, ale umění zůstává, upřednostňuji umění před majetkem.^{124*}

¹²² Zdeněk Šesták: Tvorba a muzikologický výzkum. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zden%C4%9Bk_%C5%A0est%C3%A1k

¹²³ ŠUŠLÍK, Petr: Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce, Osobnost Zdeňka Šestáka. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012, s. 24

¹²⁴ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 14.

*ve volném překladu

2.1.1 Orchestrální a vokálně – symfonická hudba

Symfonie č. 2 by mohla nést podtitul „Osudová“. Vznikla reakcí na události osudového roku 1968. Inspiračním podnětem mu byla společenská atmosféra doby a konkrétní zážitek, který autor prožil cestou do litoměřického archivu. Část Šestákova autentického vyznání:

„Jsou díla, která mají svůj počátek v intenzivním citovém zážitku. To je případ mé symfonie č. 2, která vznikala v letech 1968 až 1970. Onoho osudného 21. srpna 1968 jsem odjížděl brzy ráno autobusem z Prahy za svojí badatelskou prací do litoměřického archivu. Proti našemu autobusu se hrnuly hrozivé kolony vozidel »sprátelených« armád, autobus si jen stěží prodíral svojí obvyklou cestu. Spíše jsme stáli, než jeli. V autobuse měli někteří cestující tranzistorové rádiové aparáty, jejichž prostřednictvím jsme i my v jedoucím autobuse byli informováni o dění v Praze – tu hlasatelka oznámila, že jakmile zazní naše státní hymna, je rozhlas obsazen a že tím vysílání končí. Mezitím se náš autobus přiblížil na cestě do Litoměřic k terezínské pevnosti a když jsme byli přímo před ní, tu se ozvala naposledy naše hymna. Ta osudová souvislost s tou smutnou terezínskou historií a bezprostřední situací, v níž se znovu ocital náš národ, byla otřesná. Někteří lidé při hymně v tom jedoucím autobusu povstali a v pláči polohlasem zpívali s sebou... Byl to zážitek, na který do smrti nezapomenu; mělo to v sobě něco z těch nepravděpodobných až neskutečných surrealistických obrazů. Často jsem si říkal, že kdyby to takhle popisoval literát, tak by se to pokládalo za téměř bezuzdnou stylizaci. A přece to byla ta nejskutečnější skutečnost, kterou dovede ve své absurditě sehrát jen život sám...

Symfonii, jež měla premiéru 29. ledna 1973 v provedení Symfonického orchestru Československého rozhlasu s dirigentem Josefem Hrnčířem v pražském Rudolfinu, jsem předeslal motto z básně Františka Halase „Pták hlas, Pták prostor, Pták svoboda. Závídím...“. Toto motto dobře vystihuje atmosféru tohoto rozlehlého díla, v jehož poslední větě, jež je komponována ve formě passacaglie, jsem užil určité idiomy, odvozené z naší národní hymny. Skladba ve svém globálu je poznamenána traumatem prožité dramatické až tragické skutečnosti, ve které se

*naprosto nespravedlivě ocitla naše země. Premiéra v Rudolfinu měla nečekanou spontánní odezvu plného sálu, lidé velice dobře pochopili sématicku díla.*¹²⁵

Motto symfonie pochází z nedokončené posmrtně vydané Halasovy sbírky „A co?“ a její závěrečné básně „A co básník“ z roku 1957. František Halas zde vyjadřuje zklamání z politického vývoje po únoru 1948 a blízkost vlastní smrti.¹²⁶

2. symfonie je psána pro velký symfonický orchestr a každý nástroj je v ní plně uplatněn. Některé z nich jsou předepsány dokonce ve zvýšeném počtu, například čtyři flétny, tři klarinety a basklarinet, šest lesních rohů a čtyři trubky. Party všech nástrojů jsou technicky náročné a skladatel je často exponuje do extrémních poloh. Šestákovi jde o intenzitu požadovaného zvuku.

První věta *Andante sostenuto, rigore del tempo* otvírá neskutečnou atmosféru skladatelova zážitku. Věta začíná monotónním rytmickým opakováním *pizzicata* violoncell a kontrabasů, do kterého vstupuje nepravidelný motiv celesty a harfy. Tato dosud nevyslovená hrozba se objevuje po opakovaném motivu flétny také brutálními orchestrálními nárazy. Tyto krátké úseky se střídají s atonálními plochami dřevěných dechových nástrojů, do nichž vstupují dramatické pasáže smyčců a žesťových nástrojů. Skladateli se podařilo vytvořit od začátku do konce velký dynamický oblouk. Poté následuje téma lesních rohů a temný dialog dřevěných nástrojů. Ve zpěvu sólové flétny se vznáší světlo naděje. Věta končí smutnou hlubokou polohou klarinetu a poté se obloukem vrací počáteční ostinátní pohyb celesty s harfou a klavírem.

Druhá věta *Allegro feroce, molto rabbiosamente* – v překladu *divoce, zuřivě až zběsile* popisuje zdrcující zážitek z 21. srpna 1968. Taková je povaha celé věty. Vstupní scherzo působí brutálně, poté se hudba trochu uklidní dialogem dřev. Opět se ale objevuje vzdor ve vrcholném tématu lesního rohu s flétnou. Sólo basklarinetu s flétnou vyvolá závěr věty, který je ještě dramatictější než na začátku.

¹²⁵ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 91.

¹²⁶ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 91.

Třetí věta *Quietamente quasi contemplativo* znamená zklidněně, rozjímavě, hloubavě až zamyšleně. Začíná úderem zvonu a houslemi ve vysoké poloze. Poté přichází lamento smyčců, které uzavírá sólové violoncello. Následuje recitativ lesních rohů a flétny, který připomíná události předchozích vět. *Cantabile* klarinetu působí jako nostalgická vzpomínka. Objevují se zde také sóla hoboje a flétny připomínající tragické události. V hlubokých polohách dechových nástrojů se promítá jakási nostalgická vzpomínka. Smyčcové nástroje na závěr zeslabují v *pianissimu* do ztracena.

Čtvrtá věta *Allegro. Sostenuto* je psána formou *Passacaglie*, jak skladatel sám uvádí. Ale pozor, s barokní *passacaglií* a jejím způsobem stavby stálého ostinátního opakování určitého postupu v basu tu podobu nehledejme. Poslední věta je odezvou skladatelova zážitku z cesty kolem tereziánské pevnosti. V tématu těchto variací „...jsou použity určité idiomy, odvozené z naší národní hymny“.¹²⁷ Introdukce finální věty začíná krátkým burácivým výkřikem a poté náhlým ztišením. Zazní první ze čtrnácti variací *passacaglie*, je to vážné a důstojné téma violoncell. Následující variace Es klarinetu působí jako zlý cynický smích. Další variace flétny s klavírem nad *pizzicaty* smyčců má interpretační pokyn *Molto bizzarmente, quasi fantastico* a transponuje téma o půltón výš. Po variaci smyčcových nástrojů následuje rozpustilá variace hoboje s předpisem *Giocosamente*. Poté se opět objevuje výkřik, který známe ze začátku věty. Je ovšem trochu pozměněný, rytmický motiv smyčců se zrychluje a napětí vzrůstá až do variace *Molto drammatico*. Následuje jakási krátká mezihra violoncell a dřevěných dechových nástrojů, která napětím vzrůstá do závěrečné variace. V barvě lesních rohů je slyšet odhodlání a naléhavost. Celá symfonie končí rytmickými ostinaty tympánu, harfy, klavíru, violoncella a kontrabasů, nad kterými zní ptačí zpěv flétny. Pták svoboda ještě nelétá, naděje a touha zůstávají.¹²⁸

Symfonii č. 5 „Chronos“ dokončil Zdeněk Šesták v roce 1978. Inspiroval se sochařskou alegorií Chronos mistra českého baroka Matyáše Bernarda Brauna,

¹²⁷ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 90-91.

¹²⁸ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 91-92.

kteřá je umístěna v areálu chrámu sv. Jakuba v Šestákově rodných Cítolibeč. Chronos byl v řecké mytologii ztělesněním času. Tento moudrý stařec s tělem zpola živým zpola mrtvým ukazující svou pravici na přesýpací hodiny a opírající se celou levou paží o torzo mladého zdravého muže, vzpínajícího se jakoby v poslední křeči. Kolem Braunova Chrona chodil Zdeněk Šesták již jako malý chlapec, když vstupoval do chrámu. Skladateli stařec připomíná: „*Tady máš, člověče, vyměřený čas. Nepromarni jej!*“ A dále uvažuje: „*Co znamená ‚memento mori‘ pro tvůrčího umělce? Především povinnost zanechat po sobě stopu.*“ O díle pak dále hovoří: „*Jsou zde pojednány touhy, naděje, zápasy, zklamání, úspěchy i prohry, ba i katastrofy, kde jedinec je doslova vtažen do tohoto neúprosného dění, ať chce či nechce. Záleží pak na něm samotném, jak se s tím vším vyrovná, jak především morálně obstojí. Je to čas, který lidstvo žije a kterým se zapisuje do historické stopy, ze které nelze jen tak jednoduše vystoupit.*“¹²⁹ To nejlépe vystihuje úryvek z básně Josefa Hory, který je mottem celé symfonie:

*Časnosti krásná,
milostivá mi buď,
bych jednou, zhasna,
padl na tvou hrud'
a z mého srdce
aby v zmaru chvíl
jak plná mince
život zazvonil.*¹³⁰

Symfonie měla světovou premiéru až 9. prosince 2009 ve Smetanově síni Obecního domu v provedení Symfonického orchestru hl. města Prahy FOK s dirigentem Jiřím Malátem.¹³¹

¹²⁹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 95.

¹³⁰ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 95.

¹³¹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 96.

Symfonie č. 6 „Věčný nepokoj srdce“ vznikla v roce 1979 a svým filozofickým tématem navazuje na Symfonii č. 5. Zdeněk Šesták dílo charakterizuje:

„Podtitul skladby naznačuje, že jde o dílo v užití hudebně výrazových prostředků značně neklidné. Nejde o idylu: hudební obsahovost je vyhrocená, expresivní, místy překypující vnitřní zápasivostí. V mé páté symfonii (Chronos) je jedinec jako nezúčastněný pozorovatel vtažen do „hry“ a zápasu o smysl lidského bytí, hledání úsilí o šťastný život. Šestá symfonie v tomto hledání pokračuje: na čtyřdílném půdorysu jsou tu ztvárněny nejrůznější emocionální obsahy, jež se dotýkají našeho srdce v jeho touhách, obavách i nadějích. Základním nosným principem je lineární uchopení přediva hlasů. Celým dílem jako jakási 'idée fixe' prochází tematicky nenápadný model, tvořený dvěma vedle sebe ležícími malými terciemi. Od motivku d-f, ges-es se odvíjejí další hudební myšlenky. Otázka, co je lidské srdce, zůstává nezodpovězena. Je to jen malé neumělé nahlédnutí do věčného tajemství lidské duše.“¹³²

Premiéra díla se uskutečnila 28. dubna 2009 v Dvořákově síni Rudolfiny, tedy třicet let od vzniku díla. Dílo uvedl Symfonický orchestr Českého rozhlasu s dirigentem Markem Štilcem.¹³³

2.1.2 Vokální a duchovní hudba

Vokální a duchovní tvorba Zdeňka Šestáka je velmi rozsáhlá. Přinesla mu také řadu významných ocenění na skladatelských soutěžích. Jeho skladby zvítězily v rozhlasové skladatelské soutěži, byly to kantáty *“Laetentur coeli et exsultet terra”* (1992) a *“Canticum poeticum de Adalberto sancto”* (1996). K cyklu kantát *“Laetentur coeli et exsultet terra”* se autor vyjádřil: *„Když jsem se do toho úkolu pouštěl, vůbec jsem netušil, že se mi rozroste do těchto rozměrů. Každá z těchto přibližně 15 až 20 minutových kantát se váže textově i vnitřním hudebním obsahem; nikoliv však přísně liturgicky, ke konkrétní době církevního roku (advent, vánoční, postní, velikonoční a*

¹³² VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 96-97.

¹³³ ŠUŠLÍK, Petr: *Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce, Osobnost Zdeňka Šestáka*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012, s. 27.

svatodušní doba). Přes to časové rozprostření, ve kterém dílo vznikalo, jsem usiloval o stylovou a výrazovou jednotu cyklu. Tento rozsáhlý cyklus kantát je svým způsobem reminiscencí i díkuvzdáním za dary ducha, jež se mi v tomto výtvarně výjimečném prostředí (sochař Matyáš Bernard Braun, malíř Václav Vavřinec Reiner) dostali. Jsem tomuto místu velmi dlužen.¹³⁴

Jako protiklad k duchovním kantátám vznikly neméně významné sborové cykly a cappella: *“Hommage à Apollinaire”* (1972), *“Portrét Konstantina Biebla”* (1974) a *“Puškinské vigilie”* (1978). Zdeněk Šesták se po letech již jako vyvrálý skladatel vrátil ke svým básníkům z mládí.¹³⁵ Vzdává svým cyklem poctu tomuto velkému básníkovi:

„Poezii Apollinairovu jsem miloval již od svých studentských let. Ušmudlaný výtisk Apollinairových Alkoholů, který jsem za války koupil zapomenutý kdesi v pražském antikvariátu, znamenal pro mne v době, kdy celá naše oktáva byla po maturitě »pracovně nasazena«, velký umělecký impulz. Byl jsem Apollinairovým dílem tak uchvácen, že jsem se dokonce pokoušel, vyzbrojen svými gymnaziálními znalostmi francouzštiny, některé z básní překládat a přebásňovat. Pak jsem miloval Apollinaira též poněkud přes svého krajana Konstantina Biebla, který byl rodákem kousek od nás ze Slavětína a jehož báseň o Apollinairovi mi pomáhala otvírat pohled na Apollinairův význam ve vztahu k celé české moderní poezii:

Kdyby teď přišel my bychom ho obklopili. Láskou, která nezná jen slova...“¹³⁶

2.1.3 Komorní hudba pro smyčcové nástroje

Smyčcový kvartet č. 9 „Sisyfos“ byl komponován v roce 1999. Skladatelovou inspirací se stal příběh o Sisyfovi, jedné z mytologických postav řeckých bájí. Zdeněk Šesták uvedl dílo při premiéře takto:

¹³⁴ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 35.

¹³⁵ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 36.

¹³⁶ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 36.

„Úděl člověka valícího životní břímě před sebou, dychtícího dosáhnout vytčeného cíle, vytouženého vrcholu – a vždy těsně před naplněním tohoto úsilí pád a znovu a znovu od počátku se pokoušet o totéž a stále bezvysledně...“

Sisyfos je postava řecké mytologie ovšem značně rozporuplná, pykající za své bezohledné chování i proradnost. Marnost jeho počínání je trestem za těžká provinění, jichž se dopustil vůči svým nejbližším.

Hudební gestika tohoto díla vychází z tohoto syžetu. Proto časté klimaxy a vzednutí, které jako by mizely v prázdnu a propadaly se a začínaly znova a znova...“¹³⁷

Sisyfův uděl je také údělem moderního člověka v jeho absurditě. Znamená nesmyslnou, otupující, bezvýhodnou činnost, která nemůže mít nikdy užitek. Člověku je však i přes absurdní prožitky, beznaděj, zbytečnost a lhostejnost dovoleno dál hledat možnosti a pokračovat v životě.¹³⁸

Dílo provedlo v premiéře Stamicovo kvarteto 10. listopadu 2000 v Sále Martinů Lichtenštejnského paláce v rámci festivalu Dny soudobé hudby. Tentýž kvartet skladbu natočil pro Český rozhlas a provedl ji také na koncertu 22. listopadu 2015 v divadle Jaroslava Vrchlického v Lounech k 90. narozeninám autora.¹³⁹

2.1.4 Komorní hudba pro dechové nástroje

Dechové nástroje se těší u Zdeňka Šestáka mimořádné oblibě. Jeho skladby se uplatňují na interpretačních soutěžích a jsou často prováděny u nás i v zahraničí. Spolupracoval s Českým dechovým kvintetem, se kterým ho pojilo také dlouholeté přátelství. Pro tento soubor napsal dvě skladby *Concertino pro dechový kvintet*

¹³⁷ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 77.

¹³⁸ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 77.

¹³⁹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 77.

(1964) a *Divertimeto concertante* (1966). Jednotlivým členům věnoval současně ještě sólové skladby.¹⁴⁰

Zdeněk Šesták říká: „*Jako skladatel mám velice blízko k dřevěným dechovým nástrojům z toho prostého důvodu, že jsem se vedle klavíru a varhan již od pozdějších gymnaziálních let věnoval hře na flétnu. Mé působení jako druhý flétnista v Lounské filharmonii či po skončení vysokoškolských studií v době povinné vojenské prezenční služby u Vojenské divizní hudby ve Slaném bylo pro můj umělecký vývoj velice důležité. A to nejen vzhledem k mému pozdějšímu dílu symfonickému, ale i pokud jde o užití nástrojů v komorním pohledu.*“¹⁴¹

Řecká mytologie se stala inspirací pro Zdeňka Šestáka i v jeho instrumentálních skladbách. Jsou to například díla: *Euterpe* pro hoboj a klavír (1977) a *Herakleitos* (Movimenti musicali per nove stromenti a fiato, 1998).¹⁴²

V předmluvě k vydané partituvě skladby *Herakleitos* (Movimenti musicali per nove stromenti a fiato) skladatel píše:

„*Vždycky mě fascinoval výrok řeckého filosofa Herakleita, žijícího v šestém století před Kristem “Vše plyne, nic netrvá. Nelze vstoupit dvakrát do téže řeky.” To byl jeden z inspiračních zdrojů této svitové kompozice pro devět dechových nástrojů. Od svých studijních let miluji principy světa a našeho bytí v něm. Herakleitos byl jedním z prvních, kdo obrátil svoji pozornost od světa přírody i k lidské duši.*“¹⁴³

Zdeněk Šesták vytvořil skladby různého obsazení dřevěných a žesťových nástrojů, kde se kromě běžných dechových nástrojů symfonického orchestru uplatňuje například i saxofon nebo eufonium. Je to například skladba „*Symposium musicum*“ (1997) neboli hudební hostina pro 9 nástrojů (flétna střídaná s pikolou, klarinet, anglický roh, dva fagoty, dvě trubky, eufonium a basový trombon).

¹⁴⁰ ŠUŠLÍK, Petr: Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce, Osobnost Zdeňka Šestáka. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012, s. 31

¹⁴¹ Radiotéka: Zdeněk Šesták: Tři kusy pro klarinet a klavír. *Český rozhlas: Radioservis* [online]. 2018 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.radioteka.cz/detail/CRo_adm_478401/Zdenek-Sestak-Tri-kusy-pro-klarinet-a-klavir

¹⁴² VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 57.

¹⁴³ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 70.

Kromě vážných témat zkomponoval skladatel také vtipně laděné skladby. Patří sem například tato díla: Partita capricciosa *“Hommage a J. Vent“* (1997), Nonetto *“Hommage a J. Triebensee“* (1997), *“Symposium musicum“* (1997) neboli hudební hostina pro 9 nástrojů (flétna střídaná s pikolou, klarinet, anglický roh, dva fagoty, dvě trubky, eufonium a basový trombon).¹⁴⁴

Zdeněk Šesták v předmluvě k premiéře Nonetta pro dechové nástroje a kontrabas *„Hommage à Josef Triebensee“* uvedl:

„Nonetto je jednou z dvojice skladeb, jimiž jsem uctil staré české hudebníky žijící na přelomu 18. a 19. století – Jana Venta a jeho zetě Josefa Triebensee. Oba byli hráči na hoboj a anglický roh.

*Josef Triebensee, rodák z Třeboně, zprvu působil v Krumlově a ve Vídni ve schwarzenberských službách, potom v komorním dechovém ansámbly a také ve dvorním a divadelním orchestru Josefa II. Později byl kapelníkem v lichtenštejnských službách. V roce 1816 nastoupil (po Carl Maria von Weberovi) jako kapelník Stavovského divadla v Praze. Zde sám napsal vedle řady komorních skladeb i několik oper a poprvé uvedl operu mladého Františka Škroupa *Dráteník*. Učil též zpěvu na tehdy čerstvě založené pražské konzervatoři. Dnes je téměř zapomenut.“¹⁴⁵*

Další skladbou, ve které se objevuje skladatelova láska k antice a řecké filozofii je *Symposium musicum pro devět dechových nástrojů*. Autor o něm říká:

„Třívětá skladba pro devět dechových nástrojů s výraznými koncertními rysy. Symposium znamenalo u starých Řeků hostinu, během níž docházelo ke vtipným a duchaplným rozhovorům účastníků takového setkávání. Při té příležitosti se tu pochopitelně objevily nejrůznější lidské typy a povahové charaktery. Tak je tomu i v té více méně bizarně »personifikované« kompozici« vedle něžné flétny (a zároveň roz dováděné pikoly) tu »hovoří« melancholicky zasněný anglický roh, ve švitořivých pohybech a extrémně vysokých polohách klarinet, dvojice brblajících a na obrátku něžných fagotů spolu s kantabilními trubkami či žoviálně »obloustlé« eufonium

¹⁴⁴ ŠUŠLÍK, Petr: *Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce*, Osobnost Zdeňka Šestáka. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012, s. 31.

¹⁴⁵ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Koptívy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 69.

v barytonovém rejstříku a rezolutně robustní trombon. Tato »na oko« (či spíše »na ucho«) naprosto nesourodá směsice charakterů travestovaných do nástrojů tu diskutuje, občas se i hádá, skáče si do řeči, překřikuje se, navzájem si vyhrožuje a zase usmiňuje. Chvillemi se tato společnost snaží být soustředěně vyprávějící »alotria« i rozverný smích a vtip. Vše se nakonec udobří a v dobré pohodě rozejde.¹⁴⁶

“Sonata sinfonica pro dechové nástroje, zvon a tympány“ (1976) je vrcholným dílem a veřejně ji provedla Česká filharmonie se Zdeňkem Košlerem.¹⁴⁷

2.2 Klarinet v díle Zdeňka Šestáka

- *Concertino pro dechový kvintet* (1964)
- *Divertimento concertante* pro pět dechových nástrojů (1966)
- *Sonata pro dva klarinety* (1967)
- *Musica tripartita* pro klarinet (1968)
- *Gratulační kasace* (1977)
- *Sonata da camera* pro dechové nástroje (1978)
- *Symposium musicum* pro dechový ansámbl (1997)
- *Herakleitos* (Movimenti musicali per nove stromenti a fiato). (1998)
- *Trois pièces pro klarinet a klavír* (2001)

¹⁴⁶ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 69.

¹⁴⁷ ŠUŠLÍK, Petr: *Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce, Osobnost Zdeňka Šestáka*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012, s. 31

V roce 1967 složil Zdeněk Šesták **Sonátu pro dva klarinety**. Skladbu věnoval klarinetistům Adolfu Nechvátalovi a Jiřímu Štenglovi. Oba byli vynikajícími hráči, Adolf Nechvátal byl hráčem Symfonického orchestru Československého rozhlasu a členem Českého dechového kvintetu a Jiří Štengl působil zejména ve Filmovém symfonickém orchestru, byl členem Pražského dechového kvintetu a vyučoval na Pražské konzervatoři.¹⁴⁸ Oba byli členy také Komorní harmonie, kterou založil v roce 1958 Libor Pešek.¹⁴⁹ Jednalo se o dechový ansámbl, který pravidelně uváděl premiéry českých soudobých skladatelů v Divadle Na zábradlí v Praze.¹⁵⁰

Premiéra Sonáty se konala 13. března 1968 v Rudolfinu v rámci Týdne nové hudby. Skladba je v současné době pravidelně uváděna významnými interprety a také studenty Akademie múzických umění v Praze. Například profesor Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění Vlastimil Mareš skladbu zahrál s tehdejší studentkou Simonou Vaňkovou 12. prosince 2010 na Matiné komorní hudby katedry dechových nástrojů v Sále Martinů. Klarinetistka Jana Černohouzová, společně s kolegyní Hanou Tauchmanovou, skladbu zařadila na koncert s názvem Večer s českými skladateli, který se konal 25. května 2013 v Lichtenštejnském paláci.¹⁵¹

K docílení zajímavých zvukových barev temného šalmajového rejstříku v nejnižších polohách až po ostrý zvuk v nejvyšších polohách tříčárkované oktávy se skladatel rozhodl pro jeden klarinet v ladění in B a druhý in A.¹⁵²

První věta *Un poco allegro* klade vysoké technické nároky na oba hráče. Druhá věta *Moderamente, molto cantabile* zaujme svou zpěvnou kantilénou a velkou zvukovou i výrazovou gradací uprostřed. Třetí věta *Allegro agile* je psána v rondové formě a má svižný a hravý charakter.¹⁵³

¹⁴⁸ ČERNOHOUZOVÁ, Jana. Viktor Kalabis a jeho tvorba pro klarinet se zaměřením na komorní hudbu. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2018, s. 90 – 91.

¹⁴⁹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 58-59.

¹⁵⁰ Libor Pešek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Libor_Pe%C5%A1ek

¹⁵¹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 59.

¹⁵² VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 59.

¹⁵³ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 59.

„Pro dva sólové klarinety (in B a in A ladění) jsem vytvořil Sonátu (1967) značné virtuozity a nečekané souzvukové denzity, jež se nebývale projevila při premiéře v optimálně akustickém prostoru pražského Rudolfiny. Skladba tehdy velice zaujala prof. Aloise Hábu, který mi v diskuzi potvrdil význam souzvukové denzity jako důležitého strukturálně-slohového kompozičního prvku.“¹⁵⁴

Serenáda pro tři klarinety vznikla v roce 1986 převážně k pedagogickým účelům. Je určena vyspělejšími žákům základních uměleckých škol nebo studentům 1. ročníku konzervatoře. Tato třívětá skladba (Allegro gaio, Moderato, Allegro semplice) je psána pro všechny klarinety v ladění in B a klade si za cíl nenásilným způsobem přivést mladé hráče k netradičnímu pojetí klarinetové hry. Skladba byla veřejně provedena na koncertě v podání tehdejších studentů konzervatoře – Ludmila Peterková, Aleš a Jaroslav Hustolesové v Sukově síni Rudolfiny. Vyšla tiskem v roce 2016 ve vydavatelství Alliance publications, Inc., USA.¹⁵⁵

V roce 2001 vznikly **Trois pièces pro klarinet a klavír**. Jedná se o tři krátké virtuózní kusy pro klarinet s doprovodem klavíru. První věta *Allegro gaio* zaujme hravým dialogem klarinetu s klavírem. Ve druhé větě *Poco andante* vyniká zvuk klarinetu ve střední a vysoké poloze. Třetí věta *Allegro, molto vivo* působí velmi živě a končí ve svižném tempu. Tuto zajímavou skladbu několikrát provedl a natočil pro Český rozhlas v Praze Karel Dohnal s klavíristou Danielem Wiesnerem.¹⁵⁶

Zdeněk Šesták o díle říká: „*Tři kusy pro klarinet a klavír pokračují v mém obdivu ke klarinetu jako nástroji schopnému nebývalé virtuozity i hlubokého zamyšlení.*“¹⁵⁷

¹⁵⁴ Radiotéka: Zdeněk Šesták: Tři kusy pro klarinet a klavír. *Český rozhlas: Radioservis* [online]. 2018 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.radioteka.cz/detail/CRo_adm_478401/Zdenek-Sestak-Tri-kusy-pro-klarinet-a-klavir

¹⁵⁵ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1. s. 59.

¹⁵⁶ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1. s. 59-60.

¹⁵⁷ Radiotéka: Zdeněk Šesták: Tři kusy pro klarinet a klavír. *Český rozhlas: Radioservis* [online]. 2018 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.radioteka.cz/detail/CRo_adm_478401/Zdenek-Sestak-Tri-kusy-pro-klarinet-a-klavir

2.3 Musica tripartita pro klarinet sólo

Musica tripartita pro klarinet sólo vznikla v roce 1968. Je silně spjata s 2. symfonií. Zdeněk Šesták začal skladbu psát přímo 21. srpna 1968 jako reakci na osudovou událost tohoto dne.

Dílo několikrát uvedl profesor Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění v Praze Vlastimil Mareš, například při příležitosti skladatelových 80. narozenin ve Vrchlického divadle v Lounech a 27. června 2011 v Sále Martinů. Irvin Venyš, klarinetista, v současné době proděkan a odborný asistent Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění v Praze, přednesl skladbu na koncertu k 85. výročí narození skladatele v kostele sv. Vavřince v Praze 23. června 2010 a podruhé pak 1. prosince 2010 v Sále Martinů Lichtenštejnského paláce.

Klarinet v díle využívá celou řadu svých možností.

Zdeněk Šesták dílo charakterizuje:

„V řadě skladeb pro dřevěné dechové nástroje je zvláště důležitá Musica tripartita pro sólový klarinet, jejíž zárodek vznikl v mém hudebním myšlení právě onoho osudového 21. srpna 1968. Proto alespoň vnějškově má posmutnělá úvodní věta skladby metronomické označení čtvrtová nota = 68 s následující hudbou plnou rozhořčení, ba výkřiku.“¹⁵⁸

Musica tripartita je psána pro tzv. dlouhý klarinet s rozsahem do malého es. U dnešních moderních klarinetů s rozsahem maximálně do malého e není možné tento tón zahrát. Skladatel proto sám doporučuje malé es hrát o oktávu výš a nebo v některých místech malé es nahradit tónem malé e. Já jsem se rozhodovala vždy podle toho, abych tím co nejméně narušila melodii dané fráze.

¹⁵⁸ Radiotéka: Zdeněk Šesták: Tři kusy pro klarinet a klavír. Český rozhlas: Radioservis [online]. 2018 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.radioteka.cz/detail/CRo_adm_478401/Zdenek-Sestak-Tri-kusy-pro-klarinet-a-klavir

2.3.1 Moderato assai, affanato

První část začíná velmi klidně a má až meditativní charakter. Hráč by měl začít v pianissimu, které by mělo působit trochu tajemně, ale přesto zněle. Brzy ale nastává první zneklidnění ve dvanáctém taktu s výrazovým označením *insistendo* - naléhavě. Ve třináctém taktu se objeví první výkřik, který je jakousi předzvěstí, co se bude dít. Dvaatřicetinová septola by měla znít již v silné dynamice s *crescendem* až do vrcholného g3. Z důvodu rychlého spoje a snadného ozevu bych pro tento tón volila hmat první prst levé i pravé ruky s palcem a přefukovací klapkou. Klarinetista by také neměl zapomenout na tomto tónu udělat ještě *crescendo* do fortissima a může pro docílení většího efektu tón i trochu protáhnout, jakoby byl s korunou. Poté se hudba zklidní a pokračuje opět zpátky v pianissimu.

ZDENĚK ŠESTÁK
(*1925)

Clarinetto
in Si b

(♩ = 68)

pp

p

mp *insistendo*

cresc. *f* *cresc.* *ff* *pp*

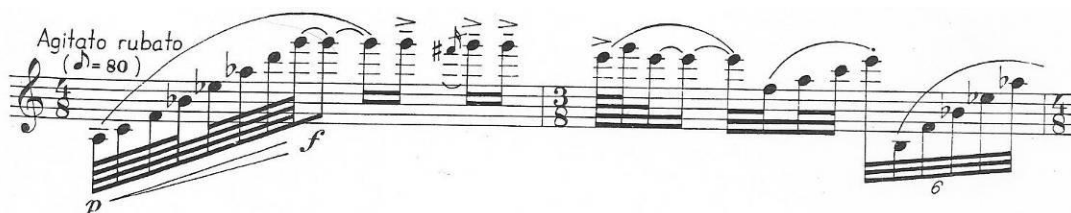
pp

Obr. 23 – Začátek první části

V první části se často střídají například takty tří osminové, tří šestnáctinové, dvou osminové, čtyř osminové. Začátek věty má tempový předpis ♩ = 68 a je důležité v celé skladbě dodržovat správné metrum.

Skladatel jednotlivé fráze odděluje apostrofy, na které by každý klarinetista neměl zapomínat a podle nich si naplánovat nádechy a tah jednotlivých frází. Důležité je opět dodržovat přesná dynamická označení, aby tím vynikl každý dynamický oblouk.

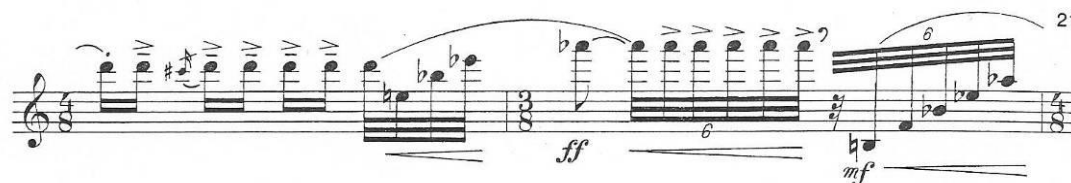
Ve 29. taktu začíná nová plocha s výrazovým označením *Agitato rubato* ♩ = 80. Jak již je z označení jasné, hráč by měl hrát neklidně vzrušeně a uplatnit zde práci s agogikou. První dvaatřicetinový běh je možné opět vnímat jako jakýsi výkřik. Klarinetista by měl na běhu postupně zesilovat z *piano* do *forte* a dát si pozor, aby se mu dynamicky nepropadly střední tóny a nebyl ve výsledku slyšet jen poslední tón g3 ve *forte*.

Obr. 24 – Začátek nové plochy s výrazovým označením *Agitato rubato*

Všechny dvaatřicetinové běhy doporučuji cvičit v artikulacích, ale také v pomalém tempu, při kterém by se měl klarinetista soustředit na co nejčistší legatové spoje všech tónů.

Tato střední část vrcholí na tónu as3 ve fortissimu. Klarinetista by měl dodržet na opakovaném tónu as3 akcenty a crescendem se dostat do nejvyšší dynamiky.

Obr. 25 – Vrchol ve fortissimu na tónu as3

Poté se hudba začíná postupně zklidňovat. Objevují se zde různě pozměněné motivy, které známe ze začátku věty. V taktu 47 s výrazovým označením *quasi mesto* dostává hudba smutný charakter.

The musical score for Figure 26 consists of five staves of music. The first staff begins with a dynamic of *f* and includes a *p sub.* marking. The second staff features *pp*, *p*, and *pp* dynamics, along with a *sostenuto* marking. The third staff starts with *p* and *quasi mesto*, followed by *mf* and *p*. The fourth and fifth staves continue with *pp* and *p* dynamics. The music is written in 3/8 time and includes various rhythmic patterns and phrasing.

Obr. 26 – Zklidnění k části s označením *quasi mesto*

V taktu 57 začíná coda a klarinetista by zde měl zůstat v dynamice piano pianissimo. Takt 62 má výrazové označení *quasi avvivando*, tedy trochu oživeně. Myslím, že toto označení je myšleno trochu tempově, ale i dynamicky. I přes označení *espressivo* by se ale hráč neměl příliš otevřít zvukově, ale zůstat v dynamice maximálně mezzopiano.

The musical score for Figure 27 consists of three staves of music. The first staff has dynamics of *pp*, *ppp*, and *p*. The second staff begins with *quasi avvivando* and includes dynamics of *p*, *mp*, and *espr.*. The third staff features *pp* and *ppp* dynamics, and ends with a tempo marking of *3 min 25 s*. The music is written in 3/8 time and includes various rhythmic patterns and phrasing.

Obr. 27 – Závěr první části

2.3.2 Molto agitato

Druhá věta má tragický charakter a můžeme ji vnímat jako hudbu plnou rozhořčení nebo jakýsi boj (až hysterii) či protest proti vstupu sovětských vojsk. Jak sám skladatel říká: „*Druhá věta je výkřik!*“

Věta nese výrazové označení *Molto agitato* s tempovým označením ♩ = 168.

Celá věta nemá žádné metrické označení a nejsou v ní uvedené takty. Neměla by být ovšem hrána jako volná kadence, vzhledem k tomu, že zde skladatel doplnil označení osminová hodnota = tři šestnáctiny a osminová hodnota = dvě šestnáctiny. Podle toho by tedy hráč měl hrát skupinky tří šestnáctin jako šestnáctinovou triolu na jednu osminu a skupinku dvou šestnáctin rovněž na jednu osminu.

Obr. 28 – První rázný motiv

První rázný motiv se v průběhu věty střídá s rychlými a virtuózními běhy, které vždy začínají ve slabší dynamice a postupně se zesilují do forte. Tyto běhy působí neklidným dojmem a jsou také technicky nejproblematictějším místem celé věty. Při interpretaci prvního motivu je potřeba dodržet všechny akcenty a rychle je stáhnout. Jednotlivé části by se měly od sebe více lišit a neměly by se „lepít“ na sebe. Hráč by se tedy měl snažit jednotlivé motivy od sebe více oddělit, aby se jednotlivé fráze akusticky uzavřely.

Molto agitato (♩ = 168)

The image shows a musical score for a piece marked 'Molto agitato' with a tempo of 168 beats per minute. The score consists of seven staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It starts with a dynamic of *f* (forte) and includes several slurs and accents. The second staff begins with a dynamic of *mf* (mezzo-forte) and features a long, sweeping slur. The third staff continues with *f* dynamics and includes a *p* (piano) dynamic marking. The fourth staff starts with *mf* and includes a *f* dynamic. The fifth staff begins with *mf* and includes a *f* dynamic. The sixth staff starts with *mf* and includes a *f* dynamic. The seventh staff begins with *f* and includes a *p* dynamic. The score is characterized by rapid sixteenth-note passages, slurs, and various dynamic markings.

Obr. 29 – První část druhé věty

Objevuje se zde několik technicky obtížných pasáží, které doporučuji cvičit pravidelně v artikulacích a různých rytmických a melodických obměnách. Všechny tóny by měly být i v rychlém tempu čistě vyhrané. Přestože některé běhy nejsou příliš snadné, hráč by je neměl chápat příliš technicky, ale spíše výrazově. Věta by také neměla být hrána příliš motoricky, protože potom nevyniknou jednotlivé fráze.

Poté nastává nová plocha, ve které se střídají dva až tři odlišné světy, které se navzájem prolínají. V prvním motivu bych doporučila hrát staccato až úsečně v piano a naopak se snažit o široké legato v mezzoforte. Další motiv ve forte by měl být hrán opět velmi široce a naléhavě. Skladatel zde znovu uvádí apostrofy, kterými by

klarinetista měl oddělit jednotlivé fráze. Mělo by dojít k efektu, že se metrum jakoby posouvá.

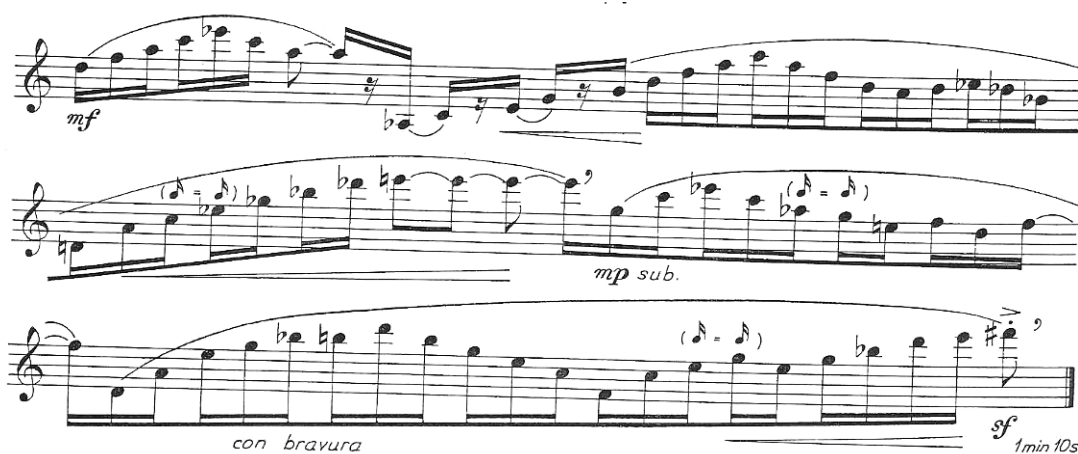
Obr. 30 – Začátek nové plochy

Pro rychlý spoj volím pro následující tón fis3 ve fortissimu hmat druhý prst levé ruky s oktávovou klapkou a přidáním es klapky malíčkem pravé ruky.

Obr. 31 – Spoj k tónu fis3

Na konci věty se střídají šestnáctiny ve skupinkách po třech a po dvou. Skladatel zde uvádí označení šestnáctina = šestnáctina, a proto by všechny šestnáctiny měly být hrány ve stejném tempu.

Obr. 32 – Závěr druhé věty

Druhá věta končí virtuózním během s výrazovým označením *con bravura* a klarinetista by tak měl crescendem bravurně vygradovat až na vrcholné fis3 s akcentem a sforzatem.

2.3.3 Třetí věta s označením $\text{♩} = 68$

Třetí věta působí smířlivým dojmem a je jakýmsi opakem věty předchozí. Základní nálada celé věty je podle mého názoru pochmurná a je v ní cítit až taková beznaděj, která vypukla po události 21. srpna 1968. Označení tempa $\text{♩} = 68$ působí až mrazivě symbolicky.¹⁵⁹

V průběhu celé věty se zde střídají takty pětiosminové, pětišestnáctinové, tříosminové, dvouosminové nebo devítišestnáctinové. Aby věta držela svůj tvar, je nutné dodržovat správné metrum. Přesto by se hráč měl snažit o převážně výrazový oblouk každé fráze.

Začátek věty by měl klarinetista hrát skoro polohlasem a udržet dynamiku v pianissimu co nejdéle až do prvního mírného crescenda do mezzopiana. Poté by měl pokračovat v dynamice mezzopiana a zvuk otevřít maximálně do předepsaného mezzoforte. Následující čtyřiašedesátinový běh by tedy měl zaznít v mezzoforte a hráč by rozhodně neměl zeslabit na konci fráze.

¹⁵⁹ VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1, s. 59.

(♩) =cca 60)

Obr. 33 – Začátek třetí věty

Tremolo ve třetím taktu může činit určité technické potíže. Snažím se proto spoj b-des začít hrát raději v pomalejším tempu a postupně zrychlovat a zesilovat.

Obr. 34 – Tremolo ve třetím taktu

Hudba se zpátky vrací do dynamiky pianissima a fráze končí opět v mezzoforte.

Výrazný motiv osminové noty s ligaturou na čtyřiašedesátinový běh se objevuje na konci každé fráze. Většinou je osmina doplněna také trylkem nebo tremolem. Klarinetista by měl dbát na charakter čtyřiašedesátin a přizpůsobit interpretaci jejich významu.

The image shows five staves of musical notation for a clarinet. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. It features a melodic line with dynamics *mf* and *p*, and a trill marked with a *b* and a wavy line. The second staff continues the melody with dynamics *mf*, *f*, and *pp*. The third staff shows dynamics *mf* and *f*. The fourth staff includes the instruction *f pochettino stizzosamente* and dynamics *f* and *p*. The fifth staff features a trill marked with a *b* and a wavy line, and dynamics *f*.

Obr. 35 – Výrazný motiv

V celé větě je důležité dodržet předepsanou dynamiku. Uplatnit by se zde měla zejména krása tónu a co nejhladší legato. K docílení meditativního výrazu by klarinetista neměl svůj zvuk otevřít příliš brzy.

Poté klarinet začíná postupně nabírat na intenzitě a krátce se stáhne opět do pianissima. Čtyřiašedesátinový běh v 10. taktu ve forte je potřeba ještě zesílit, ale poslední tón by hráč neměl protahovat.

The image shows a single staff of musical notation for a clarinet. It features a 46-measure run starting with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. The run begins with a dynamic of *mf* and ends with a dynamic of *f*. The notation includes various rhythmic values and accidentals.

Obr. 36 – Čtyřiašedesátinový běh v 10. taktu

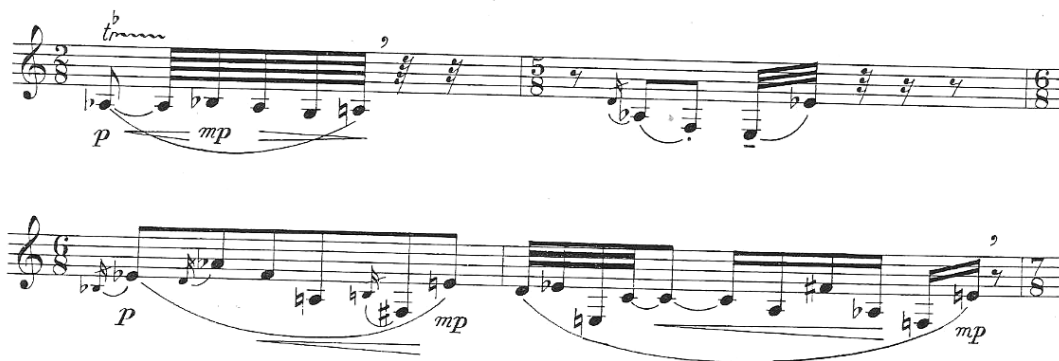
V 15. taktu začíná nová část s označením *pochettino stizzosamente*. Klarinetista by tento motiv měl zahrát jako rozzlobený výkřik. Beznadějný vzdor nadále pokračuje až do 25. taktu.

Obr. 37 – Část s označením *pochettino stizzosamente*

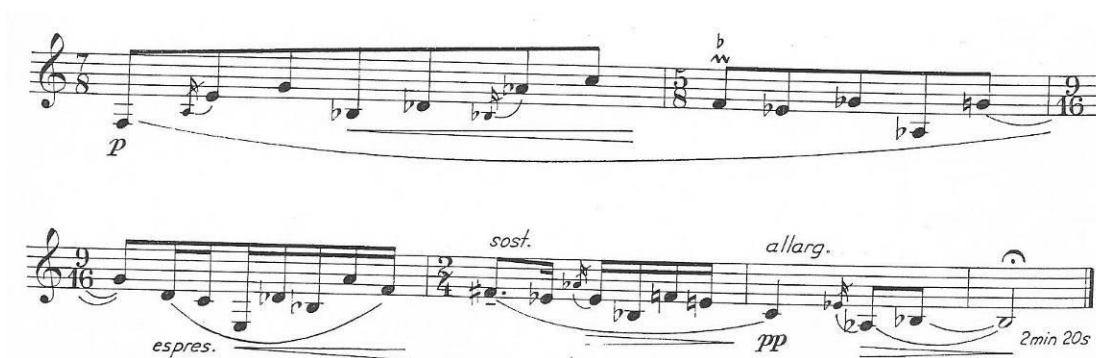
V následující části *quasi a tempo, poco scorrendo* se hudba vrací na začátek a postupně se zklidňuje. Hráč by se zde měl snažit o krásný rovný zvuk, pracovat se zvukovou vynalézavostí a vytříbeností.

Obr. 38 – Část s označením *quasi a tempo, poco scorrendo*

Skladba končí ztrátou naděje, jedná se o katarzi.

Obr. 39 – Závěr třetí věty

3. Jiří Teml – přehled života

Skladatel Jiří Teml je osobnost, která je známá široké i odborné veřejnosti. Napsal několik symfonií, koncertů, chorálních skladeb, písňových cyklů a dětských oper. Je také autorem mnoha komorních skladeb. Jeho tvorba je často charakterizována jako barevný, invenční a osobitý styl se zaměřením k českému koloritu a melodice.¹⁶⁰

Cesta Jiřího Temla k hudbě a ke kompoziční tvorbě nebyla obvyklá. Skladbu nestudoval na konzervatoři ani na vysoké škole pod soustavným vedením pedagoga a skladatele.¹⁶¹

Narodil se 24. června 1935 ve Vimperku na Šumavě. Nepochází z hudební rodiny, ale oba rodiče ho v hudbě od dětství podporovali. Jeho otec Alois Teml se vyučil krejčím ve Vídni, kde byl členem tamního souboru tamburašů. Bratr František hrál amatérsky na housle. Sestra Anna (1912-1934), kterou Jiří Teml nezažil, protože zemřela dříve, než se narodil, hrála velmi dobře na klavír.¹⁶² Malý chlapec měl již od raného dětství mimořádný zájem o hudbu a projevoval výrazný hudební i výtvarný talent. Rodiče rozhodli, že se také bude učit na klavír.¹⁶³ Skladatel vzpomíná:

„Mně rodiče dali taky na klavír. To nebyla žádná sláva, jediné, na co jsem se těšil, byla hra na čtyři ruce. Chodil jsem ve Vimperku k místnímu regenschorimu, který byl i znamenitý varhaník, údajně absolvoval lipskou konzervatoř.“¹⁶⁴

Když bylo Jiřímu osm let, zemřel jeho otec Alois (1888-1943) a záhy po něm zemřela také jeho matka Anna (1892-1944). Malého chlapce vychovávala nejdříve

¹⁶⁰ Terra musica: Skladatel Jiří Teml [online]. Česká televize, 2016. Dostupné také z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095218055-terra-musica/215542151000010>

¹⁶¹ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 3

¹⁶² PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁶³ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 3

¹⁶⁴ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

teta a později jeho starší bratr František (1919-2004), který ho v hudbě podporoval a také mu poskytl první hudební základy.¹⁶⁵

Později si bratr František nevěděl rady s výchovou a Jiřího poslal do juvenátu redemptoristů v Libějovicích u Vodňan. Jednalo se o jakési gymnázium a Jiří se tam začal intenzivně věnovat hudbě. Zpíval ve sboru, účastnil se bohoslužeb a zdokonalil se ve hře na klavír. Naučil se hrát na harmonium a trochu i na varhany.¹⁶⁶

Po únoru 1948 juvenát zavřeli a Jiří Teml se vrátil do rodného Vimperku, aby tam dokončil základní vzdělání. Bratr František měl porozumění pro jeho směřování v hudbě, ale vzhledem k rodinné situaci nebylo na soustavné studium hudby pomyšlení. Jiří musel hledat vzdělání a uplatnění v praktičtější oblasti. Studoval na dvouleté hospodářské škole ve Vimperku a získal první zaměstnání jako úředník v Karlových Varech.¹⁶⁷ Toto živé kulturní město s orchestrem, koncertním děním i divadlem, hraje významnou roli v životě Jiřího Temla.¹⁶⁸

Skladatel vypráví zajímavý příběh, jak se dostal k varhanám:

*„Jednou jsem na předměstí Karlových Varů vešel do kapličky, kde probíhala mše a lidé zrovna zpívali duchovní píseň. Na kůru nikdo, sedl jsem si tedy k harmoniu, které tam stálo, a tu píseň doprovodil. Kněz u oltáře vzhlédl nahoru a řekl: „Prosil bych toho pána na kůru, aby za mnou po mši přišel.“ Tak jsem se seznámil s fantastickým farářem, s nímž jsem potom kamarádil a jezdil za ním mnoho let, i když ho později z města přeložili. Hrál jsem mu na mších, tím jsem se dostal do blízkosti varhan a dobře je poznal.“*¹⁶⁹

V Karlových Varech se skladatel seznámil také se slavným varhaníkem Otou Čermákem, který v tomto městě působil jako ředitel kůru a varhaník. Pořádal zde varhanní koncerty s názvem Karlovarská varhanní nokturna. Jiří Teml ho později

¹⁶⁵ HAVLÍČKOVÁ, Lucie. Hudební řeč Jiřího Temla a rozbor skladby Teatro piccolo pro fagot a klavír. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016, s. 2

¹⁶⁶ Terra musica: Skladatel Jiří Teml [online]. Česká televize, 2016. Dostupné také z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095218055-terra-musica/215542151000010>

¹⁶⁷ HAVLÍČKOVÁ, Lucie. Hudební řeč Jiřího Temla a rozbor skladby Teatro piccolo pro fagot a klavír. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016, s. 2

¹⁶⁸ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 3

¹⁶⁹ Osobní rozhovor s Jiřím Temlem, Praha 23. 2. 2020.

začal zastupovat u varhan na kůru chrámu sv. Máří Magdalény v Karlových Varech. Hrál také při bohoslužbách, ale i při svatbách a mších.¹⁷⁰

Varhany se staly jeho oblíbeným nástrojem a věnoval jim významnou část své kompoziční tvorby. Zkomponoval dva varhanní koncerty s orchestrem, varhanám věnoval sólové skladby a vytvářel také zajímavá komorní složení varhan s jinými nástroji, například s anglickým rohem, s trubkou nebo bicími nástroji. Rád spojoval zvuk varhan se sólovým nebo sborovým zpěvem.¹⁷¹

Zatím poslední skladbou pro sólové varhany je *Fantasietta* (Homage a Buxtehude, 2007). V tomto díle cituje z díla tohoto barokního skladatele a pracuje s monogramem složeným z písmen jeho jména Buxtehude (b-e-h-d). Skladbu premiéroval na Islandu americký varhaník Karel Paukert, kterému Jiří Teml skladbu věnoval. Dílo provedl tento významný varhaník také několikrát na koncertech v Čechách.¹⁷²

V letech 1954-1956 absolvoval vojenskou základní službu v Jihlavě a v Prachaticích. Tehdy začal hrát na flétnu v místní vojenské kapele a napsal pro ni první aranžmá. Začal se zajímat také o jazz a taneční hudbu.

V roce 1958 začal Jiří Teml dálkově studovat Vyšší hospodářskou školu ve Vimperku a působil jako korepetitor v baletním studiu Zdeňky Schubertové-Palečkové. Pořádal zde také komorní koncerty a hudební divadlo.¹⁷³

V té době již věděl, že se chce věnovat hudbě. Do Vimperku jezdila docentka Zora Zichová z Akademie múzických umění v Praze s manželem Dr. Jaroslavem Zichem. Klavíristka Zora Zichová doprovázela sólisty na koncertech ve Vimperku a

¹⁷⁰ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁷¹ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. *Portréty plzeňských skladatelů*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 5

¹⁷² HAVLÍČKOVÁ, Lucie. *Hudební řeč Jiřího Temla a rozbor skladby Teatro piccolo pro fagot a klavír*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016, s. 4

¹⁷³ JARKOVSKÁ, Jana. *Flétna v komorních a koncertantních skladbách Jiřího Temla*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016, s. 22

s manželem se jim místo zalíbilo. Přijeli tam jednou na dovolenou a Jiří Teml s nimi chodil na plovárnu. Při rozhovorech s nimi se dovídal o hudebním životě v Praze.¹⁷⁴

Profesor Jaroslav Zich slyšel jednou na plese skladbu Jiřího Temla a velmi ho zaujala. Domluvil mladému skladateli schůzku u profesora Jiřího Dvořáčka, který učil na Akademii múzických umění v Praze skladbu.

„Přinesl jsem pár takových malých hudebních kousků, které jsem psal pro balet ve Vimperku. Dvořáček se mnou zašel za profesorem Hlobilem a ten se vyjádřil v tom smyslu, že mám nápady a měl bych se je naučit rozvíjet. Navrhli mi profesora Duška, který učil na pedagogické škole v Karlových Varech. Poprvé jsem se s ním sešel v restauraci, což se pak stalo tradicí. Bohumil Dušek byl mimořádně vzdělaný člověk, který dokonce přednášel na Humboldtově univerzitě. Slíbil, že se mi bude věnovat. Chodil jsem k němu na hodiny harmonie a další kompoziční disciplíny, po hodině jsme to vždycky shrnuli v restauraci. Takhle to chodilo, i když přešel do Prahy. Jednou o prázdninách jsem za ním zase přijel, začali jsme u Schnellů a skončili jsme druhý den ráno na polívce. Dušek mě hodně naučil a byl to znamenitý člověk.“¹⁷⁵

V Karlových Varech se v roce 1962 konal první československý jazzový festival a hrál na něm Karel Krautgartner se svým orchestrem. Jiří Teml si dodal odvahy a poslal mu do rozhlasu tři jazzová témata. Karel Krautgartner mu odpověděl: *“Vážený příteli, vaše práce mě zajímá, pošlete další.”¹⁷⁶*

Skladatel dále vzpomíná: *„Zpočátku jsem to zkoušel spíš s aranžováním skladeb pro taneční orchestry. V šedesátých letech zaznamenal jazz velký rozvoj a zajímal mne. Uznával jsem zvláště Karla Krautgartnera, jednou jsem mu dokonce poslal svou skladbičku. A představte si, za půl roku jedu autobusem a tu svou skladbičku slyším z rádia. Hrál ji orchestr Karla Krautgartnera. Pak jsem za ni z*

¹⁷⁴ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁷⁵ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁷⁶ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

*rozhlasu dostal stovku. To byla snad největší radost, kterou jsem v životě pocítil. Později jsem zažil mnohem důležitější radosti, ale tahle byla první.*¹⁷⁷

Na základě tohoto úspěchu mu přišel dopis od hudebního dramaturga Harryho Macourka, který si ho pozval do pražského rozhlasu a zajímal se o jeho kompozice.

*„Byl jsem nadšen, že se o mě někdo takový zajímá, Macourek mě přijal přátelsky a povídá: Co vy tam v těch Varech vlastně děláte, hraje v symfoňáku? Ne, hudba je mým koníčkem, nedělám ji profesionálně, odpověděl jsem.*¹⁷⁸

Harry Macourek mladému skladateli nabídl, aby za ním občas jezdil s novými kompozicemi. Pomáhal mu s instrumentací, rozsahy a aranžováním a dával mu užitečné rady.¹⁷⁹

Mladý Jiří Teml se vedle drobnějších skladeb populárního charakteru odvážil zkomponovat rozměrnější dílo a v roce 1954 složil *Mikrorapsodii pro klavír a orchestr*. Tato skladbu gershwinovského typu byla později natočena v brněnském rozhlase.¹⁸⁰

Harry Macourek skladatele později seznámil se svým kolegou, který pracoval v rozhlase jako hudební dramaturg komorní a symfonické hudby. Byl to Jiří Jaroš (1920 – 1987), violista a skladatel, žák výtečného pedagoga Jaroslava Řídkého. Ujal se kompozičního vedení Jiřího Temla, který si ho velmi vážil a setkání s ním pro něj bylo přímo osudové. Jezdil za ním do Prahy na cenné konzultace od roku 1965 po dobu deseti let ve volném čase po práci nebo o dovolené. Získával tak další vzdělání v oblasti hudební teorie a kompozice. Jiří Jaroš ho vedl mimo jiné také ke kompozici komorních skladeb.¹⁸¹

Skladatel vypráví: *„Jaroš mě vyzval, ať napíšu něco menšího, třeba kvintet nebo jinou komorní záležitost. Napsal jsem tedy divertimento a pak další věci a on*

¹⁷⁷ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 3

¹⁷⁸ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁷⁹ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁸⁰ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 4

¹⁸¹ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 4

mě vedl zkušenou rukou. V Plzni byla pobočka Svazu skladatelů a tam se ty věci, které jsem dělal pro Jarocho, začaly stále častěji provádět.“

V roce 1974 se Jiří Teml dostal do povědomí širší veřejnosti, když získal 2. cenu ve skladatelské soutěži Nadace Českého hudebního fondu na vytvoření povinné skladby pro Mezinárodní hudební soutěž Pražské jaro 1975 obor varhany. Jeho skladba *Fantasia appassionata per organo* mu přinesla velký úspěch a je natočena na LP desce ve výjimečném podání českého varhaníka Jana Hory. Tento přední umělec dílo uváděl na koncertech u nás i v zahraničí.¹⁸²

3.1 Plzeňské období

V roce 1976 nastala v životě Jiřího Temla změna. Do této doby se věnoval kompoziční tvorbě při zaměstnání úředníka. V Plzni tehdy působil významný profesor Dr. Antonín Špelda, známý jako hudební akustik, historik, kritik a popularizátor. Poznal skladatelův výjimečný talent, rozhled, systematickosti v práci a doporučil mladého adepta na místo hudebního dramaturga v Československém rozhlasu v Plzni.

Změna zaměstnání znamenala zásadní předěl v životě skladatele. Hudba byla pro něj do té doby koníčkem. Vzpomíná:

„V květnu 1976 jsem přešel od práce v administrativě v Karlových Varech do Československého rozhlasu v Plzni jako hudební dramaturg – dostal jsem se tedy profesionálně do oblasti, která prakticky po celý můj předchozí život měla povahu intenzívně pěstovaného „hobby“. Měl jsem své vzory – a dobré vzory – v klasicích 20. století – Prokofjevovi, Hindemithovi, hlavně Stravinském a Bartókovi; zaujala mne francouzská moderní hudba. Chybělo mi však to tolik potřebné soustředění na hudbu celého komplexu tvorby více staletí.“

¹⁸² BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 5

„Dříve jsem si dělal jakýsi apriorní výběr – nepřinutil jsem se k poslechu a studiu věcí, které jsem předem nepřijal. Práce v rozhlasu pro mne znamenala povinnost soustavného studia partitur a poslechu hudby všech možných stylových oblastí až po nejnovější směry: došel jsem tak k vytváření souborného názoru, který se odráží i v mé kompoziční práci.“¹⁸³

V plzeňském rozhlasu se mu hodně přiblížil folklor a upravil zde přibližně 200 lidových písní. Nadále se vždy snažil uplatnit výraznou barevnost a charakter české hudby.¹⁸⁴

Na večerních koncertech západočeské skladatelské organizace v Plzni se začaly stále častěji objevovat Temlovy skladby. Těšily se velké oblibě a vždy dokázaly zaujmout svou nápaditostí. V Plzni poznal plno výborných interpretů, kteří nadšeně studovali jeho skladby. Skladatel pro ně rád komponoval a skladby jim věnoval. Patřili k nim například: klavíristé Jindřich Duras a Karel Friesl, cembalistka Jitka Navrátilová a zejména koncertní mistr plzeňského rozhlasového orchestru a sólový houslista Jan Sedláček, který s oblibou propagoval novou tvorbu.

V Plzni skladatel komponoval převážně skladby pro sólové nástroje s doprovodem orchestru, ve kterých uplatnil barevné možnosti sólového nástroje s ohledem na nástrojovou techniku.¹⁸⁵ Na Přehlídce tvorby západočeských skladatelů (1969) zazněla také jeho Fantazie pro klarinet a komorní orchestr.¹⁸⁶

V roce 1979 složil *Koncert pro housle a orchestr*, který dedikoval Janu Sedláčkovi. Jiří Teml tento koncert považuje za své první rozsáhlé dílo, ve kterém uplatňuje nové kompoziční techniky, jako je například aleatorika a dvanáctitónové postupy. Toto třívěté a kontrastně vystavěné dílo zaznělo poprvé v Plzni v podání Jana Sedláčka a Plzeňského rozhlasového orchestru pod vedením Bohumíra Lišky. Zde vznikla také rozhlasová nahrávka, která zachycuje tento znamenitý výkon. Skladba získala velký ohlas u kritiky a sólista Jan Sedláček ji provedl v témže roce na

¹⁸³ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 7.

¹⁸⁴ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁸⁵ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 7.

¹⁸⁶ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 6

koncertě v bývalém NDR se Státním orchestrem města Greitz, který řídil Günter Heinig.¹⁸⁷

Dalším vrcholným dílem Jiřího Temla je *Koncert pro violoncello, smyčce, klavír a bicí*, který věnoval tehdy sedmnáctiletému violoncellistovi Martinu Škampovi, synovi významného profesora violoncellové hry Mirka Škampy. Ten byl se svoji ženou Vlastou zakladatelem a uměleckým vedoucím Pražského studentského orchestru. Dirigentka Vlasta Škampová, která tento koncert s orchestrem nastudovala, předčasně zemřela a na nahrávce ji nahradil Ondřej Kukul. Skladatel v pojetí sólového partu vychází z dobrých znalostí technických možností nástroje. V díle se mu podařilo ukázat kvality sólisty v náročných virtuózních pasážích a smysl pro hudební výraz.¹⁸⁸

Po smrti Vlasty Škampové složil Jiří Teml skladbu *Epitaf in memoriam V. Š.*, kterou této dirigentce a klavíristce věnoval. Skladba je spolu s Koncertem pro violoncello, smyčce, klavír a bicí zaznamenána na kompaktním disku Pražského studentského orchestru.¹⁸⁹

V tomto období vznikly také méně závažné skladby jako například *Kolokvia- 5 kusů pro hoboj, klarinet a fagot* (1980) *Karlovarská suita*, *Baletní partita*, *Suita gioccosa* a I. symfonie „*Lidé a prameny*“.

Skladba *Tři promenády* s podtitulem „malý koncert pro orchestr“, kterou skladatel zkomponoval v roce 1983 pro Karlovarský symfonický orchestr k 150. výročí založení, nese folklorní prvky a objevuje se v ní řada výrazných sól pro jednotlivé hráče orchestru.¹⁹⁰

¹⁸⁷ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 7.

¹⁸⁸ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 8.

¹⁸⁹ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 9.

¹⁹⁰ HAVLÍČKOVÁ, Lucie. Hudební řeč Jiřího Temla a rozbor skladby Teatro piccolo pro fagot a klavír. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016, s. 6

3.2 Pražské období

V roce 1980 přešel Jiří Teml do pražské stanice Československého rozhlasu opět do funkce hudebního dramaturga v redakci vážné hudby. Nastoupil na místo svého učitele Jiřího Jarocho, který v té době onemocněl. Měl na starosti program sezóny Symfonického orchestru Československého rozhlasu, pěveckého sboru a staral se o doplňování fonotéky novými nahrávkami. Jeho prioritou byla česká hudba, kterou se mu podařilo šířit i do zahraničí.¹⁹¹

V Praze se seznámil s významnými interprety a dirigenty, se kterými začal spolupracovat. Jeho symfonické skladby interpretují přední orchestry. Například: II. symfonii provedla Státní filharmonie Brno s dirigentem Jiřím Pinkasem, symfonickou větu Jubilejní variace uvedl Symfonický orchestr Československého rozhlasu s Vladimírem Válkem, III. symfonii premiérovala v Praze Moravská filharmonie Olomouc, řídil Jin Wang.¹⁹²

Ve II. symfonii „*Válka s mloky*“ z roku 1987, se Jiří Teml inspiroval, jak již název napovídá, dílem Karla Čapka. Nesleduje ovšem pouze děj díla, ale jeho poselství. Skladba začíná dlouhými drženými tóny v hlubokých polohách, poté nastupují smyčcové nástroje a objevuje se melodie s folklórním náznakem. Náhle je však přerušena naléhavostí tvrdé hudby, tedy nástupem zla. V hudbě se objevuje mnoho kontrastních ploch, které znázorňují boj, ale nakonec se hudba zklidňuje a vítězí dobro. Skladba měla u posluchačů velký úspěch nejen kvůli hudební kvalitě, ale převážně poselstvím v době totalitního systému.¹⁹³

Jiří Teml se ve své tvorbě rád inspiroval dalšími literárními i hudebními vzory, například III. symfonie „*Kafka*“, Concerto grosso č. 1 „*Pocta Händelovi*“ nebo „*Aenigma vitae*“ (Hommage à Janáček).¹⁹⁴

¹⁹¹ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 10

¹⁹² BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 10

¹⁹³ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 10 - 11

¹⁹⁴ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 11

V roce 1989 složil skladbu *Jubilejní variace* ke stému výročí narození skladatele Bohuslava Martinů, jako obdiv k jeho tvorbě. Jedná se o proměnlivé dílo, ve kterém se odráží výraz smutku nad osudem skladatele, který žil v zahraničí a do své vlasti se již nemohl vrátit.¹⁹⁵

Jiří Teml čerpá inspiraci z literatury a výtvarného umění. Již v dětství byl fascinován loutkovým divadlem později velkými dramatiky. Odtud pramení názvy skladeb *Pantomima*, *Commedia dell'arte*, *Teatro piccolo*, *Commedia e danza*, *Balletto*.

V literatuře se inspiroval dílem Karla Čapka, Vladislava Vančury, Ladislava Fukse nebo Franze Kafky. U těchto autorů skladatele fascinuje jejich jazyk a styl, který ukazuje určitou hudební charakteristiku v práci s motivem.

K výtvarnému umění měl Jiří Teml rovněž velmi blízko. Sám v dětství rád kreslil a dokonce uvažoval, že se bude tomuto oboru věnovat. Nakonec u něj zvítězila hudba, ale o malířství se zajímá nadále. Ve zvláštní oblibě má převážně díla Michelangela, impresionistů, Marca Chagalla a z českých malířů ho nejvíce oslovil Jiří Šalamoun.

Také ve vzpomínkách na město Plzeň zkomponoval Jiří Teml v roce 1994 symfonickou skladbu *Omaggi (Pocty- Slavnostní hudba pro Plzeň)* k 700. výročí založení města Plzeň. Premiéra díla se uskutečnila 9. března 1995 ve velkém sále Pekla v podání Plzeňského rozhlasového orchestru a dirigenta Alexandra Apolína. Toto třívěté dílo věnoval skladatel Plzeňskému rozhlasovému orchestru a svým spolupracovníkům. První část Rondo zaujme převážně folklorně laděnými plochami a je věnována redaktorovi, skladateli a slavnému dudákovi Zdeňku Bláhovi. Redaktorce vážné hudby Mgr. Janě Tomažičkové věnoval druhou větu Canzonetta, ve které autor cituje známou píseň *Plzeňská věž převyšuje kopce*. Závěrečná část Fantazia působí velmi dramaticky a je věnována velkému umělci a dirigentovi Bohumíru Liškovi in memoriam.¹⁹⁶

¹⁹⁵ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 11

¹⁹⁶ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 11 - 12

Jiří Teml dnes patří k předním českým skladatelům a komponuje nejen symfonickou a komorní hudbu, ale také díla pro sbory a pro sólový hlas. Uváděl mnoho hudebních pořadů a stále spolupracuje s Českým rozhlasem Praha.

Sám tvrdí, že se stále učí. Většinu svých skladeb promýšlí za chůze nebo v tramvaji při cestě z Modřan do centra Prahy:

„Teď už to není tak jednoduché, chodím hůř a tak kompoziční problémy řeším v tramvaji. Ta má taky svůj rytmus, při kterém se dobře přemýšlí. Ale dřív to opravdu bylo za chůze. V Karlových Varech jsem chodil k Linhartovi, to byla restaurace u jezírka v lese. Pokud jsem chtěl mermomocí něco zlomit doma u klavíru, nešlo to, ale cestou k Linhartovi jsem to vyřešil. A to se teď děje v té tramvaji. Když jedu z Modřan do centra, je to dlouhá cesta, takže toho vyřeším hodně.“¹⁹⁷

Říká, že k tvorbě potřebuje dostat nějaký podnět. Nemusí být vždy hudební a v názvu skladby se často se neprojeví. Konkrétní inspiraci nachází v četbě, nebo ve výtvarném umění.

„Hudba mi pomáhá třeba při zdravotních problémech. Jsem jí vděčný. Koneckonců – muzikolog Jaromír Havlík napsal do bookletu jednoho cédéčka s mými skladbami, že si mě muzika kdysi doslova sama našla. Tohle tvrzení se mi líbí.“¹⁹⁸

Jeho skladby jsou posluchačsky vděčné a pro interprety hratelné. Již při práci v rozhlase se naučil skladby příliš nekomplikovat technickou náročností a obtížnými výrazovými prostředky. V současné době je jedním z nejvyhledávanějších a nejoblíbenějších českých skladatelů.

¹⁹⁷ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

¹⁹⁸ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

3.3 Dílo

3.3.1 Orchesterální skladby

Skladatel dosáhl velkého uznání u publika a odborné kritiky zejména svou symfonickou tvorbou, z které je hudebně a námětově nejzávažnější II. symfonie „Válka s mloky“ a III. symfonie „Kafka“. Největší rozmach symfonické hudby přišel během skladatelova působení v Praze.¹⁹⁹

III. symfonii s podtitulem „*Kafka*“ složil Jiří Teml v roce 1998. Inspiroval se dílem Franze Kafky, v jehož tvorbě se odrážejí rozpory doby, osobnost jedince a vlastní vnitřní rozpolcenost. Symfonie není psána v klasické formě a je jakýmsi jednovětým obrazem či skladatelovou představou. Dílo začíná tajemnými vstupy jednotlivých nástrojů. Skladatel v symfonii pracuje s aleatorikou a využívá maximálního rozsahu orchestrálního zvuku. Ve skladbě se neustále zvyšuje vnitřní neklid a napětí, který umocňuje hrozivou atmosféru hudby. Chvillemi můžeme slyšet zpěvný úsek, ale záhy je přerušen výhružnými vstupy hlubokých žesťových nástrojů. Poté vše nabírá na dramatičnosti až nesnesitelnosti a krátce se vystřídá mírným zklidněním, které ovšem není stálé. Hudba se opět vrací do tajemné atmosféry a drásavého neklidu. V závěru se přece jen usmíří a přislíbí naději. Skladatel v díle obdivuhodně využívá možnosti barvitého zvuku symfonického orchestru. Tato symfonie je stejně tak složitá jako osobnost a celý svět díla Franze Kafky.²⁰⁰

Skladba *Aenigma vitae* (Hommage à Leoš Janáček) a je inspirovaná tvorbou Leoše Janáčka a jeho milostnými dopisy. Jiří Teml v tomto díle stejně jako Leoš Janáček pracuje s drobným motivem v opakování. Vznikla v roce 2003 pro nadaci Leoše Janáčka a získala ocenění v Jubilejní skladatelské soutěži v roce 2004.

¹⁹⁹ HAVLÍČKOVÁ, Lucie. Hudební řeč Jiřího Temla a rozbor skladby Teatro piccolo pro fagot a klavír. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016, s. 23

²⁰⁰ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 10 - 11

3.3.2 Komorní tvorba

Vedle symfonické tvorby Jiřího Temla má podstatnou důležitost i jeho komorní hudba, která je velmi rozsáhlá a zajímavá rozmanitými kombinacemi nástrojů. Skladatel má mimořádný smysl pro barvu hudebních nástrojů. Vedle klasických komorních složení – smyčcového kvarteta nebo dechového kvinteta – volí skladatel často méně obvyklá obsazení.²⁰¹

Některé komorní skladby opět ukazují skladatelovu inspiraci v literatuře nebo ve výtvarném umění. Jiří Teml sám tvrdí, že u jeho skladeb je velmi důležitý mimohudební obsah:

„Moje skladby začaly dávat smysl až poté, kdy mi můj učitel Jiří Jaroch doporučil, abych se zaměřil právě na obsah, na to, co a proč chci svou skladbou říci. Do té doby jsem psal víceméně abstraktně. Svě rané skladby považuji za jakési rysy či konstrukce, kterým chybí něco podstatného. Tím podstatným je právě konkrétní sdělení.“²⁰²

3.3.3 Sborová tvorba

Jiří Teml je také velmi oblíbeným a vyhledávaným sborovým skladatelem. Věnuje se převážně dětskému sboru, pro který zkomponoval řadu skladeb a získal za ně mnoho ocenění v soutěžích, například získal 1. cenu na prestižní mezinárodní soutěži OIRT za cyklus *Cirkus Rámus* nebo jeho sbírka pro děti předškolního věku *Sluníčko* se umístila na druhém místě v soutěži dětské písně v Moskvě. Jeho skladby se uvádí často na koncertech a jsou nahrávány. Skladatel volí nejčastěji texty českých básníků, které jsou blízké dnešnímu dětskému světu. Také v kantátách uplatňuje skladatel často dětské hlasy.²⁰³

²⁰¹ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 12

²⁰² Rozhovor s Jiřím Temlem [cit. 2020-02-23].

²⁰³ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 15

Vokální tvorba Jiřího Temla je ovšem výrazně zaměřena také na kompozice pro dospělé interprety. Nejdříve komponoval převážně sbory, ale později se výrazně zaměřil také na skladby pro sólový hlas. Ve svých vokálních kompozicích se skladatel rovněž věnoval úpravám lidové tvorby. Dosáhl i v této oblasti mnoha úspěchů, například jeho *Tři žertovné madrigaly* se v roce 1973 umístily na třetím místě v jihlavské soutěži a zejména *Šest písniček ze studánky* získaly 1. cenu na festivalu v Jihlavě v roce 1982 a byly zařazeny do programu Pražského jara v roce 2007. Soubor *Sapientia IV* na latinské texty obdržel 1. cenu v soutěži Unie českých pěveckých sborů 2006.²⁰⁴

3.4 Klarinet v tvorbě Jiřího Temla

Klarinet je oblíbeným nástrojem Jiřího Temla. Nadchl se jím již v Plzni, když psal řadu úprav folklórních písní. Tento nástroj si oblíbil pro jeho velký rozsah a barevnost, bohatý tón, který je dobře slyšet, a také pro jeho sametové hloubky a pronikavé výšky. Klarinet je pro něj nástrojem, který se svou barvou tónu nejbližší podobá lidskému hlasu a má ze všech dechových nástrojů nejširší škálu výrazových prostředků. Tento nástroj rád používá také v pomalých lyrických pasážích.

Skladatele zaujal také basklarinet, zvláště kvůli jeho krásnému zvuku hluboké polohy. Sám tvrdí: „*V detektivkách musí být basklarinet!*“

Klarinetu věnoval přes dvacet skladeb. Napsal pro něj sólové skladby, díla s doprovodem klavíru, s orchestrem a zahrnoval také nástroj do nejrůznějších komorních obsazení.

- *Starofrancouzské divertimento pro dechové kvinteto* (1965)

(Intráda – Nokturno – Tanec)

psaná pro České dechové kvinteto P. Františkovy lázně datum si nepamatuji.

²⁰⁴ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 16

- *Fantasie pro klarinet a komorní orchestr* (1969)
- *Pět kusů pro klarinet sólo* (1973)
- *Tři bagately pro hoboje, klarinet (basklarinet), housle a klavír* (1977)
(Molto rubato – Adagio – Presto)
- *Druhý dechový kvintet* (1978)
(Intráda – Meditace – Scherzo – Intermezzo – Finale)
- *Kolokvia 5 kusů pro hoboje, klarinet a fagot* (1980)
(Indecizo – Drammatico – Misterioso – Buffonesco – Frenetico)
- *Barokní suita pro Barock Jazz Quintet* (1980)
psáno na vyzvu prof. Jiřího Hlaváče, jedna z prvních skladeb pro tento soubor
- *Klarinetový špalíček - 6 snadných kusů pro 2 klarinety* (1986)
- *Rituál pro flétnu, basklarinet a klavír* (1988)
- *Komorní hudba pro klarinet a klavír* (1989)
věnováno Vlastimilu Marešovi
- *Rozmarné léto, hudební žert pro flétnu, hoboje, klarinet, lesní roh, fagot, housle, violu, cello a kontrabas* (1989)
psáno pro České noneto
- *Nová píseň o velké povodni v Sušici, kantáta pro baryton, smíšený sbor, violu, klarinet a bicí* (1993)
- *Hommage à Maigret* pro basklarinet a klavír (1993)
psáno pro Due Boemi di Praga
- *Pidluke, padluke - sextet pro flétnu, hoboje, klarinet, basklarinet, lesní roh a fagot z podnětu grafiky Jiřího Šalamouna* (1995)
(Divadlo – Scherzo – Intermezzo – Finale)

- *Metamorfózy* pro flétnu, klarinet, klavír, kontrabas a bicí (1998)
psáno pro Barock Jazz Quintet
- *Trio gaio* pro hoboj, klarinet a fagot (1999)
(Teatro piccolo – Canto – Finale)
- *Commedia e danza per clarinetto, violino e pianoforte* (2000)
(Commedia – Danza)
- Jaroslav Ježek *Písně*, úprava pro hoboj, klarinet a fagot (2001)
(Nebe na zemi, Když jsem kytici vázala, Vítr vane pouští, O Španělsku si zpívám, Prabába)
- *Divertimento rustico pro 4 klarinety* (2002)
(Maškary – Notturmo – Tance a popěvky)
- *Taneční minutky pro tři basetové rohy* (2002)
dosud neprovedeno
- *Ave Maria* pro soprán, klarinet a klavír (nebo varhany), nebo pro dětský sbor a varhany (2005)
psáno pro Kühnův dětský sbor
- *Concerto doppio per due clarinetti ed orchestra „Zwei Schallensteine“* (2007)
(Concerto serio – Concerto buffo)
psáno pro švýcarský festival Menhir/Falera
- *Sólo pro Šmahu* (2018)

Fantasie pro klarinet a komorní orchestr (1969) vznikla v roce 1969 na podnět profesora plzeňské konzervatoře Bohumíra Lišky. Premiéra díla se konala 14. července 1971 v podání slavného klarinetisty Bohuslava Zahradníka a Plzeňského

rozhlasového orchestru, který řídil Josef Blacký. Ačkoli provedení bylo velmi úspěšné, skladatel se k tomuto dílu staví kriticky:

„A to je právě dost typický příklad mého tehdejšího přístupu“ podíval jsem se do tabulek na rozsah nástroje a tak dále, ale nyní se domnívám, že čistě klarinetový tam byl nejspíš ten závěrečný glis. Dnes bych cítil skladbu pro klarinet jinak – byl by tam nádech folkloru, nátryly, jiná kantiléna a celá atmosféra“²⁰⁵

Klarinetový špalíček - 6 snadných skladeb pro klarinetové duo (1986) si objednal prof. Jiří Krejčí jako instruktivní literaturu pro své žáky na Hudební škole hl. města Prahy a Gymnáziu Jana Nerudy v Praze. Jedná se o šest veselých skladeb pro klarinetové duo, které nesou názvy: *Otloukání píšťalek – Zastaveníčko – Taneček – Říkadlo – Halekačka – Veselice*. Skladbu premiérovala klarinetistka Jana Lahodná se spolužákem Lukášem Veselým. Jana Lahodná skladbu později hrála také s profesorkou Ludmilou Peterkovou na Pražské konzervatoři.²⁰⁶

Komorní hudba pro klarinet a klavír (1989) je věnovaná klarinetistovi Vlastimilu Marešovi, který se s Jiřím Temlem seznámil v Plzni jako student plzeňské konzervatoře a vystupoval často na komorních koncertech v Plzni. Vlastimil Mareš měl tehdy koncert se svou ženou a klavíristkou Martou Marešovou ve Španělsku a požádal Jiřího Temla, aby mu složil skladbu pro tento koncert. Skladba měla tedy premiéru ve Španělsku. Později skladbu objevil klavírista Daniel Wiesner, který ji společně s Janou Černohouzovou zahrál na koncertě k 80. narozeninám Jiřího Temla v Plzni a dále ji také doporučil k nastudování mně.

Pět kusů pro klarinet sólo (1973) je první skladbou pro sólový klarinet a Jiří Teml v díle dospěl ke složitějšímu tvaru sólové skladby. Původně ji zkomponoval pro klarinetistu Bohuslava Zahradníka, ale nakonec ji dedikoval klarinetistovi a profesoru Jiřímu Hlaváčovi, který ji také 6. června 1977 premiéroval na koncertě v Plzni.

²⁰⁵ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 4

²⁰⁶ Rozhovor s Jiřím Temlem [cit. 2020-02-23].

Skladba má pět částí a z toho jedna, na doporučení prof. Jiřího Hlaváče, je hrána na A klarinet.

Concerto doppio per due clarinetti ed orchestra „Zwei Schallensteine“ (2007) vzniklo na objednávku švýcarského dirigenta Simona Camartina, který žádal, aby skladba byla předznamenána číslem dvě. Tomu Jiří Teml vyhověl zvolením formy dvojkonzertu o dvou větách. Premiéra díla se konala 22. srpna 2007 na hudebním festivalu „Menhir“ ve švýcarské Falaře v podání klarinetistů Sabine Bábuer a Josias Just a Transylvánské filharmonie pod vedením Mikhaila Sečkina.²⁰⁷

Dílo se skládá ze dvou náladově kontrastních částí. První část Concerto serio působí velmi klidně a zpěvně a můžeme zde často slyšet krásné melodické trylky a folklorní motivy. Naopak ve druhé větě s názvem Concerto buffo se objevuje hudba převážně humorná a radostná. Cadenza před koncem díla umožní posluchači představit si jakýsi rozmarný dialog mezi dvěma lidmi. Oba klarinetisté hrají na pódiu tak trochu divadlo.²⁰⁸

Tři bagately pro housle, hoboj, klarinet (basklarinet) a klavír jsou zajímavé svým nezvyklým obsazením. Skladba vznikla v roce 1977 a stala se pro skladatele jakýmsi podnětem k novému kompozičnímu přístupu. Na plzeňské konzervatoři totiž v té době působili mladí profesoři, kteří byli výbornými hráči a s velkou chutí se věnovali náročným interpretačním úkolům.²⁰⁹

V rozhovoru pro časopis Opus musicum odpověděl Jiří Teml na otázku, kterou skladbu považuje za mezník ve své tvorbě:

„Viděl bych tu dva mezníky. První, abych tak řekl „ukončující“, byl po provedení mé symfonie Lidé a prameny na Přehlídce nové tvorby v Praze roku 1977. Skladba měla sice dobrý ohlas, ale začal jsem si kriticky uvědomovat, že v její hudbě není žádný nový osobní přínos. Bylo to dobré řemeslo, ale nevedla tudy cesta dopředu.

²⁰⁷ Rozhovor s Jiřím Temlem [cit. 2020-02-23].

²⁰⁸ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 9

²⁰⁹ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 12

*Jako druhý mezník vidím své Tři bagately pro housle, hoboj, klarinet (basklarinet) a klavír. Obrátili se tehdy na mne mladí profesoři plzeňské konzervatoře (houslistka Jitka Adamusová, klarinetista Jiří Hlaváč a klavírista Eduard Spáčil) spolu s hobojistou Janem Adamusem, abych něco napsal pro jejich soubor netradičního složení. Bylo to koncem roku 1977, v rozhlase jsem už pracoval rok a půl. Všechny ty okolnosti se tu spojily a za týden (tedy u mne za nezvykle krátkou dobu) vznikla kompozice, na které jsem se, domnívám se, nově našel. Vyzkoušel jsem si tam první aleatorickou plochu a hlavně ujasnil princip práce s krátkým motivem na nové bázi.*²¹⁰

Skladbu **Kolokvia** (5 kusů pro hoboj, klarinet a fagot) zkomponoval Jiří Teml na výzvu klarinetisty a profesora Jiřího Hlaváče. České dechové trio ve složení Jiří Hlaváč – klarinet, Jiří Kaniak - hoboj a Svatopluk Čech- fagot dílo premiérovalo 20. března 1987 na koncertě v rámci Týdnu nové tvorby v Praze.²¹¹

V sextetu pro dechové nástroje s názvem **Pidluke-padluke** se Jiří Teml inspiroval grafikami malíře Jiřího Šalamouna, zde konkrétně grafickým listem stejného názvu. Tajemný název je citací zaklínadla, které používá postava Doktora Fausta v loutkovém zpracování faustovského tématu z 19. století k přivolávání a zahánění Mefista.²¹²

²¹⁰ BOKŮVKOVÁ, Vlasta. Portréty plzeňských skladatelů. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2, s. 12 -13.

²¹¹ Rozhovor s Jiřím Temlem [cit. 2020-02-23].

²¹² Rozhovor Jiřího Oujezdského s Jiřím Šalamounem, Český rozhlas, 2010 [online audio] 28. 5. 2015, http://media.rozhlas.cz/_audio/02034388.mp3

3.5 Sólo pro Šmahu

Petr Šmaha (nar. 12. února 1945) je malíř, který se věnuje kresbě, grafice i malbě. Je jedním z nejvýznamnějších představitelů české figurální exprese od konce šedesátých let až po současnost. Jeho velkými vzory a oblíbenci jsou Edvard Munch a Vincent van Gogh.²¹³

V jeho obrazech dominuje razantní malířský rukopis, výrazná kresba štětcem s neméně výraznými avšak tlumenými barevnými valéry. Jeho obrazy nejsou ale nikdy čistě abstraktní, vždy v nich nalzáme, byť v silně stylizované formě, útržky reality, dech skutečnosti, závan čehosi nám důvěrně známého.²¹⁴ Tématem obrazů je záznam událostí, které okolo sebe velmi citlivě vnímá, kolektivní osud člověka a vztahy mezi lidmi.²¹⁵

Jiří Teml se inspiroval jeho tvorbou a v roce 2018 zkomponoval skladbu s názvem *Sólo pro Šmahu*, s mojí účastí při premiéře u příležitosti výstavy tohoto autora. Inspirace tímto malířem se v díle velmi silně projevuje svými dynamickými kontrasty a prací s barvou a zvukem nástroje. Je jakýmsi zpodobněním výtvarného výrazu přeneseného do hudby. Autor dílo charakterizuje:

„Mistra Šmahu považuji za malíře – filozofa. Jeho práce reagují kriticky na složitosti dnešního života a jsou plné napětí a abstraktních jinotajů. Něco z toho jsem chtěl v Sólu vystihnout, což je ovšem v případě jednoho nástroje věcí nesnadnou. Kryptogram jeho jména dělí skladbu zhruba na tři části, v nichž se pokouším charakterizovat široké spektrum Šmahova malířského výraziva do hudební podoby. Malíř navozuje na svých expresivních plátnech nejružnější dramata, hrozby civilizačního světa, ale i meditativní atmosféru či grotesku. Vyjádření tohoto obsahu tu nebude snadnou záležitostí, ale dává interpretovi, v tomto případě výtečné

²¹³ ROD, Josef. Petr Šmaha měl v Nové síni derniéru. *Deník.cz* [online]. 10. 5. 2018 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: https://rakovnický.denik.cz/kultura_region/petr-smaha-mel-v-nove-sini-dernieru-20180510.html

²¹⁴ PAUL, Jan. Petr Šmaha - Rozbité brýle. *Britské listy* [online]. [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://blisty.cz/art/80264-petr-smaha-rozbite-bryle.html>

²¹⁵ ROD, Josef. Petr Šmaha měl v Nové síni derniéru. *Deník.cz* [online]. 10. 5. 2018 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: https://rakovnický.denik.cz/kultura_region/petr-smaha-mel-v-nove-sini-dernieru-20180510.html

klarinetistce Anně Paulové příležitost, jak tuto malou hudební fantazii zvukově dešifrovat.²¹⁶

Skladatel v díle pracuje s kryptogramem jména Petra Šmahy (es – e (m)– a – h – a (b), který se objeví nejen na začátku skladby. Intervaly v jiných polohách jsou i dále použity a různě v průběhu skladby probleskují třeba i pouhým náznakem dvou až tří tónů.

První část *Molto rubato* začíná hned tímto motivem, který zazní velmi razantně ve fortissimu s akcenty. Připomíná tahy štětcem malíře.

Obr. 40 – Začátek skladby Sólo pro Šmahu

Jednotlivé tóny jsou odděleny apostrofy, tudíž by klarinetista měl dbát na to, aby tyto tóny rozhodně nespojoval a naopak nasadil každý tón rovným zvukem a apostrofy využil k výrazovým oddělením. Každý tón by měl hráč udržet v silné dynamice a nezeslabit.

Po úvodním motivu pokračuje jakési vyprávění ve forte, které je stále naléhavější a graduje až do fortissima na tónu fis3 s korunou. Pro stabilní intonaci tohoto tónu pro něj volím hmat přefuku e2 s gis klapkou malíčkem levé ruky.

²¹⁶ Vlastní korespondence autorky s Jiřím Temlem.

V této části se objevují dvaatřicetinové skupinky tónů po třech, které postupují chromaticky nahoru. Pro snadnější zvládnutí tohoto místa doporučuji každému začít hrát z pomalejšího tempa a postupně zrychlovat ad libitum.

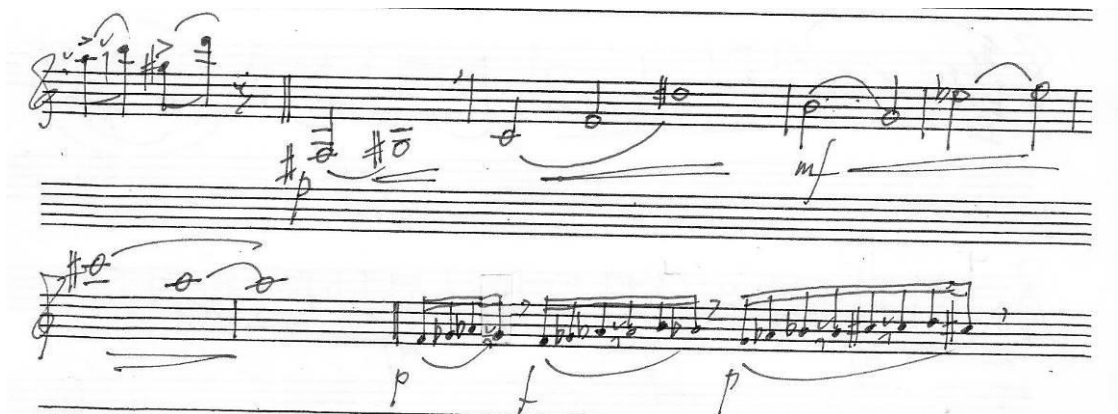
Obr. 41 – Dvaatřicetinové skupinky tónů po třech

Po introdukci nastává nová část Allegro ritmico, která zaujme výraznou změnou nálady. Repetované tóny motoricky se opakující působí velmi naléhavě. Klarinetista by měl hrát velmi konkrétně a pohrát si s akcenty.

Handwritten musical notation for the beginning of the Allegro ritmico section. It consists of three systems of a five-line staff. The first system is marked 'Allegro ritmico' and 'mf'. The second system is marked 'f'. The third system is marked 'mf'. The notation features a driving, rhythmic pattern with many accents and slurs, indicating a motoric and forceful character. The key signature changes from one sharp to one flat.

Obr. 42 – Začátek části Allegro ritmico

Hudba se zklidní a pokračuje lyrickou frází, která jako dynamický oblouk vrcholí na tónu cis2 a postupně se decrescendem dostává do původní dynamiky piana. Hráč zde má možnost předvést další výrazové schopnosti s docílením hladkého legata.

Obr. 43 – Lyrická fráze

V hudbě opět nastává neklid, až jakési misterioso. Šestnáctiny jsou postaveny z řady tónů, ve které skladatel střídá půl tón a celý tón (tzv. stupnici N. A. Rimského – Korsakova). Všimněme si také změny dynamiky, zatímco první skupinka šestnáctin by měla zaznít v piana, druhá by měla k překvapení publika zaznít ve forte. Třetí skupinka zazní opět v piana. Skladatel navíc pracuje s augmentací, tedy skupinka šestnáctin je vždy o něco delší. Fráze vrcholí celotónovou stupnicí stoupající až k tónu e2 s trylkem ve fortissimu.

Obr. 44 – Tremola

Následující tremola mohou činit určité technické potíže. Proto doporučuji pro tremolo na tónech b1-ges1 využít možnost první trylkovací klapky společně se základním hmatem tónu ges1.

Po tremolové ploše hudba pokračuje opět klidně. Jedná se o jakousi imitaci motivu z úvodní části Molto rubato. Mělo by se zde docílit vyzpívávané kantilény.

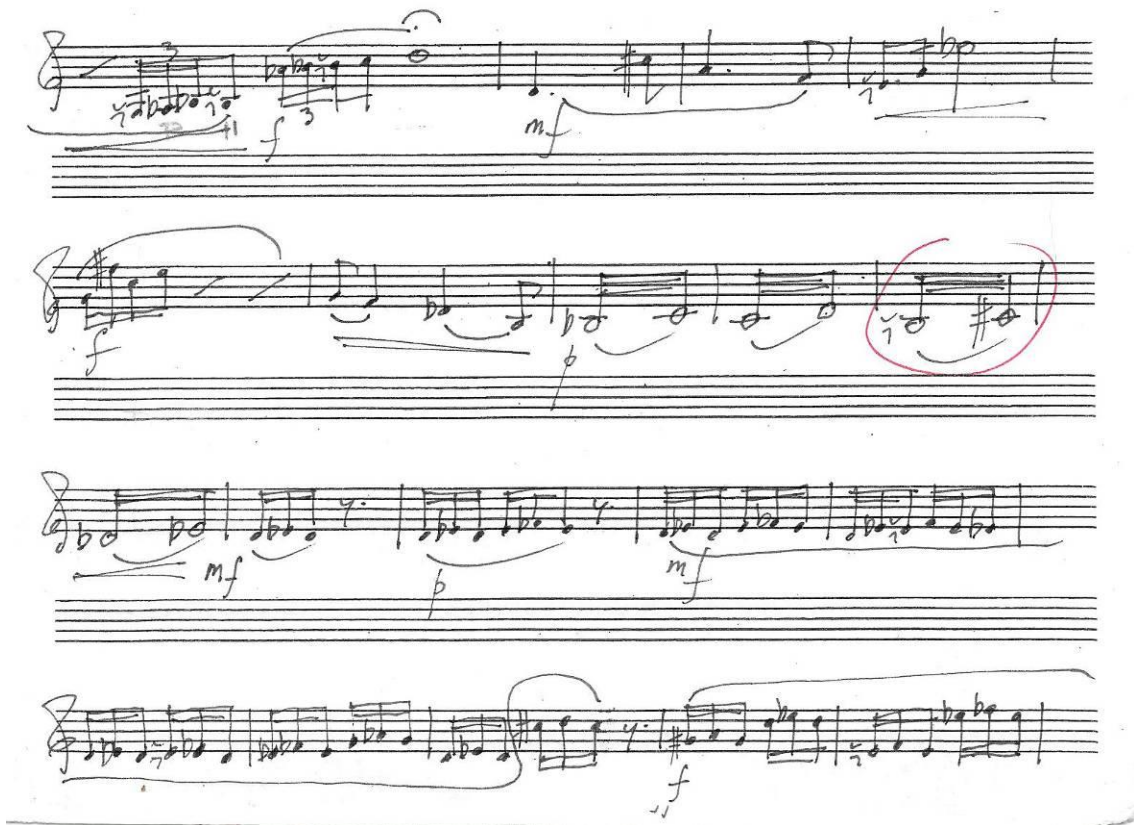
2.

The image shows a handwritten musical score for voice, consisting of four staves. The first staff begins with a circled melodic phrase marked 'mf'. The second staff continues the melody with a 'p' dynamic marking. The third staff features a triplet of sixteenth notes marked 'p'. The fourth staff concludes with a triplet of sixteenth notes marked 'mf'.

Obr. 45 – Zpěvná část

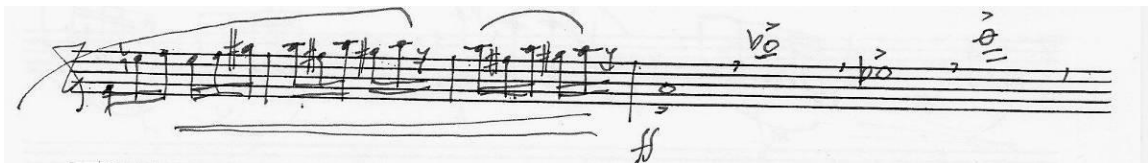
Šestnáctinové trioly postupující chromaticky nahoru a dolů doporučuji trochu rozjíždět z pomalého tempa. Dojde k jistému uvolnění technicky obtížného místa a navíc tím lze docílit většího napětí.

Opět se krátce objeví zpěvná část, která vyústí v tremola v pianu. U Jiřího Temla jde o častý výrazový prostředek k docílení onoho již zmiňovaného misteriosa. Tyto tremola plynule navážou na šestnáctinové trioly, které se pohybují v chromatických postupech a postupně gradují až do nejsilnější dynamiky. Z hlediska technické náročnosti, doporučuji toto místo cvičit v různých rytmických a melodických obměnách.

Obr. 46 – Část misterioso navazující na šestnáctinové trioly

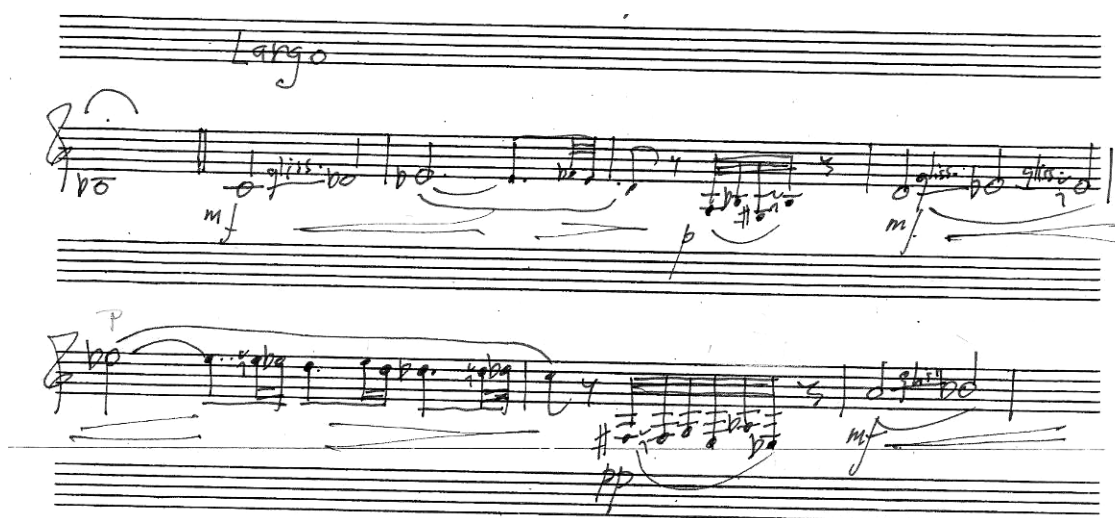
Na konci této části opět zazní úvodní motiv kryptogramu, tentokrát v prohozeném pořadí not.

Obr. 47 – Závěr části s kryptogramem

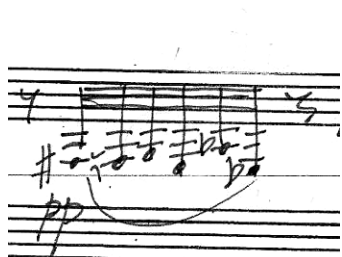
Začíná zcela nová část s výrazovým a tempovým označením Largo, kterou bychom mohli považovat za jakousi druhou větu zkomponovanou ve formě A – B – A s codou.

Celá část zaujme jemnými glissandy převážně ve střední poloze klarinetu. Některá glissanda mohou působit technické potíže. Podle mého názoru, jde však v tomto případě o barvu a znázornění jemných tahů štětce.

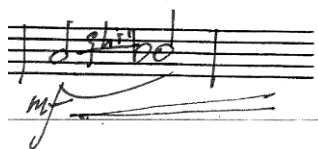
Obr. 48 – Začátek části Largo

Ve skupince dvaatřicetin se objevuje tón malé es, který není možné na dnešním moderním klarinetu s rozsahem do malého e zahrát. Skladatel sám doporučuje možnost zahrát místo tónů malé as – malé es tóny malé g – malé e. Zazní tedy dvakrát za sebou spoj g - e.

Obr. 49 – Skupinka dvaatřicetin s tónem malé es

Pro následující glissando doporučuji tón a „přikrýt“ prsty levé ruky, postupně uvolňovat a přidávat první trylkovací klapku ukazováčkem pravé ruky. Obecně pro všechny glissanda platí, aby hráč nepovoloval krk a snažil se docílit glissanda prsty s pomocí dechu a nátisku.

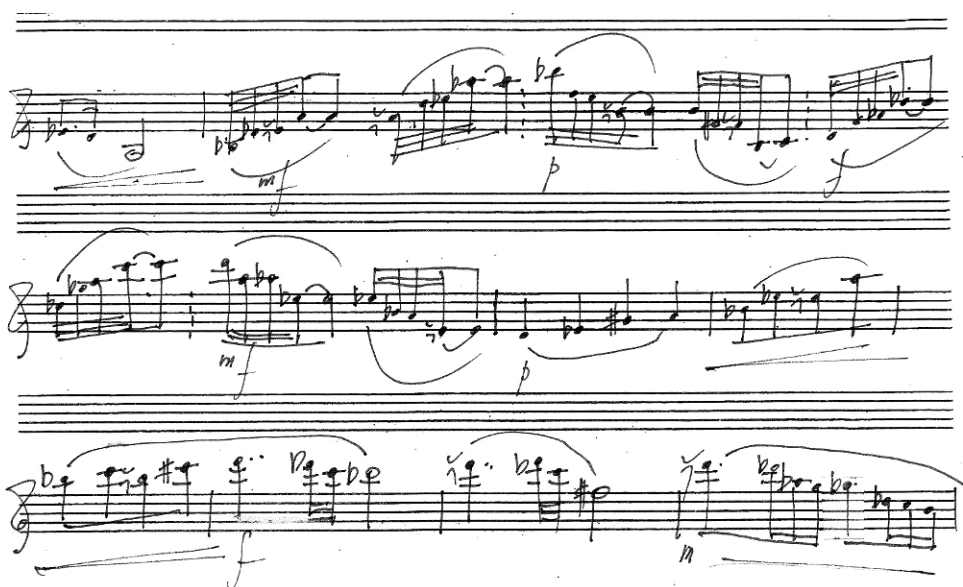

Obr. 50 – Glissando na tónu a1

I zde hudba nezůstává stále klidná. Nacházíme zde výrazové oblouky. Dramatičnost stoupá a opět se vrátí do původní nálady.

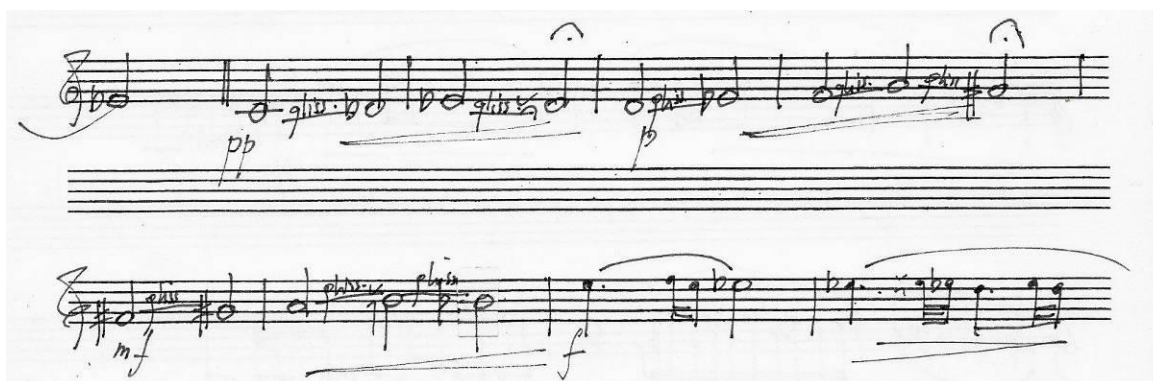
Obr. 51 – Dramatická plocha

Další plocha mi připomíná dialog dvou lidí, zatímco první z nich se dotazuje – ten který v silné dynamice směřuje nahoru, druhý mu odpovídá ve slabé dynamice. Celý dialog končí jako nářek prvního člověka ve vysoké poloze nástroje.

Obr. 52 – Dialog

Poté se hudba vrací na začátek části Largo. Zvolením správných hmatů si můžeme některá glissanda zcela usnadnit. Například pro glissando na tónech fis1 – gis1 bych pro fis1 volila „boční hmat“ palcem levé ruky (základní hmat tónu f1) a třetí a čtvrté trylkovací klapky ukazováčkem pravé ruky. Pro tón h1 volím hmat ukazováčkem levé ruky na tónu a1 s přidáním první pomocné trylkovací klapky. S tímto hmatem lze také spojit následující glissando k tónu b1, kdy pomalu pouštím trylkovací klapku a současně přidávám přefukovací klapku.

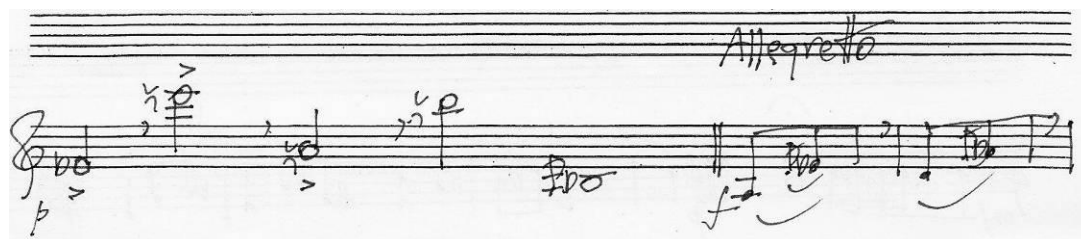
Obr. 53 – Návrat

V níže uvedeném taktu začíná coda a na závěr zazní zpátky kryptogram, tentokrát v pianu. Zajímavé je, že skladatel si přeje na prvních třech tónech hrát

akcenty, zatímco poslední dva tóny jsou uvedeny bez akcentů a chybí mezi nimi apostrof.

Obr. 54 - Coda

Obr. 55 – Kryptogram v pianu

Začíná zcela nová část Allegretto, která je ve třiosminovém taktu. Klarinetista by zde měl hrát tanečně a představit si valčík.

Obr. 56 – Část groteska, valčík

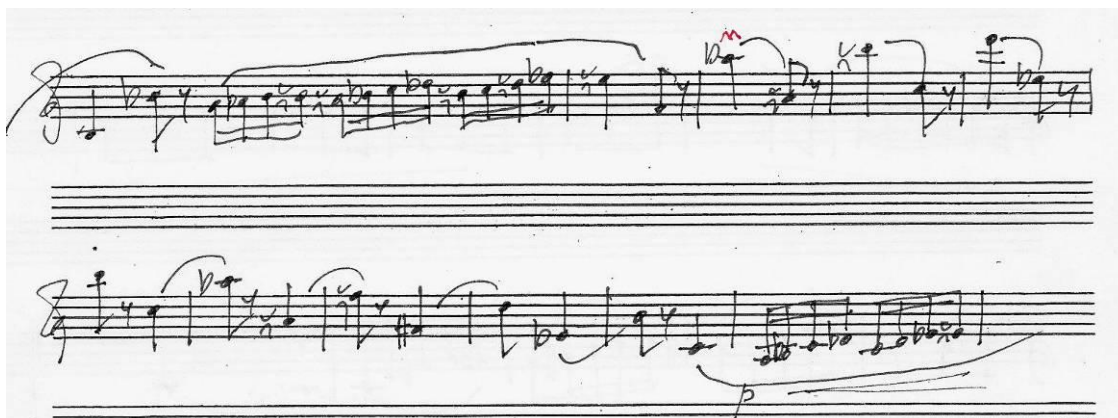
Závěrečná část Allegro začíná napínavě repetovanými tóny v pianu. Je důležité, aby se zde docílilo konkrétního nasazení staccata i ve slabé dynamice. Celá plocha pokračuje v pianu, až je náhle přerušena melodií tečkovaného rytmu ve forte. Hráč by se měl opět vrátit do dynamiky pianu po dobu tří taktů. Opět se objeví motiv tečkovaného rytmu ve forte, kterým tato plocha končí.

Obr. 57 – Začátek části Allegro

Hudba nabírá na dramatičnosti. Skladatel zde pracuje s intervaly velké septimy a zmenšené oktávy, mezi které vkládá krátký chromatický běh.

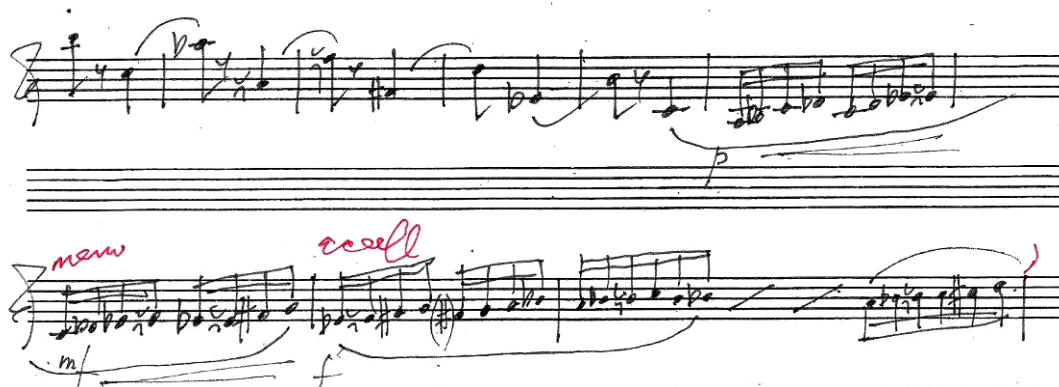
Obr. 58 – Plocha s intervaly velké septimy a zmenšené oktávy

Jiří Teml v této části používá znovu tzv. korsakovovu stupnici (řadu tónů střídající půl tón a celý tón).

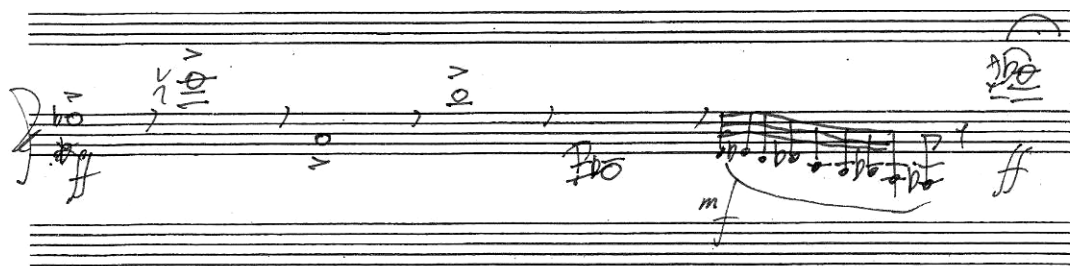
Obr. 59 – Modus (půl tón, celý tón)

Klarinetista by měl hrát tuto část velmi naléhavě a interpretačně zvýraznit i následující zajímavé intervalové spoje. Následující řada střídající půl tón a celý tón by měla začít v pianu a hráč by měl na každé skupince šestnáctin zesilovat a zrychlovat.

Obr. 60 – Řada tónů tzv. korsakovovy stupnice

Skladba končí výrazným kryptogramem ve fortissimu a následným chromatickým během. Jako závěrečná tečka zazní tón es3 s přírazem a korunou ve fortissimu.

Obr. 61 – Závěr s výrazným kryptogramem

Závěr

V práci jsem se snažila přiblížit životní okolnosti tří skladatelů téměř stejné generace. Jejich životy se navzájem výrazně liší, a to se odráží v jejich tvorbě. Zatímco Karel Husa prožil většinu svého života v zahraničí, Zdeněk Šesták i Jiří Teml zůstali ve vlasti.

Karel Husa studoval nejdříve na Pražské konzervatoři a Akademii múzických umění v Praze, poté v Paříži na École Normale de Musique a dostalo se mu to nejlepší možné skladatelské vzdělání. Po studiích se přestěhoval do Ithaky ve Spojených státech amerických, kde doslal nabídku vyučovat skladbu, hudební teorii a vést místní orchestr na Cornell University v Ithace. Věnoval se soustavně kompozici a v roce 1959 se stal americkým občanem. Do své vlasti se však již nemohl vrátit a navštívil ji až po roce 1989.

Zdeněk Šesták byl již od raného dětství soustavně veden k hudbě. Studoval taktéž na Pražské konzervatoři, na Akademii múzických umění v Praze a své vzdělání si doplnil také studiem hudební vědy na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Šestákův život i uměleckou dráhu nepochybně ovlivnilo jeho rodiště – Citoliby u Loun, místo s mimořádným kulturním bohatstvím. Dodnes se také zabývá badatelskou činností citolibských mistrů.

Jiří Teml již od dětství projevoval výrazný hudební talent. O své rodiče však přišel v raném dětství. Prožil těžké období, z existenčních důvodů nemohl studovat hudbu a musel najít uplatnění nejdříve v nějaké praktičtější oblasti. Ke kompozici se dostal naplno téměř až ve čtyřiceti letech.

Kdybych měla jednotlivé skladatele porovnat, dalo by se říci, že skladatel Karel Husa ve svých skladbách nejvíce využívá nové výrazové a technické prostředky nástroje a klade velký důraz na virtuositu. Naopak Zdeněk Šesták moderních klarinetových technik příliš nevyužívá, ale jeho skladby jsou často atonální a mají filozofický obsah. Tvorba Jiřího Temla by se dala charakterizovat jako témbrová hudba, rád pracuje s barvou zvuku nástroje a jeho výrazovou proměnlivostí.

Je také řada dalších skladatelů, jejichž tvorbu jsem z důvodu rozsahu mé diplomové práce nemohla zpracovat a doufám, že se někdy v budoucnu podaří mně

nebo někomu jinému téma rozšířit. Jedná se například o tyto skladatele: Ivana Loudová, Jan Frank Fischer, Alexej Fried, Pavel Blatný, Hanuš Bartoň, Josef Páleníček nebo Jiří Pauer.

Cílem mé diplomové práce bylo přinést zajímavé informace o období a okolnostech vzniku jednotlivých děl těchto skladatelů. Snažila jsem se také jednotlivé skladby přiblížit budoucím interpretům a připojit vlastní postřehy.

Díky této práci jsem se dozvěděla mnoho zajímavých informací o těchto skladatelích a poznala jsem podrobně některá jejich díla, ke kterým se budu s oblibou vracet.

Velkou radostí pro mě bylo každé setkání s oběma skladateli, panem Šestákem a panem Temlem, kteří mě pokaždé zasvětili do okolností vzniku jejich děl a ochotně odpovídali na všechny mé otázky související s touto prací. Oba působili vždy velmi příjemně a projevovali radost z každého provedení jejich skladeb.

Seznam pramenů

1. VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7.
2. JURÁŇ, Jan. *Osobnost Karla Husy a jeho tvorba pro plátkové nástroje*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2014.
3. AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6.
4. HITCHENS, Susan Hayes. *Karel Husa: a bio-bibliography*. New York: Greenwood Press, 1991. Edice Bio-Bibliographies in Music, Nr. 31. ISBN 0-313-25585-7.
5. BEZDÍČEK, Viktor. *Zdeněk Šesták - Zrození symfonika*. Praha, 2003. Doktorská práce. Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta.
6. VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Koprivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1.
7. ŠUŠLÍK, Petr: *Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce, Osobnost Zdeňka Šestáka*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012.
8. ČERNOHOUZOVÁ, Jana. *Viktor Kalabis a jeho tvorba pro klarinet se zaměřením na komorní hudbu*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2018.
9. BOKŮVKOVÁ, Vlasta. *Portréty plzeňských skladatelů*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7043-745-2.
10. HAVLÍČKOVÁ, Lucie. *Hudební řeč Jiřího Temla a rozbor skladby Teatro piccolo pro fagot a klavír*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016.
11. JARKOVSKÁ, Jana. *Flétna v komorních a koncertantních skladbách Jiřího Temla*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2016.

12. Rozhovor s Jiřím Temlem [cit. 2020-02-23].
13. Vlastní korespondence autorky s Jiřím Temlem.
14. HUSA, Karel. *Three Studies for Solo Clarinet (Tři studie pro sólový klarinet)*. 1. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2008.
15. ŠESTÁK, Zdeněk. *Musica tripartita pro klarinet solo*. 1. Praha: Panton, 1980.

Seznam elektronických pramenů

1. Nadia Boulangerová. Český rozhlas Brno [online]. 24. září 2010 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/nadia-boulangerova-6479043>
2. SPISAROVÁ, Renáta. Osudy hudebního skladatele Karla Husy. In: www.rozhlas.cz: Osudy [online]. 2011 [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/literatura/_zprava/928870
3. Zdeněk Šesták. Český hudební slovník osob a institucí [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7280
4. Zdeněk Šesták. *Osobnosti.cz* [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/zdenek-sestak.php>
5. Zdeněk Šesták: Tvorba a muzikologický výzkum. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zden%C4%9Bk_%C5%A0est%C3%A1k
6. Radiotéka: Zdeněk Šesták: Tři kusy pro klarinet a klavír. Český rozhlas: Radioservis [online]. 2018 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.radioteka.cz/detail/CRo_adm_478401/Zdenek-Sestak-Tri-kusy-pro-klarinet-a-klavir

7. Zdeněk Šesták. *Musicbase: Hudební informační středisko* [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/955-sestak-zdenek/>
8. Libor Pešek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Libor_Pe%C5%A1ek
9. Terra musica: Skladatel Jiří Teml [online]. Česká televize, 2016. Dostupné také z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095218055-terra-musica/215542151000010>
10. PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>
11. Rozhovor Jiřího Oujezdského s Jiřím Šalamounem, Český rozhlas, 2010 [online audio] 28. 5. 2015, <http://media.rozhlas.cz/audio/02034388.mp3>
12. ROD, Josef. Petr Šmaha měl v Nové síni derniéru. *Deník.cz* [online]. 10. 5. 2018 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: https://rakovnický.denik.cz/kultura_region/petr-smaha-mel-v-nove-sini-dernieru-20180510.html
13. PAUL, Jan. Petr Šmaha - Rozbité brýle. *Britské listy* [online]. [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://blisty.cz/art/80264-petr-smaha-rozbite-bryle.html>
14. Czech Composer Who Was Honored with Pulitzer Prize. *Tres Bohemes* [online]. 20. 2. 2017 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.tresbohemes.com/2017/02/karel-husa/>
15. SPISAROVÁ, Renáta. Jak kapky jsme se rozpršeli... Zemřel skladatel Karel Husa. *Operaplus.cz* [online]. 16. 12. 2016 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/jak-kapky-jsme-se-rozprseli.html>
16. STŘELCOVÁ, Stanislava. V harmonii tvorby a vzdělanosti. *Časopis Harmonie* [online]. 8. 12. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/komentare/v-harmonii-tvorby-a-vzdelanosti.html>

17. Zdeněk Šesták. *Paměť národa* [online]. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/sestak-zdenek-1925>
18. Zdeněk Šesták a Jiří Teml. *Jiří Kolář: sborový zpěv* [online]. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://m.jirikolar.cz/album/fotogalerie-xiv-pocta-tvurcum-zdenek-sestak-jiri-teml/img00095-jpg/>
19. VOSTŘELOVÁ, Michaela. Dětské hlasy osvěžily Pražské jaro a připomněly tvorbu českých jubilatů. *Časopis Harmonie* [online]. 2..6. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/komentare/detske-hlasy-osvezily-prazske-jaro-a-pripomnely-tvorbu-ceskych-jubilantu.html#prettyPhoto>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Autorizovaný chronologický seznam skladeb Karla Husy

Příloha č. 2 – Seznam skladeb Zdeňka Šestáka podle žánrů

Příloha č. 3 – Seznam skladeb Jiřího Temla podle žánrů

Příloha č. 4 – Karel Husa s Jaroslavem Řídkým, Karlovy Vary 1946

Příloha č. 5 – Karel Husa při zkoušce s Rochester Philharmonic, New York 1963

Příloha č. 6 – Karel Husa v roce 1956 (Credit Cornell University)

Příloha č. 7 – Karel Husa na Václavském náměstí v Praze, 1990

Příloha č. 8 – Karel Husa s dcerou a vnukem, Praha 1993

Příloha č. 9 – Zdeněk Šesták, absolvent Státní konzervatoře v Praze (1950)

Příloha č. 10 – Zdeněk Šesták (foto Josef Váša)

Příloha č. 11 – Zdeněk Šesták

Příloha č. 12 – Zdeněk Šesták, současná fotografie

Příloha č. 13 – Zdeněk Šesták a Jiří Teml (zleva)

Příloha č. 14 – Jiří Teml, předávání Výroční ceny OSA 2014

Příloha č. 15 – Jiří Teml

Příloha č. 16 - Jiří Teml (uprostřed), foto Pražské jaro/Zdeněk Chrapek

Příloha č. 17 – Jiří Teml s prof. Václavem Riedlbauchem a prof. Jiřím Hlaváčem

Přílohy

Příloha č. 1 – Autorizovaný chronologický seznam skladeb Karla Husy

- *Sonatina pro klavír* (1943), Fr. A. Urbánek, ČR, AMP/GS
- *Smyčcový kvartet č. 0* (1943), ČR
- *Studentská ouvertura pro orchestr* (1945), ČR
- *Sinfonietta pro orchestr* (1946), ČR
- *Suita pro violu a klavír* (1945), AMP/GS
- *Sonatina pro housle a klavír* (1945), AMP/GS
- *Trois Fresques* (Tři fresky pro orchestr, 1947)
- *Quatuor á cordes No. 1* (Smyčcový kvartet č. 1, 1948), SCH
- *Divertimento pour cordes* (Divertimento pro smyčce, 1948), SCH
- *Sonata No. 1 pour piano* (Sonáta č. 1 pro klavír, 1949), SCH
- *Concertino pour piano et orchestre* (Concertino pro klavír a orchestr, 1950), SCH
- *Évocations de Slovaquie pour clarinet, viola et violoncello* (Slovenské evokace, 1951), SCH
- *Musique d'amateurs pour petit orchestre* (Hudba pro amatéry pro malý orchestr, 1952), SCH
- *Symphonie No. 1 pour orchestre* (1953), SCH
- *Portrait pour orchestre de cordes* (Portrét pro smyčcový orchestr, 1953), SCH
- *Quatuor á cordes No. 2* (Smyčcový kvartet č. 2, 1953), SCH
- *Four little pieces for strings* (Čtyři maličkosti pro smyčcový orchestr, 1955), SCH

- *8 Bohemian duets, Piano 4hds* (Osm českých duet pro klavír na čtyři ruce, 1955), SCH
- *Twelve moravian songs for voice and piano* (Dvanáct moravských písní pro zpěv a klavír, 1956), SCH
- *Fantasies for orchestra* (Fantazie pro orchestr, 1957), SCH
- *Elegy for piano* (Elegie pro klavír, 1957), TP
- *Divertimento for brass and percussion* (Divertimento pro žesťové a bicí nástroje, 1958), AMP/GS
- *Poème pour alto et orchestre de chambre* (Poema pro violu a komorní orchestr, 1959), SCH
- *Élegie et Rondeau pour saxophone alto et orchestre* (Elegie a rondo pro altový saxofon a orchestr, 1960), AL
- *Mosaïques pour orchestre* (Mozaiky pro orchestr, 1961), SCH *Sérénade pour quintette a cordes, harpe and xylophone* (Serenáda pro dechový kvintet, smyčce, harfu a xylofon, 1963), AL
- *Fresque for orchestra* (Freska pro orchestr, 1963), AMP/GS
- *Festive ode for chorus, orchestra or band* (Slavnostní óda pro sbor a orchestr nebo band, 1964), ECS
- *Concerto for brass quintet and string orchestra* (Koncert pro žesťový kvintet a smyčcový orchestr, 1965), AL
- *Deux préludes pour flute, clarinette et basson* (Dvě preludia pro flétnu, klarinet a fagot, 1966), AL
- *Concerto for alto saxophone and concert band* (Koncert pro altový saxofon a dechový orchestr, 1967), AMP/GS
- *String quartet No. 3* (Smyčcový kvartet č. 3, 1968), AMP/GS

- *Divertimento for brass quintet* (Divertimento pro žesťový kvintet, 1968), AMP/GS
- *Music for Prague 1968 for band* (Hudba pro Prahu 1968 pro band, 1969), AMP/GS
- *Music for Prague 1968 for orchestra* (Hudba pro Prahu 1968 pro orchestr, 1969), AMP/GS
- *Apotheosis of this Earth for band* (Apoteóza této Země pro dechový orchestr a sbor, 1970), AMP/GS
- *Concerto for percussion and wind ensemble* (Koncert pro bicí nástroje a dechový ansámbl, 1971), AMP/GS
- *Two Sonets from Michelangelo for orchestra* (Dva sonety podle Michelangela pro orchestr, 1971), AMP/GS
- *Apotheosis of this Earth for orchestra and chorus* (Apoteóza této Země pro orchestr a sbor, 1971), AMP/GS
- *Al fresco for band* (Freska pro band, 1973), AMP/GS
- *Sonata for violin and piano* (1973), AMP/GS
- *Concerto for trumpet and wind orchestra* (Koncert pro trubku a dechový orchestr, 1973), AMP/GS
- *The steadfast tin soldier, ballet for orchestra* (Statečný cínový vojáček, 1974), AMP/GS
- *Sonata for piano No. 2* (1973), AMP/GS
- *Monodrama, ballet for orchestra* (Monodrama, balet pro orchestr, 1975), AMP/GS
- *An American Te Deum for baritone, chorus and wind ensemble* (Americké Te Deum pro baryton, sbor a dechový orchestr, 1976), AMP/GS

- *An American Te Deum for baritone, chorus and orchestra* (Americké Te Deum pro baryton, sbor a orchestr, 1977), AMP/GS
- *Landscapes for brass quintet* (Krajiny pro žesťový kvintet, 1977), AMP/GS
- *Pastoral for string orchestra* (Pastorale pro smyčcový orchestr, 1979), AMP/GS
- *Three dance sketches for percussion, 4 players* (Tři taneční skici pro čtyři hráče na bicí nástroje, 1979), AMP/GS
- *The Trojan Women ballet for orchestra* (Trojanky balet pro orchestr, 1980), AMP/GS
- *Intradas and Interludes for 7 trumpets and timpani* (Intrády a Interludia pro 7 trubek a tympány, 1980), AMP/GS
- *Three Moravian songs, chorus, SATB* (Tři moravské písně pro smíšený sbor, 1981), AMP/GS
- *Every day, chorus, SATB* (Každý den pro smíšený sbor, 1981), AMP/GS
- *Fanfare for brass ensemble and percussions* (Fanfáry pro žesťový ansámbl a bicí nástroje, 1981), AMP/GS
- *Sonata á tre for clarinet, violin and piano* (Sonáta pro klarinet, housle a klavír, 1981), AMP/GS
- *Recollections for wind quintet and piano* (Rozpomínání pro dechový kvintet a klavír, 1982), AMP/GS
- *Concerto for wind ensemble* (Koncert pro dechový ansámbl, 1982), AMP/GS
- *Cantata for male chorus and brass quintet* (Kantáta pro mužský sbor a žesťový kvintet, 1983), AMP/GS
- *Concertino for piano and wind ensemble. Version with orchestra 1949* (Concertino pro klavír a dechový ansámbl. Verze s orchestrem 1949, 1983), SCH

- *Reflections. Symphony No. 2 for orchestra* (Symfonie č. 2 „Odrazy“ pro orchestr, 1983), AMP/GS
- *Smetana fanfare for band* (Fanfára na Smetanovu hudbu, 1984), AMP/GS
- *Variations for violin, viola, violoncello and piano* (Variace pro housle, violu, violoncello a klavír, 1984), AMP/GS
- *Symphonic suite for orchestra* (Symfonická suita pro orchestr, 1984), AMP/GS
- *Concerto for orchestra* (Koncert pro orchestr, 1986), AMP/GS
- *Concerto for organ and orchestra* (Koncert pro varhany a orchestr, 1987), AMP/GS
- *Frammenti for organ* (Fragmenty pro varhany, 1987), AMP/GS *Concerto for trumpet and orchestra* (Koncert pro trubku a orchestr, 1987), AMP/GS
- *Scenes from the Trojan Women for orchestra* (Scény z baletu Trojanky pro orchestr, 1988), AMP/GS
- *Concerto for violoncello and orchestra* (Koncert pro violoncello a orchestr, 1988), AMP/GS
- *String Quartet No. 4* (Smyčcový kvartet č. 4, 1990), AMP/GS
- *Overture "Youth" for orchestra* (Ouvertura „Mládí“ pro orchestr, 1991), AMP/GS
- *Cayuga lake. Memories for chamber orchestra* (Jezero Cayuga. Paměti pro komorní orchestr, 1992), AMP/GS
- *Tubafest celebration fanfare for 4 tubas* (Slavnostní fanfáry pro čtyři tuby, 1992), AMP/GS
- *Concerto for violin and orchestra* (Koncert pro housle a orchestr, 1993), AMP/GS
- *Five poems for wind quintet* (Pět poem pro dechový kvintet, 1994), AMP/GS

- *Les couleurs fauves for wind ensemble* (Divoké barvy pro dechový ansámbli, 1995), AMP/GS
- *Divertimento for wind ensemble, arr. J. Boyd* (Divertimento pro dechový ansámbli, arr. J. Boyd, 1995), LM
- *Midwest celebration for three brass choirs and percussions* (Středozápadní slavnosti pro tři žesťové soubory a bicí nástroje, 1996), AMP/GS
- *Celebration for orchestra* (Slavnost pro orchestr, 1997), rukopis
- *Postcard from home for saxophone and piano* (Pohlednice z domova pro saxofon a piano, 1997), AMP/GS
- *Song for mixed chorus* (Píseň pro smíšený sbor, 2000), AMP/GS *Sonatina for flute and piano, op. 6* (Transkripce Sonatiny pro housle a klavír, 2001), AMP/GS
- *8 Bohemian Sketches for flute, clarinet and piano*. Transcription of 8 Bohemian
- *Duos by M. Webster* (Transkripce Osmi českých duet M. Webstera, 2005), SCH
- *Cheetah for wind ensemble* (Leopard pro dechový ansámbli, 2007), AMP/GS
- *Three studies for solo clarinet* (Tři studie pro sólový klarinet, 2007), eBP
- *4 Bohemian Sketches for oboe and piano* (4 české skici pro hoboj a klavír, 2010), SCH
- *Little Scherzo for piano* (Malé scherzo pro klavír, 2011), SCH

Nakladatelé

- ČR Český rozhlas Praha
- AMP/GS G. Schirmer New York
- SCH Schott Mainz a M.

- TP Presser Philadelphia
- AL A. Leduc Paris
- E. C. S. Schirmer Boston
- eBP Editio Bärenreiter Praha
- BA Bärenreiter Kassel
- LG Lawson-Gould New York
- LM Ludwig Music Cleveland ²¹⁷

²¹⁷ VYSLOUŽIL, Jiří. *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*. Praha: Nakladatelství AMU, 2011. ISBN 978-80-7331-210-7. s. 161-166.

Příloha č. 2 – Seznam skladeb Zdeňka Šestáka podle žánrů

Orchestrální a vokálně – symfonická hudba

- Symfonická předehra "*Padlým bojovníkům*" (1950)
absolventská skladba na Pražské konzervatoři, 1. cena na soutěži k 5. výročí osvobození v Ostravě
- *Symfonická fantazie* (Variační - 1966)
- *Symfonie č. 2* (1970)
reakce na události osudového roku 1968, pro autora „Osudová“
- *Symfonie č. 3* (1971)
- *Symfonie č. 4* - pro smyčcový orchestr (1973)
- *Symfonie č. 5 "Chronos"* (1978)
- *Symfonie č. 6 "Věčný nepokoj srdce"* (1979)
- *Koncert pro smyčcový orchestr* (1973) - zvláštností je použití pětihlasé fugy
- *Sonata sinfonica pro orchestr dechových nástrojů, zvony a tympány* (1976)
- Symfonické variace "*Zpřítomnění okamžiku*" (1980)
- Symfonická freska "*Paměť*" (1981)
- Symfonický dramatický obraz "*Euripides*" (2001)
- Koncert pro housle č. 1 "*Sursum corda*" (1981)
- Koncert pro housle č. 2 "*Jan houslista*" (1983)
- Koncert pro violu "*Sokratovské meditace*" (1982)
- Koncert pro violoncello č. 1 "*Světlo naděje*" (2002)
- Koncert pro violoncello č. 2 "*Cesta poznání*" (2005)

- Vokálně symfonický fragment "*Fatum*" (podle Sofokla) pro sóla, smíšený sbor, orchestr a varhany (1983).
- Oratorium "*Královna Dagmar*" (libreto Dagmar Ledečová), 1989.

Vokální a duchovní hudba

Písňové cykly s klavírem:

- *Čtyři dramatické fragmenty podle Manon Lescaut Vítězslava Nezvala* (Komorní kantáta), 1975
- *Blahoslavenství hudby*. Cyklus písní pro bas a klavír na básně Vladimíra Šefla, 1983
- *Hořké smutky Françoise Villona* pro tenor a klavír, 1983
- *Česká hudba*. Cyklus písní na verše Vladimíra Šefla pro bas a klavír, 1984
- *Dalekáť cesta má...* Cyklus písní na verše K. H. Máchy pro baryton a klavír, 1984
- *Neutíkej mi, chvíle blouznivá* pro tenor a klavír (na verše Josefa Hory), 1984
- *Hlas milého svého slyším* (na biblický text Písně písní) pro mezzosoprán a klavír, 1985
- *Naléhavý souzvuk tvarů* (na verše Michelangela Buonarrotiho) pro bas a klavír, 1989
- *Hledání moudrosti* (na biblický text Knihy Kazatel) pro baryton a klavír, 1990
- *Moudrost lásky*. Komorní kantáta na texty Josefa Jelena pro soprán, bas a klavír, 1991

Sborové cykly - poemy a capella:

- *Hommage à Apollinaire*, 1972
- *Portrét Konstantina Biebla*, 1974
- *Puškinské vigilie*, 1978

Skladby pro dívčí (dětský) sbor s klavírem:

- *Co to zvoní, co to cinká*. Dětské sbory s klavírem na texty Jana Čarka, 1959
- *Zvěstování jara*. Kantáta na slovanskou lidovou poezii, 1979
- *Vítej, slunko líbezné*. Kantáta na českou lidovou poezii, 1980
- *Vychádzalo súnečko*. Kantáta na moravskou lidovou poezii, 1980
- *Kdež ta ruože prokvitá*. Kantáta na českou středověkou poezii, 1982
- *V nově zem se zase směje*. Kantáta na texty A. J. Puchmajera, 1984

Duchovní hudba:

Mše

- *Missa brevis Citolibensis*, 1949

Kantáty

- *In Deo speravit cor meum*, 1976 (Kantáta pro smíšený sbor a capella na žalmové texty doby postní.)
- *Cantate Domino canticum novum*, 1981

- *Laudate Dominum omnes gentes*, 1983
- *Excita, Domine corda nostra*, 1989
- *Laetentur coeli et exultet terra*, 1992
- *Canticum poeticum de Adalberto sancto pro sóla, sbor a varhany*, 1996

Všechny kantáty vydala tiskem Alliance Publications, Inc., Sinsinava, USA

Komorní hudba pro smyčcové nástroje

- Smyčcový kvartet č. 1
Získal 4. cenu v soutěži Hábova kvarteta
- Smyčcový kvartet č. 2
- Smyčcový kvartet č. 3 "Akroasis" (1974)
- Smyčcový kvartet č. 4 "Známý hlas" (1975)
In memoriam Benjamin Britten - nebyl proveden
- Smyčcový kvartet č. 5 "Labyrint duše" (1976)
Proveden Kroftovým kvartetem
- Smyčcový kvartet č. 6 "Máchovské variace" (1993).
Uvedlo Kociánovo kvarteto
- Smyčcový kvartet č. 7 "Soliloquia" (1994)
- Smyčcový kvartet č. 8 "Hledání světla" (1996)
- Smyčcový kvartet č. 9 "Sisyfos" (1999)
Premiérovalo Stamitzovo kvarteto, s primáři Vítězslavem Černochem
- Smyčcový kvintet č. 1 "Concentus musicus" (1975)

- Smyčcový kvintet č. 2 "Conscientia temporis" (2000)
- Smyčcový sextet "Chvála života" (2001)²¹⁸

Komorní hudba pro dechové nástroje

- *Concertino pro dechový kvintet* (1964)
- *Divertimento concertante* pro pět dechových nástrojů (1966)
- *Pět virtuózních invencí pro fagot* (1966)
- *Sonata pro dva klarinety* (1967)
- *Tři metamorfozy pro flétnu* (1968)
- *Musica tripartita* pro klarinet (1968)
- *Partita profana* (1975)
- *Euterpé* pro hoboj a klavír (1977)
- *Gratulační kasace* (1977)
- *Sonata da camera* pro dechové nástroje (1978)
- *Evocationes paschales* pro trubku a varhany (1993)
- *Sonata "Dies laetitiae"* (Den radosti) pro trubku a varhany (1994)
- *Partita capriccioso* (Hommage à Jan Vent) pro dechové nástroje (1997)
- *Symposium musicum* pro dechový ansámbl (1997)
- *Herakleitos* (Movimenti musicali per nove stromenti a fiato). (1998)
- *Nonetto* (Hommage à Josef Triebensee) pro dechové nástroje a kontrabas (1997)

²¹⁸ ŠUŠLÍK, Petr: Koncertantní violová tvorba českých skladatelů po 2. Světové válce, Osobnost Zdeňka Šestáka. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2012, s. 30

- *Musica bizzara* pro fagot a klavír (1999)
- *Trois pièces pro klarinet a klavír* (2001)

Příloha č. 3 – Seznam skladeb Jiřího Temla podle žánrů

Orchestrální skladby

- *Karlovarská suita pro komorní orchestr* (1966)
- *Baletní partita pro malý orchestr* (1966)
- *Žertovný kvapík pro velký orchestr* (1972)
- *Suita giocosa pro malý orchestr* (1973)
- I. symfonie „*Lidé a prameny*“ (1976)
- *Signál* – symfonická věta pro orchestr (1976)
- *Tři promenády* – malý koncert pro orchestr (1983)
vznikla k 150. výročí Karlovarského symfonického orchestru
- Concerto grosso pro komorní orchestr „*Pocta Händelovi*“ (1984)
- II. symfonie „*Válka s mloky*“ (1987)
- *Písecké divertimento pro komorní orchestr* (1989)
- *Capriccia pro komorní orchestr* (1989)
- *Jubilejní variace* – symfonická věta ke 100. Výročí narození Bohuslava Martinů (1989)
- *Serenata piccola pro komorní orchestr* (1990)
- *Musica piccola per archi e fiati*
- *Epitaf* – symfonická věta pro smyčce a bicí (Památce Vlasty Škampové). (1992)
- *Omaggi „slavnostní hudba pro Plzeň“*
komponovaná ke 700. výročí založení města Plzně (1994)

- *Legenda pro smyčce, harfu a bicí nástroje* (1996)
- *III. symfonie „Kafka“* (1998)
- *Taneční suta pro dechový orchestr* (2000)
- *Concerto grosso č. 2 pro dvoje housle, violoncello a smyčce* (2001)
- *Concerto grosso č. 3 pro flétnu, fagot a smyčce* (2002)
- *Aenigma vitae (Hommage à Leoš Janáček)* pro symfonický orchestr (2003)
- *Krakatit* – symfonická věta pro velký dechový orchestr (2010)

Koncertantní skladby pro sólový nástroj a orchestr

- *Fantasie pro klarinet a komorní orchestr* (1969)
- *Concertino pro lesní roh a komorní orchestr* (1970)
- *Toccata pro housle a orchestr* (1974)
- *Koncert pro housle a orchestr* (věnováno Janu Sedláčkovi). (1979)
- *Concertino pro hoboj a komorní orchestr „Hommage Vivaldi“* (1993), I. cena v skladatelské soutěži Nadace festivalu komorní hudby v Českém Krumlově
- *Concerto rustico per salterio ed archi* (2004), II. cena v soutěži Občanského sdružení cimbalistů ČR, Valašské Meziříčí
- *Concerto per clavicembalo ed orchestra da camera* (2008)
psáno pro Moniku Knoblochovou
- *Concerto per clavicembalo* (2008)
komponováno pro festival Pražské premiéry
- *Salve Paganini* – pro čtyřruční klavír a orchestr (2011)

objednávka švýcarského dirigenta Simona Samartina

- *Koncert pro varhany a orchestr č. 3* (2013)

objednávka Symfonického orchestru FOK

Koncertantní skladby pro skupinu nástrojů a orchestr

- *Concerto pro dechové kvinteto a smyčce* (1967)
- *Koncert pro violoncello, smyčce, klavír a bicí nástroje* (1980)
- *Fantasie - koncert pro housle, harfu a orchestr* (1983)
- *Koncert pro varhany, smyčce, trubky a bicí* (1985)
- *II. koncert pro varhany, žesťové, smyčcové a bicí nástroje* (1994)
- *Legenda pro housle, harfu a smyčce* (1996)
- *Concerto doppio per due Clarinetti ed orchestra "Zwei Schallensteine"* (2007)
psáno pro švýcarský festival Menhir/Falera
- *Dvojkonzert pro flétnu (pikolu), klavír a smyčce* (2009)

Komorní skladby instrumentální pro sólový nástroj

Klavír, cembalo

- *Hudbička, dětské klavírní skladby* (1971)
- *Hudbička II, dětské klavírní skladby* (1972)
odměněno ve skladatelské soutěži ČHF 1972
- *Pět malých etud pro klavír* (1978)

věnováno prof. Jindřichu Durasovi

- *Commedia del arte pro sólové cembalo* (1987)

psáno pro Jitku Navrátilovou

- *Čtyři věty pro klavír* (1997)

věnováno prof. Karlu Frieslovi

- *Dyptich pro cembalo* (1999)

psáno pro cembalovou soutěž Pražského jara

- *Pět tanců pro cembalo* (2004)

Varhany

- *Musica brevis per organo* (1967)

- *Fantasia appassionata per organo* (1972)

2. cena v soutěži ČHF 1974 pro interpretační soutěž Pražského jara

- *Alchymisté – 6 skladeb pro varhany* (1984)

- *Tři skladby pro varhany* (2003)

úprava původní skladby pro varhany a bicí pro Karla Paukerta

- *Fantasietta – Hommage a Buxtehude* (2008)

psáno pro Karla Paukerta

Harfa

- *Kaligramy – 7 skladeb pro harfu* (1984)

Akordeon

- *Miniatury pro akordeon* (1972)
- *Rondo pro akordeon* (1974)

Housle

- *Partita pro sólové housle* (1998)
věnováno Jiřímu Tomáškov

Viola

- *Monolog pro sólovou violu* (1986)
psáno pro Jana Pěrušku

Violoncello

- *Partita pro violoncello sólo* (1976)

Klarinet

- *Pět kusů pro sólový klarinet* (1973)
- *Sólo pro Šmahu* (2018)

Komorní tvorba

Pro dva nástroje:

- *Komorní hudba pro fagot a klavír* (1968)
- *Baletto per due* pro hoboj a fagot (1968)
- *Preludium, Andante a Fuga* pro housle a violu (1970)

- *Komorní hudba pro hoboj a klavír* (1971)
- *Šest houslových duet* (1973)

věnováno dr. Vlastě Bokůvkové, získalo III. cenu v rozhlasové soutěži skladeb pro mladé interprety
- *Čtyři invence pro housle a kytaru* (1977)
- *Trittico per corno e organo* (1981)
- *Obelisk – koncertní fantazie pro housle a klavír* (1983)

psáno pro Břetislava Novotného
- *Mozaika – koncertantní hudba pro housle a klavír* (1985)

věnováno Jiřímu Tomáškoví a J. Růžičkovi
- *Klarinetový špalíček – 6 snadných skladeb pro klarinetové duo* (1985)
- *Teatro piccolo per fagotto e pianoforte, 1986*

provedeno na Mezinárodním hudebním festivalu v Brně 1986–I. bienale soudobé hudby
- *Árie a tanec pro anglický roh a varhany* (1986)

psáno pro Jiřího Hebdu
- *Habanéra pro anglický roh a klavír* (1987)

psáno pro Jiřího Hebdu
- *Pantomima pro flétnu a klavír* (1987)

povinná skladba Concertina Praga
- *Dramatické scény pro trubku a klavír* (1987)

objednávka Concertino Praga
- *Komorní hudba pro klarinet a klavír* (1989)

věnováno Vlastimilu Marešovi

- *Meditace a rozkoše – dvě věty pro violu a cembalo podle Jana Zrzavého* (1990)
- *Příběh s happyendem pro flétnu a harfu* (1991)
- *Tři skladby pro varhany a bicí* (1992)
pro Karla Paukerta
- *Taneční hodiny – suita pro housle a klavír* (1992)
psáno pro Jiřího Tomáška a Josefa Růžičku
- *Quodlibet – 4 drobné skladby pro anglický roh a housle* (1992)
- *Hommage a Maigret pro basklarinet a klavír, 1993*
psáno pro Due Boemi di Praga
- *Kaleidoskop – koncertní hudba pro housle a klavír* (1993)
- *Relief pro housle a klavír* (1995)
- *Partita semplice pro trubku a varhany* (2000)
psáno pro Josefa Prokopa, hlasatele Českého rozhlasu 3
- *David a Goliáš pro flétnu a varhany* (2001)
- *Komorní hudba pro violu a klavír* (2002)
- *Divertimento pro housle a violu* (2002)
věnováno Jiřímu Tomáškoví a Gabriele Kubátové
- *Čtyři nálady pro housle a violoncello* (2004)
psáno pro Lucii Hůlovou a Martina Sedláka
- *Cesta ke světlu pro dvoje housle – Hudba k obrazům Zdenka Hajného* (2004)
- *Variace pro modrý salón pro housle a klavír* (2004)

věnováno Václavu Lokvencovi

- *Hudba k vernisáži pro dvoje housle* (2005)
- *Malá galerie pro akordeon a violoncello* (2005)

psáno pro Jaroslava Vlacha

- *Mozartovská křížovka – variační pasticcio z úryvků Mozartových skladeb a vlastní spojovací hudby pro dvoje housle* (2006)

psáno pro Duo Eco Pavla a Eva Franců

- *Krumlovské maškary – suita pro zobcovou flétnu a cembalo* (2006)

inspirováno malbami Jiřího Lederera z maškarního sálu v Českém Krumlově

- *Půjdeme spolu do Betléma* – pásmo koled a vánočních písní pro violoncello a bicí (2006)
- *Tetínské variace* – 5 malých variací na píseň Josefa Vorla a Josefa Krasoslava Chmelenského *Nad Berouňkou pod Tetínem* pro dvoje housle (2006)

- *Fantazie a rondo pro hoboj a housle* (2006)

psáno pro Vítězslava Černocho

- *Přišla k nám radostná novina* – pásmo vánočních písní a koled pro dvoje housle (2006)

psáno pro Duo Eco Pavla a Eva Franců

- *Čtvero denních dob aneb Vivaldi v Čechách pro dvoje housle* (2008)

psáno pro Duo Echo Pavla a Eva Franců

Pro tři nástroje:

- *Divertimento pro housle, violoncello a klavír* (1974)

věnováno prof. Antonínu Špeldovi

- *Trio pro flétnu, hoboj a klavír* (1975)
- *Čtyři malé studie pro housle, kytaru a akordeon* (1975)
- *Kolokvia – 5 skladeb pro hoboj, klarinet a fagot* (1980)
- *Dřevěná muzika – krátké skladbičky pro sopránovou zobcovou flétnu, housle (klarinet) a bicí nástroje (orffovské)*. (1980)
- *Divertimento giocoso pro flétnu, housle a violoncello* (1996)
- *Trio eufonico pro flétnu, housle a klavír* (1999)
pro soubor Trio eufonico
- *Dvě folklorní studie pro flétnu, violu a harfu* (1999)
- *Trio gaio pro hoboj, klarinet a fagot* (1999)
- *Dva obrázky z Bertramky pro housle, violoncello a klavír* (2000)
- *Commedia e danza per clarinetto, violino e pianoforte* (2000)
- *Čtyři miniatury pro smyčcové trio* (2003)
- *Epigramy pro flétnu, housle a klavír* (2004)
pro Trio eufonico
- *Strnadela – hudba k vernisáži výstavy obrazů Petra Strnada pro flétnu, housle a klavír* (2005)
- *Tři fresky pro housle, violoncello a klavír* (2008)

Pro čtyři nástroje:

- *I. smyčcový kvartet* (1970)
- *Tři bagatelly pro housle, hoboj, klarinet (basklarinet) a klavír* (1977)

- *Tři kusy pro smyčcové kvarteto „Vivat Stravinskij“* (1978)
- *II. smyčcový kvartet „Vivat Stravinskij“* (1986)
přepracovaná skladba z roku 1978
- *III. smyčcový kvartet „Fantastické scény“* (1988)
- *Shakespearovské motivy pro flétnu, housle, violoncello a cembalo* (1990)
- *IV. smyčcový kvartet „Divertimento“* (1996)
věnovaný Karlu Mlejnkovi
- *Partita pro flétnu, housle, violoncello a klavír* (2001)
psáno pro Ensemble Martinů
- *Divertimento rustico pro 4 klarinety* (2002)
- *V. smyčcový kvartet* (2013)
psáno pro Sedláčkovu kvarteto

Pro pět nástrojů:

- *Starofrancouzské divertimento pro dechové kvinteto* (1965)
- *Quinteto per ob, cr, vno, vla, vc* (1972)
- *Druhý dechový kvintet* (1978)
věnováno Českému dechovému kvintetu
- *Barokní suita pro Barock Jazz Quintet* (1980)
- *Suita piccola pro 5 dechových nástrojů* (1996)
věnováno Concertinu Praga
- *Metamorfózy pro flétnu, klarinet, klavír, kontrabas a bicí* (1998)
psáno pro Barock Jazz Quintet

- *Šumavské variace pro 2 housle, violu, violoncello a kontrabas* (2007)

Pro šest a více nástrojů:

- *Rozmarné léto* – hudební žert pro noneto podle Vladislava Vančury (1989)
psáno pro České noneto
- *Pidluke–padluke* – sextet pro dechové nástroje z podnětu grafiky Jiřího Šalamouna (1995)
- *Dvě invence pro noneto a bicí nástroje* (1996)
- *Hommage à Michelangelo pro varhany, žesťové kvinteto a bicí nástroje* (2000)
- *Concertino pro varhany (cembalo) a dechové kvinteto* (2003)
psáno pro Karla Paukerta

Komorní skladby s vokálním podílem

- *Zelená flétna* – melodram pro recitaci, flétnu, violu a harfu na verše Miroslava Floriana (1983)
- *Jízda na luční kobylce* – pět písní pro baryton a klavír na verše Miroslava Floriana (1984)
- *Sonety* – cyklus písní na texty Williama Shakespeara v překladu Miroslava Macka pro baryton a komorní orchestr nebo klavír (1997)
věnováno Romanu Janálovi
- *Halasení* – melodram na verše Františka Halase pro recitátora a klavír (2000)
- *Sapientia I* – cyklus písní na latinské texty pro baryton a klavír (varhany). (2001)

- *Divadlo svět* – melodram na text Williama Shakespeara v překladu Josefa Václava Sládka pro recitátora a cembalo (2002)
- *Sapientia II* – cyklus písní na latinské texty pro baryton a klavír (varhany). (2002)
- *Lásko* – melodram pro recitátora, flétnu a violu na verše Václava Lokvence (2005)
- *Sapientia III* – cyklus písní pro mezzosoprán a harfu (2005)
psáno pro Kateřinu Englichovou
- *Ave Maria pro soprán, klarinet a klavír* (varhany, nebo dětský sbor a varhany). (2005)
- *Moudrého Katona* mravní poučování v překladu Jana Ámose Komenského pro mezzosoprán a cembalo (2007)

Sborová tvorba

Pro mužské hlasy

- *Tři negalantní kuplety pro mužský sbor a capella* (1985)
- *Dve svatové* – pro mužský sbor na slovenskou lidovou poezii (2003)
oceněno v skladatelské soutěži 2004

Pro ženské (dívčí) hlasy

- *Tři žertovné madrigaly pro ženský (dívčí) sbor na slova moravské lidové poezie* (1973)
III. cena ve sborové soutěži v Jihlavě 1974

- *Přání* – píseň pro vokální soubor s doprovodem klavíru nebo rytmické skupiny (1976)

- *Šest písniček ze studánky pro dívčí sbor, housle a bicí nástroje na českou poezii* (1981)

I. cena Festivalu vokální tvorby Jihlava 1982, provedeno na Pražském jaru 2007

- *Travačky* – vokální rondo pro dívčí (ženský) sbor a capella na texty moravské lidové poezie (1981)

- *Čtyři moravské písničky pro dívčí (ženský) sbor a flétnu* na texty moravské lidové poezie (1982)

provedeno na smetanovských dnech Plzeň 1982

- *Marijanek* pro dívčí sbor a bicí na texty ze Sušilovy sbírky (1983)
- *Opavské písničky pro dívčí (ženský) sbor s doprovodem klavíru na lidové texty* (1988)

věnováno Dívčímu pěveckému sboru Pedagogické školy v Krnově

- *Vivat Gaudeamus* pro ženský (dívčí) sbor a bicí nástroje (2002)
- *Gloria* pro ženský (dívčí) sbor a capella na liturgický text (2007)
- *Laudate Dominum*, dvojsbor pro ženský (dívčí) sbor (2010)

Pro smíšené sbory

- *Přání* – píseň pro vokální soubor s doprovodem klavíru nebo rytmické skupiny (1976)

- *Tři písničky pod pantoflem* – smíšené sbory a capella na slova moravské lidové poezie (1981)

III. Cena Festivalu vokální tvorby Jihlava

- *Den přelavný jest k nám přišel* pro smíšený sbor, žesťové kvinteto, varhany a bicí nástroje (1990)

Harmonizace, úprava a instrumentace duchovních písní Václava Holana Rovenského ze sbírky Kaple královská zpěvní a muzikální

- *Kredo* – cyklus smíšených sborů na verše Jana Tůmy (1998)
 - I. cena Festivalu sborového umění Jihlava 2000
- *Laudete Jesus Christus pro smíšený sbor a capella* (2000)
 - pro sbor sv. Cecílie, Poděbrady
- *Missa piccola per coro misto e violino solo* (2004)
- *Sapientia IV* na latinské texty pro smíšený sbor a capella (2006)
 - I. cena v soutěži Unie českých pěveckých sborů 2006
- *Hohes Lied* pro smíšený sbor a capella (2007)
- *Vonička* – cyklus smíšených sborů na texty lidové poezie (2007)
 - III. Cena Festivalu vokální tvorby Jihlava
- *Sapientia V* pro smíšený sbor a capella (2010)
 - II. cena Festivalu vokální tvorby Jihlava
- *České mešní ordinarium* pro lidový zpěv a varhany (2011)
 - III. cena skladatelské soutěže, I. a II. neuděleny
- *Masopust* pro smíšený sbor a capella (2012)
 - I. cena Festivalu vokální tvorby Jihlava

Pro dětské sbory

- *Pětilístek* – 5 písniček pro dětský sbor a klavír (1972)

III. cena Jirkov 1973

- *Vymyšlenky* – 5 písniček pro dětský sbor s klavírem (1973)
odměna ve sborové soutěži Jirkov 1973
- *Písničky z Tramtárie* pro dětský sbor s doprovodem houslí a violoncella (1973)
- *Tři pentatonické písničky pro děti* (1973)
- *Kalamajka mik, mik, mik* – 3 dětské sbory a capella (1973)
- *Škola* – mikrokantáta pro 2 dětské sólisty a dětský sbor s doprovodem klavíru na text Márii Razusové-Martákové (1975)

III. cena Jirkov 1976

- *Všelijaké písničky* – čtyři dětské sbory s doprovodem klavíru (1975)

I. cena Jirkov 1976

- *Tři směšné písničky* pro dětský sbor s doprovodem klavíru (1975)

III. cena Jihlava 1976

- *Zlatá brána* – pochodová píseň pro dětský sbor s doprovodem klavíru na text Miroslava Floriana (1975)
- *Sluníčko* – sbírka písniček pro děti předškolního věku se snadným doprovodem nástrojů nebo klavíru (1976)

II. cena Svátky písní Olomouc 1976

II. cena mezinárodní soutěže dětské písně Moskva 1976

- *Písničky z trávy* – cyklus dětských (dívčích) sborů s doprovodem sólových houslí na slova lidové poezie (1976)

III. cena Jirkov 1977

- *Mateřidouška* – cyklus dětských sborů s doprovodem klavíru (1977)

III. cena Svátků písní Olomouc

- *Tři májové dětské sbory s doprovodem klavíru* (1977)
- *Písničky na prázdniny i do školy pro dětská sóla, dětský sbor a capella* (1979)
zvláštní cena Jirkov 1979
- *Čtyři písničky pro maminky, tatínky, babičky a dědečky* (1980)
III. cena Jirkov
- *Písničky o zvířátkách a metru* pro dětský sbor s doprovodem flétny nebo jiného sopránového nástroje (1981)
III. cena festivalu Jihlava
- *Rýmovačky s ozvěnou* – dvojsbor pro dva dětské sbory a capella (1983)
- *Cirkus Rámus* – tři písničky pro nejmenší na text V. Fischera, 1984 (I. místo v mezinárodní rozhlasové soutěži OIRT Praha 1984)
- *Jak to bylo dál* – pět dětských sborů s doprovodem bicích nástrojů na texty Dagmar Leděčové (1984)
- *Kolotoč* – 4 písničky pro děti předškolního věku s doprovodem klavíru a dětských hudebních nástrojů na texty Václava Fischera (1986)
- *Vánoční* – písnička pro děti předškolního věku s doprovodem klavíru na text Martiny Drijverové (1987)
- *Splnilo se Písmo svaté* – pásmo vánočních písní a koled v úpravě pro dětská sóla, dětský sbor, žesťové kvinteto, malý orchestr a varhany (1991)
- *Koledníček* – jednoduché úpravy známých koled a vánočních písní pro tři hlasy (tři nástroje nebo zpěv a dva nástroje). (1994)
- *Ta naše písnička* – směs národních písní v úpravě pro dětský sbor a instrumentální soubor nebo klavír (1996)
- *Svatá noc* – pásmo vánočních písní a koled pro dětská sóla, dětský sbor, malý orchestr a varhany (2001)

- *Gloria in excelsis Deo* – vánoční písně a koledy z celého světa pro dětský sbor a symfonický orchestr (2001). (upraveno pro dětský sbor, harfu a bicí pro koncert Kühnova dětského sboru v Norimberku, 2008).
- *Ave Maria pro soprán, klarinet a klavír (varhany) nebo dětský sbor a varhany* (2005)
- *Tři maďarské koledy v úpravě pro dětský sbor a harfu* (2006)
- *Radostný cirkus* – pro Dětskou operu Praha, 2006 (složeno z vokálních skladeb a cyklů pro děti a příkomponovaných částí v podobě předeher, doher aj.).
- *Tři korejské lidové písně pro dětský sbor, klavír a bicí nástroje* (2006)

psáno pro zájezd Kühnova dětského sboru do Koreje

Kantátová díla

- *Zakletá dcera* – kantáta pro sóla, sbor a orchestr na text Karla Jaromíra Erbena (1974)
- *Ach, ta vojna* – cyklus smíšených sborů s doprovodem klavíru na texty moravské lidové poezie (1975)

III. cena Jihlava 1976

- *Ptačí rozhlásek* – kantáta pro dětská sóla, dětský sbor a malý instrumentální soubor na text Václava Fischera (1980)
- *Moji kamarádi* – miniaturní kantáta pro dětský sbor s doprovodem klavíru na texty Jana Havla, 1980

III. cena Svátky písní Olomouc

- *Co je kde nového* – mikrokantáta pro dětský sbor s doprovodem klavíru na text Miroslava Procházky (1983)

- *Vodní muzika* – kantáta pro recitátora, baryton, dětský sbor, flétnu a bicí na text Vladimíra Šefla (1984)
- *Elckerlije Mariken van Nieumeghen* – kantáta – mirakl pro sóla, sbor a komorní orchestr (1993)

objednáno a provedeno Universitním sborem a orchestrem Flos Campi Nieumeghen, Holandsko)

- *Nová píseň o hrozném povodni v městě Sušici L. P. 1993* – malá kantáta pro baryton, smíšený sbor, klarinet, violu a bicí nástroje (1995)
- *Žalm 136* pro dětská sóla, dětský sbor a smyčce (smyčcový kvartet) na hebrejský text pro Kühnův dětský sbor (1999)

Dětské opery

- *Císařovy nové šaty* – dětská opera o 7 obrazech na libreto Jana Tůmy na námět Hanse Christiana Andersena pro baryton, dětská sóla, dětský sbor a instrumentální soubor (2006)

premiéra 26. 4. 2006 Praha, uvedeno na Pražském jaru 23. 5. 2010

- *Kocour v botách* – dětská opera o 6 obrazech na libreto Jana Tůmy a Elišky Hrubé-Toperczerové pro dětská sóla, dětský sbor a instrumentální soubor (2008/9)

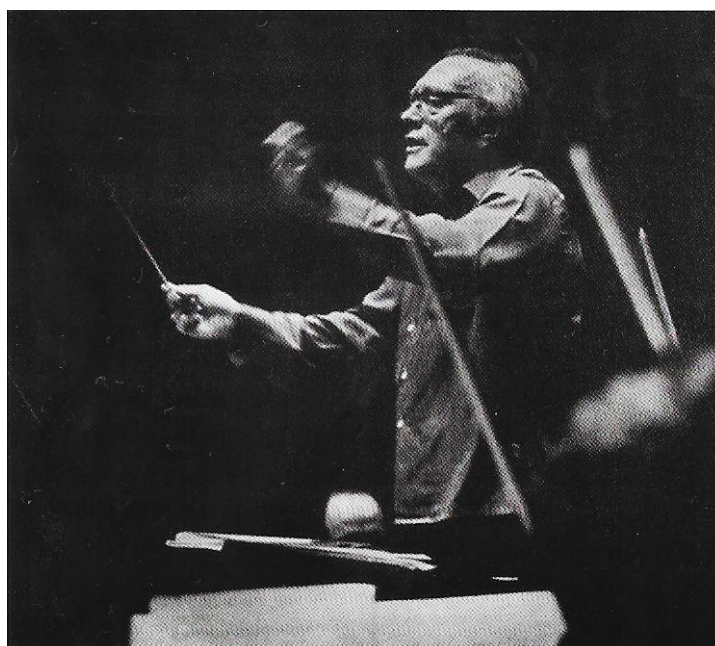
premiéra 16. 6. 2009 Litomyšl, uvedeno na Pražském jaru 23. 5. 2010

- *Čert a Káči aneb Peklo v pekle* – dětský muzikál o 8 obrazech na libreto Jana Tůmy a Elišky Hrubé-Toperczerové pro sóla, dětský sbor a malý orchestr (2011)

premiéra 18. 6. 2012 Litomyšl

Příloha č. 4 – Karel Husa s Jaroslavem Řídkým, Karlovy Vary 1946²¹⁹

Příloha č. 5 – Karel Husa při zkoušce s Rochester Philharmonic, New York 1963²²⁰

²¹⁹ Převzato z AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6.

²²⁰ Převzato z AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6.

Příloha č. 6 – Karel Husa v roce 1956 (Credit Cornell University) ²²¹

²²¹ Czech Composer Who Was Honored with Pulitzer Prize. *Tres Bohemes* [online]. 20. 2. 2017 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.tresbohemes.com/2017/02/karel-husa/>

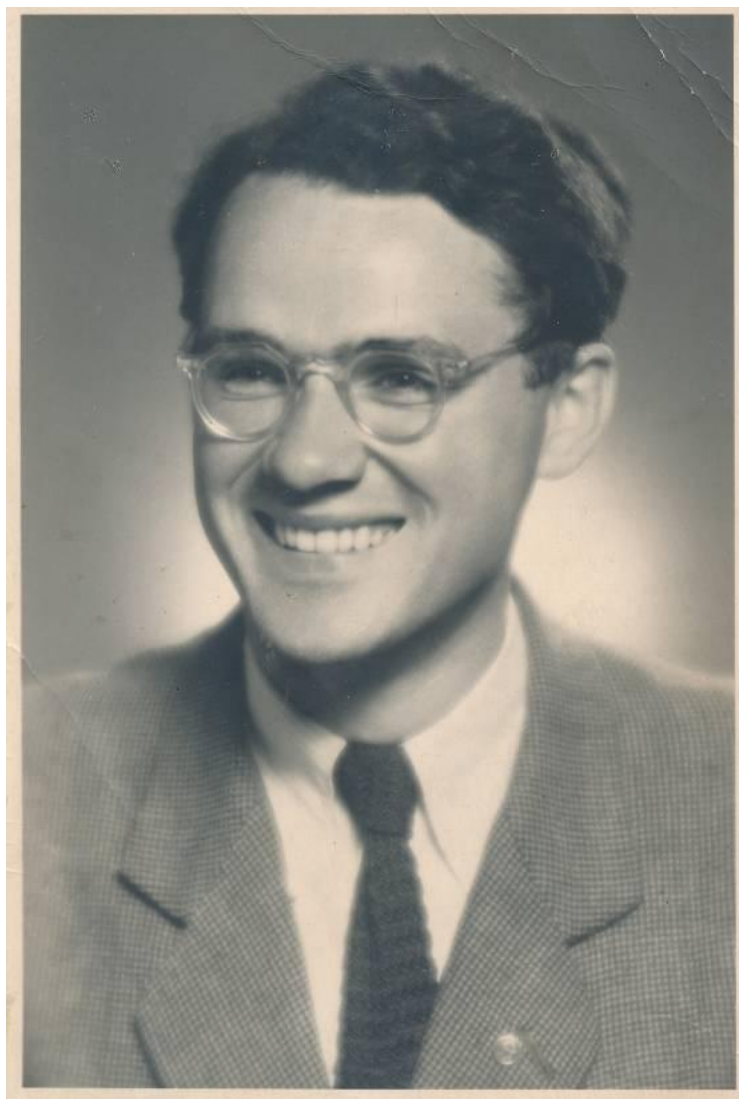

Příloha č. 7 – Karel Husa na Václavském náměstí v Praze, 1990²²²

Příloha č. 8 – Karel Husa s dcerou a vnukem, Praha 1993²²³

²²² SPISAROVÁ, Renáta. Jak kapky jsme se rozpršeli... Zemřel skladatel Karel Husa. *Operaplus.cz* [online]. 16. 12. 2016 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/jak-kapky-jsme-se-rozprseli.html>

Příloha č. 9 – Zdeněk Šesták, absolvent kompozičního oddělení Státní konzervatoře v Praze (1950)²²⁴

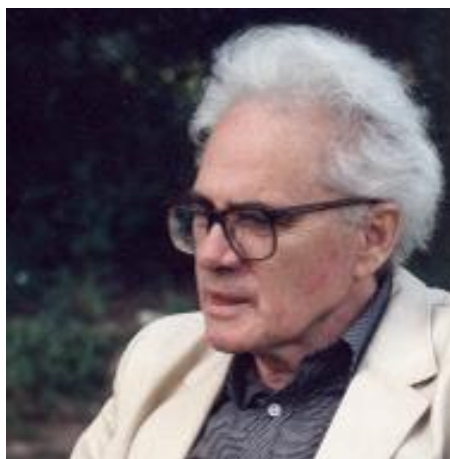
²²³ Převzato z AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Mistr Karel Husa doctor honoris causa*. Praha: Ediční centrum AMU, 2000. ISBN 80-85883-60-6.

²²⁴ Převzato z VESELÝ, Jiří. *Skladatel a muzikolog PhDr. Zdeněk Šesták*. Louny: Digon s.r.o. pro Nadační fond Karla Blažeje Kopřivy Cítoliby, 2019. ISBN 978-80-87019-22-1. s. 122.

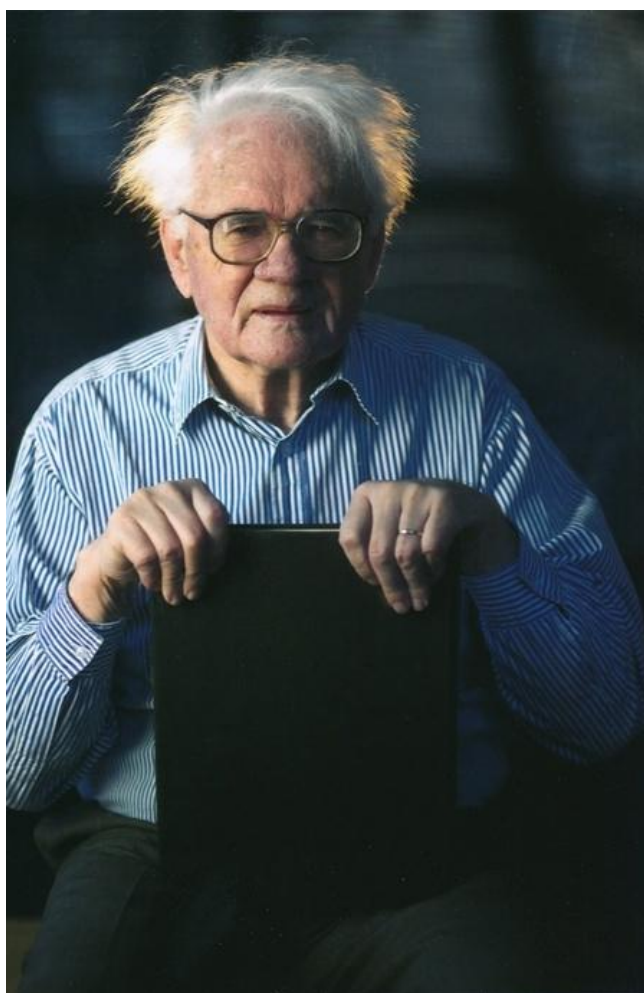

Příloha č. 10 – Zdeněk Šesták (foto Josef Váša)²²⁵

²²⁵ STŘELCOVÁ, Stanislava. V harmonii tvorby a vzdělanosti. *Časopis Harmonie* [online]. 8. 12. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/komentare/v-harmonii-tvorby-a-vzdelanosti.html>

Příloha č. 11 – Zdeněk Šesták²²⁶

Příloha č. 12 – Zdeněk Šesták, současná fotografie²²⁷

²²⁶ Zdeněk Šesták. *Musicbase: Hudební informační středisko* [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.musicbase.cz/skladatele/955-sestak-zdenek/>

Příloha č. 13 – Zdeněk Šesták a Jiří Teml (zleva)²²⁸

Příloha č. 14 – Jiří Teml, předávání Výroční ceny OSA 2014²²⁹

²²⁷ STŘELCOVÁ, Stanislava. V harmonii tvorby a vzdělanosti. *Časopis Harmonie* [online]. 8. 12. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/komentare/v-harmonii-tvorby-a-vzdelanosti.html>

²²⁸ Zdeněk Šesták a Jiří Teml. *Jiří Kolář: sborový zpěv* [online]. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://m.jirikolar.cz/album/fotogalerie-xiv-pocta-tvurcum-zdenek-sestak-jiri-templ/img00095-jpg/>

Příloha č. 15 – Jiří Teml²³⁰

²²⁹ Foto/Video Galerie: 2014. *Výroční ceny OSA* [online]. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.cenyosa.cz/fotovideo/2014/>

²³⁰ PILÁT, Tomáš. Jiří Teml: Hudba si mě našla. A za to jsem jí vděčný. *Operaplus.cz* [online]. 25. 1. 2020 [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/jiri-templ-hudba-si-me-nasla-a-za-to-jsem-ji-vdecny/>

Příloha č. 16 - Jiří Teml (uprostřed), foto Pražské jaro/Zdeněk Chrapek²³¹

Příloha č. 17 – Jiří Teml s prof. Václavem Riedlbauchem a prof. Jiřím Hlaváčem²³²

²³¹ VOSTŘELOVÁ, Michaela. Dětské hlasy osvěžily Pražské jaro a připomněly tvorbu českých jubilatů. *Časopis Harmonie* [online]. 2..6. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/komentare/detske-hlasy-osvezily-prazske-jaro-a-pripomnely-tvorbu-ceskych-jubilantu.html#prettyPhoto>

²³² Terra musica: Skladatel Jiří Teml [online]. Česká televize, 2016. Dostupné také z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095218055-terra-musica/215542151000010>